

IX 7,14a

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

OMREŽJE VZGOJNOVARSTVENIH USTANOV V SR SLOVENIJI

Drago KLADNIK

Ljubljana, december 1983

Pomanjkanje prostora za dnevno varstvo je že pred leti narekovalo uvedbo varstva v varstvenih družinah, novi zakon pa tako obliko organiziranega varstva uveljavlja kot enakovredno nalogo vzgojnovarstvene organizacije, tako da je postalo varstvo na domu sestavni del njene dejavnosti, delavke, ki to varstvo opravljajo, pa so v delovnem razmerju z vzgojnovarstveno organizacijo. S tem prevzema vzgojnovarstvena organizacija tudi polno odgovornost za vsebino in kvaliteto tega dela.

Ustanovitev vzgojnovarstvene organizacije v skladu s planom razvoja družbenega varstva otrok v občini. Zakon še posebej zavezuje ustanovitelje, da si pred ustanovitvijo vzgojnovarstvene organizacije pridobijo soglasje skupnosti otroškega varstva v občini.

Vzgojnovarstvena organizacija se lahko ustanovi kot delovna organizacija združenega dela oziroma kot delovna enota v sestavi vzgojnovarstvene delovne organizacije, osnovne šole ali druge organizacije združenega dela. Zakon posebej predvideva tudi odpiranje dislociranih enot zunaj sedeža vzgojnovarstvene organizacije. S tako široko opredelitvijo je podprta usmeritev, da je potrebno oblikovati omrežje vzgojnovarstvenih ustanov čimbolj fleksibilno in ga kar se da približati otroku.

Pri tem je treba še posebej opozoriti na povezanost med predšolsko vzgojo in osnovno šolo ter na možnost, da se povsod tam, kjer ni pogojev za ustanovitev samostojne vzgojnovarstvene organizacije, oblikuje kot delovna enota osnovne šole, saj se prek priprave otrok na šolo povezujeta v zaokroženo programsko celoto.

Živimo v času, ki težnjam po vzpostavitvi optimalnega vzgojnovarstvenega sistema ni najbolj naklonjen. Prav zato je potrebno vsa prizadevanja maksimalno racionalizirati, pri čemer pa seveda kakršnakoli neosnovana redukcija, ki bi še posebej prizadelo današnje manj razvite pokrajine, ne pride v poštev. Prav pri načrtovanju in izpopolnjevanju mreže vzgojnovarstvenih organiza-

Tabela št. 67

OTROCI V VVO PO SKUPINAH V PLANSKIH REGIJAH LETA 1983

	JASLI	MALČKI, SREDINČKI	MALA ŠOLA	KOMBINIR. ODDELKI	SKUPAJ
POMURSKA	8,5	42,1	24,8	24,7	100,0
PODRAVSKA	7,7	50,1	34,5	7,7	100,0
KOROŠKA	3,2	34,7	45,2	16,9	100,0
SAVINJSKA	8,3	52,2	30,3	9,2	100,0
POSAVSKA	6,5	54,1	31,4	7,9	100,0
DOLENJSKA	8,0	60,6	13,2	18,2	100,0
OSREDNJE- SLOVENSKA	6,4	46,5	33,9	13,2	100,0
GORENJSKA	4,9	47,1	34,6	13,4	100,0
GORIŠKA	-	47,6	36,3	16,1	100,0
NOTRANJSKA	2,7	54,1	40,9	2,4	100,0
OBALNA	5,7	48,3	15,8	30,2	100,0
SKUPAJ	5,8	48,2	32,3	13,7	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 68

ŠTEVILO OTROK NA ODDELEK LETA 1981

	ŠTEVILO OTROK	ŠTEVILO ODDELKOV	FAKTOR
POMURSKA	3810	180	21,17
PODRAVSKA	10041	466	21,55
KOROŠKA	2243	101	22,21
SAVINJSKA	7753	362	21,42
POSAVSKA	1874	92	20,37
DOLENJSKA	2629	126	20,87
ZASAVSKA	1505	73	20,62
OSREDNJE- SLOVENSKA	20382	942	21,64
GORENJSKA	6719	334	20,12
GORIŠKA	4049	183	22,13
NOTRANJSKA	1560	81	19,26
OBALNA	4305	200	21,53
SKUPAJ	66870	3140	21,30

Vir: Podatki Zavoda SR Slovenije za statistiko

Nasploh je značilno, da je delež malih šolarjev višji tam, kjer je varstvo mlajših otrok slabše zastopano. Kombinirani oddelki pa prevladujejo v področjih z razvejanim omrežjem dislociranih enot, ko je za formiranje starostnih skupin premalo otrok. Rezultati ankete v vzgojnovarstvenih organizacijah se kljub pomanjkljivim podatkom približujejo razmerjem, ki jih navaja Zavod SR Slovenije za statistiko (tabela št. 67).

Zakon določa, da je pri opredeljevanju števila otrok v oddelku potrebno upoštevati pedagoška in zdravstvena načela, prostorske možnosti vzgojnovarstvene organizacije ter standarde in normative, določene v Skupnosti otroškega varstva. Pri tem predvideva, da lahko v posamezne oddelke vključimo naslednje maksimalno število otrok:

- v oddelk za otroke do 2 let - 16,
- v oddelk za otroke od 2 do 3 leta - 20,
- v oddelk za otroke od 3 do 6 let - 30,
- v oddelk za otroke v mali šoli - 24,
- v kombinirani oddelk - 30.

Povprečno pride v SR Sloveniji na oddelk ne glede na starost 21,3 otrok (tabela št. 68). Najvišja obremenitev je na Koroškem (22,2), kjer pa oddelkov z najmlajšimi člani skupnosti ni. Najnižja je povprečna obremenitev na Notranjskem (19,3).

Podroben prikaz obremenitev po oddelkih glede na starost je na karti št. 20, samo za otroke mlajše od 2 let pa na karti št. 21.

Z ozirom na sprejete standarde je v oddelkih z otroci mlajšimi od dveh let (tabela št. 69), v globalu povsem ustrezno število otrok (16,1). Vendar pa so med posameznimi območji precejšnje razlike. Prekoračitev je predvsem v Savinjski regiji precejšnja, registrirali pa smo jo tudi v Osrednji Sloveniji in na Gorenjskem, medtem ko je stanje na Notranjskem daleč za standardi (12,6).

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
PGMURSKA	217	15	14.47	SAVINSKA	646	37	17.46
PODRAVSKA	726	49	14.82	USR. LLOVEN	2394	141	16.98
KORUŠKA	0	0	0.00	OBRENSKA	447	27	16.56
SAVINSKA	646	37	17.46	OBALNA	232	15	15.47
POSavska	107	8	13.38	DOLENSKA	230	15	15.33
DOLENSKA	230	15	15.33	PUDRAVSKA	726	49	14.82
ZASAVSKA	56	4	14.00	DOMSKA	217	15	14.67
OSR. LLOVEN	2394	141	16.98	ZASAVSKA	56	4	14.00
GORENSKA	447	27	16.56	POSavska	107	8	13.38
GORISKA	52	4	13.00	GORISKA	52	4	13.00
NOVIRANJSKA	151	12	12.58	NOTRANJSKA	151	12	12.58
OBALNA	232	15	15.47	KUPOLKA	0	0	0.00
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	5250	327	16.00				

Tabela št. 69

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POHORSKA	214	14	15.29	GDALNA	475	23	20.65
PODRAVSKA	1076	59	18.55	SAVINJSKA	817	43	19.00
KOROŠKA	94	7	13.43	CORINSKA	171	9	19.01
SAVINJSKA	817	43	19.00	OP. SLOVEN	2582	138	18.71
POSAVSKA	161	10	16.10	PODRAVSKA	1076	59	18.55
DOLENJSKA	307	18	17.06	CORINSKA	1071	61	17.56
ZASAVSKA	137	8	17.13	ZAPAVSKA	127	6	17.13
OP. SLOVEN	2582	138	18.71	DOLENJSKA	307	18	17.06
CORINSKA	1071	61	17.56	POSAVSKA	161	10	16.10
CORINSKA	171	9	19.00	NOTRANJSKA	126	6	15.75
NOTRANJSKA	126	8	15.75	POHORSKA	214	14	15.29
GDALNA	475	23	20.65	KOROŠKA	94	7	13.43
SKUPAJ	7231	397	18.21				

Tabela št. 70

971

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	1254	59	21.25	SAVINJSKA	3146	139	22.63
PODFAVSKA	4322	198	21.83	KOPRSKA	950	42	22.62
KOROSKA	950	42	22.62	GORENJSKA	2802	129	22.34
SAVINJSKA	3146	139	22.63	OSR.SLOVEN	8609	386	22.30
PODRAVSKA	522	25	20.88	DOLENJSKA	1174	53	22.15
DOLENJSKA	1174	53	22.15	PODFAVSKA	4322	198	21.83
ZALAVSKA	578	28	20.64	OBALNA	1029	44	21.77
OSR.SLOVEN	8609	386	22.30	POMURSKA	1254	59	21.75
GORENJSKA	2802	129	22.34	POSavsKA	522	25	20.88
GORISKA	1840	89	20.67	NOVIRANJSKA	563	27	20.85
NOVIRANJSKA	563	27	20.65	GORISKA	1840	89	20.67
OBALNA	1029	44	21.77	LASAVSKA	578	28	20.64
<hr/>							
SKUPAJ	27669	1259	21.98				

Tabela št. 71

OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR
PODUPSKA	1288	51	25.25	PODUPSKA	2079	112	25.7
PODRAVSKA	2379	112	25.7	KOROŠKA	546	27	25.57
KOROŠKA	946	37	25.57	PODUPSKA	1288	51	25.25
SAVINJSKA	1854	77	24.08	OBČ. S. LIVEN	5353	215	24.90
PODRAVSKA	700	29	24.14	GOBENJSKA	1891	76	24.84
DOLENJSKA	711	30	23.70	OBALNA	1343	55	24.42
ZASAVSKA	600	26	23.08	GORIŠKA	544	22	24.90
OBČ. S. LOVEN	5353	215	24.90	PODRAVSKA	700	29	24.14
GOBENJSKA	1888	76	24.84	SAVINJSKA	1854	77	24.08
GORIŠKA	1414	58	24.39	DOLENJSKA	711	30	23.70
NOTRANJSKA	524	24	21.83	ZASAVSKA	600	26	23.08
OBALNA	1343	55	24.42	NOTRANJSKA	524	24	21.83
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	19500	790	24.68				

Tabela št. 72

OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	829	41	20.22	GORISKA	509	23	22.13
PODRAVSKA	976	49	19.96	GOR. SLOVEN	1322	62	21.32
KOPRSKA	253	15	16.87	GOSENJSKA	853	41	20.80
SAVINJSKA	1277	66	19.35	POMURSKA	829	41	20.22
POSAVSKA	370	20	18.50	DOLENJSKA	202	10	19.80
DOLENJSKA	202	10	20.20	PODRAVSKA	976	49	19.96
ZASAVSKA	127	7	18.14	NOTRANJSKA	396	10	19.60
OSR. SLOVEN	1322	62	21.32	SAVINJSKA	1277	66	19.35
GOSENJSKA	853	41	20.80	POSAVSKA	370	20	18.50
GORISKA	509	23	22.13	ZASAVSKA	127	7	18.14
NOTRANJSKA	396	10	19.60	OBALNA	404	23	17.57
OBALNA	404	23	17.57	KRROSKA	253	15	16.87
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	7320	367	19.95				

Tabela št. 73

10/

IGU LJUBLJANA
 STEVILNI OTRK STAPIH 3 DO 6 LET NA ODDLEK LEJA 1981
 DRUŽBENI PROIZVOD NA PREBIVALCA LEJA 1980
 860488.222+

DATUM : 03/27/7. STAN : 61

1

645366.165+

430244.111+

215122.055+

0.000+

14.375

20.646

26.917

SUMA X1 = 1419.173 SUMA X1 Y1 31231.408
 SP X1 14.375 ZG X1 = 26.917
 SUMA X2 = 8138667.179 SUMA X2 X2 *****
 SP X2 X2 0.000 ZG X2 = 860488.222
 SUM.X1 X2 = 179992327.854 ST.VZROK = 65.000
 STDEV1 = 1.960 STDEV2 = 114966.356
 COV = 35894.718 COR = .159

AMEN X1 = 21.333
 AMEN X2 = 115200.264

V starosti 2 do 3 leta je število otrok v globalu za sprejetimi standardi (18,2). Med vsemi planskimi regijami presega dovoljeno obremenitev samo obalna (20,7), medtem ko je naprimer na Koroškem obremenitev daleč pod dovoljeno (13,4) (tabela št. 70).

Število otrok v oddelkih v starostni skupini 3 - 6 let nikjer ne dosega dovoljene obremenitve (tabela št. 71). V globalu je obremenjenost 22 otrok na oddelek, med posameznimi območji pa ni večjih razlik.

Položaj se ponovno poslabša pri mali šoli. V globalu je obremenjenost z vrednostjo 24,7 nekoliko prevelika. Prekoračitev smo zabeležili v devetih planskih regijah, najbolj izrazito v Podravju (25,8) (tabela št. 72).

Najslabše je stanje v kombiniranih oddelkih, kjer vrednost 20 daleč zaostaja za dovoljenimi obremenitvami (tabela št. 73). Novena planska regija ne presega dovoljenih standardov, med posameznimi regijami pa so precejšnje razlike.

Računali smo tudi povezave med stopnjo razvitosti območij in obremenjenostjo oddelkov, vendar nismo ugotovili nobene soodvisnosti (tabela št. 74).

7.2. Plačilna udeležba staršev

Poseben problem predstavlja participacija staršev pri pokrivanju stroškov za vzgojnovarstveno delo. Dejanskih stroškov plačilna udeležba staršev ne krije, saj prispeva vsaj 30% pri vsakem otroku Skupnost otroškega varstva. Preostanek krijejo starši v skladu s svojimi plačilnimi možnostmi (glede na dohodek na družinskega člana). Vendar sistem plačevanja ni enoten za vso republiko, saj ga določajo občinske skupnosti otroškega varstva. Tako prihaja med posameznimi območji do pomembnih razhajanj.

OBČINA	VPREDNOŠT1	VPREDNOŠT2	FAKTOR	OBČINA	VPREDNOŠT1	VPREDNOŠT2	FAKTOR
POHRNSKA	37522	3810	9.85	DOLLENSKA	36927	2129	24.85
PODRAVSKA	120174	10041	11.97	ZASAVSKA	20191	1505	13.42
KOROŠKA	27479	2243	12.25	POSAVSKA	23067	1174	12.74
SAVINJSKA	94104	7753	12.14	NOTRANJSKA	19265	1560	12.36
POSAVSKA	23867	1874	12.74	KOROŠKA	17479	1243	12.25
DOLENJSKA	36927	2629	14.05	SAVINJSKA	94104	7753	12.14
ZASAVSKA	20191	1505	13.42	PODRAVSKA	120174	10041	11.97
OSR.SLOVEN	211638	20382	10.38	GLPENJSKA	77605	6719	11.55
GOPENJSKA	77605	6719	11.55	GORISKA	45778	4049	11.31
GORISKA	45778	4049	11.31	OSR.SLOVEN	211638	20382	10.38
NOTRANJSKA	19285	1561	12.36	POHRNSKA	37522	3810	9.85
OBALNA	39595	4305	8.97	OBALNA	39595	4305	8.97
<hr/>							
SKUPAJ	750165	66870	11.26				

Tabela št. 75

cij bi morali biti v teh predelih še posebej previdni in zagotoviti pogoje, ki bi pripomogli k zmanjševanju regionalnih razlik.

Komisija zveznih družbenih svetov za probleme ekonomske stabilizacije ugotavlja, da za družbene potrebe otrok ne namenjamo toliko sredstev, kot je dejansko potrebno in mogoče, dogaja pa se tudi, da sredstva za otroško varstvo preusmerjamo v druge namene. Čeprav so ta sredstva večja kot v minulih letih, so se v celoti večala počasneje od družbenega proizvoda.

V skladu s temi ugotovitvami si je potrebno prizadevati:

- vsem otrokom zagotoviti približno enake možnosti za življenje in za vsestranski razvoj osebnosti. To je treba uresničevati z združenimi sredstvi solidarnosti organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti itd., z dogovarjanjem v občinah in v republiki;
- izdelati celovite programe za zagotavljanje možnosti za razvoj otrok, na podlagi katerih naj bi koordinirali delo in združili sredstva vseh družbenih dejavnosti, da bi prispevali k izboljšanju položaja otrok ob rednem otroškem varstvu;
- ukrepi ekonomske stabilizacije, še zlasti v razmerah hitre rasti cen in življenjskih stroškov ne smejo omejevati razvoja otroškega varstva pri zadovoljevanju vsakdanjih potreb otrok;
- poskrbeti za gradnjo, opremo in kakovostno delovanje objektov za otroško varstvo, smotrno uporabo sedanje mreže ustanov in celovitejše uresničevanje tekočih programov ter srednjeročnih načrtov pri zadovoljevanju potreb otroškega varstva;
- bolj uskladiti dejavnosti in programe vseh samoupravnih interesnih skupnosti, ki se ukvarjajo z vzgojo in otroškim varstvom, hkrati pa združiti več sredstev v ta namen in skupne akcije bolj usmerjati v neposredno otroško varstvo;
- spodbujati in boljše vrednotiti prostovoljno družbeno delo in dejavnost organizacij, ki se neposredno ukvarjajo z družbenimi potrebami in razvojem otrok.

STRUKTURA PLACILNE UDELEZBE STARŠEV ZA OYROKE V VVD 1961

	POLNI ZH.	NAD 50	POD 50	NE PRISPIVA
PODURSKA	1.02	45.41	51.47	2.10
PODKRAVSKA	19.89	42.50	37.23	.39
KORUŠKA	19.30	47.08	33.21	.40
SAVINJSKA	24.36	39.87	34.37	1.39
POSAVSKA	3.09	42.85	52.11	1.17
DOLENJSKA	0.00	57.55	40.05	2.40
ZAGRAVSKA	1.11	61.00	39.00	0.00
OS. SLOVEN	3.14	54.90	41.65	.32
COPENJSKA	41.61	28.43	29.72	.24
GORISKA	23.93	54.66	19.36	1.86
NOTRANJSKA	3.40	75.64	19.42	1.60
OBALNA	1.00	62.83	35.66	.57

Tabela št. 76

ORCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	ORCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	296	431	68,68	GLORJENSKA	155	743	74,71
PODRAVSKA	937	1320	70,98	GORIŠKA	336	475	73,26
KOPRSKA	148	211	70,14	DOLENJSKA	243	333	72,97
SAVINJSKA	647	951	68,03	PODRAVSKA	191	210	71,90
POSREVSKA	171	210	71,90	KOROŠKA	937	1320	70,98
DOLENJSKA	243	333	72,97	BEALNA	148	211	70,14
ZARAVSKA	114	167	68,26	DOMUŠKA	351	506	69,37
OSRE SLOVEN	2012	2960	68,21	ZARAVSKA	296	431	68,68
GOPENJSKA	555	743	74,70	D.R..LITVLH	114	167	68,26
GORIŠKA	336	458	73,36	SAVINJSKA	2019	2960	68,21
NOTRANJSKA	135	199	67,84	GLORJENSKA	647	951	68,03
BEALNA	351	506	69,37	PODRAVSKA	125	199	67,84
SKUPAJ	5932	8489	69,88				

Tabela št. 77

Oglejmo si najprej število zaposlenih na otroka v vzgojnovarstveni organizaciji. Tudi ta parameter lahko služi za opredeljevanje stopnje razvitosti omrežja VVO (karta št. 22 in tabela št. 75).

V Sloveniji pride na enega otroka v VVO 11,2 zaposlenih, največ na Dolenjskem (14,1), najmanj pa na Obali (9,0). Tovrstna analiza kaže na zadovoljevanje potreb po otroškem varstvu. Najslabše stanje je v občinah Mozirje in Trebnje.

V celotni populaciji otrok v VVO je samo 0,9% takšnih, za katere starši ne prispevajo ničesar, 44,4% je takšnih, za katere prispevajo starši do 50%, 44,1% takšnih, ki prispevajo nad 50%, pri 10,6% otrok pa plačujejo polni znesek (tabela št.76 in karta št. 23).

Največji delež otrok, za katere starši sploh ne prispevajo je v Pomurju in na Dolenjskem, participacija polnega zneska pa je najpogostejša na Gorenjskem (41,6%), Goriškem (23,9%) in v Savinjski regiji (24,4%). Med posameznimi občinami z ozirom na polne plačilne obveznosti staršev izstopajo predvsem Tolmin, Tržič, Kranj, Mozirje, Ribnica, Krško pri Mariboru - Rotovž.

7.3. Osebjje v VVO

V vzgojnovarstvenih ustanovah so zaposleni delavci za nego in vzgojo (vzgojitelji, varuhi, medicinske sestre, učitelji, specialni pedagogi, drugi, ki začasno opravljajo to delo) ter drugi zaposleni (vodilni delavci, upravni in administrativni delavci, vzdrževalci, drugi). Razmerje med obema skupinama nam pokaže stopnjo racionalnosti zaposlovanja (karta št. 24 in tabela št. 77).

OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR
POHRANSKA	3910	296	13.07	KOROŠKA	2143	149	15.16
PODRAVSKA	17741	937	19.22	ZALAVSKA	1705	114	15.20
KOROŠKA	2243	143	15.66	POHRANSKA	3610	236	15.27
SAVINJSKA	7753	647	11.98	PODRAVSKA	1674	151	11.11
POSAVSKA	1874	151	12.41	OBALNA	4305	351	12.26
DOLENJSKA	2629	243	10.82	GOŘENJSKA	6719	555	12.11
ZALAVSKA	1505	114	13.20	GORISKA	4049	336	12.05
OP. SLOVEN	20382	2019	10.10	SAVINJSKA	7753	647	11.98
GOŘENJSKA	6719	555	12.11	NOTRANJSKA	1560	135	11.56
GORISKA	4049	336	12.05	DOLENJSKA	2629	243	10.82
NOTRANJSKA	1560	135	11.56	PODRAVSKA	1674	151	11.11
OBALNA	4305	351	12.26	OP. SLOVEN	20382	2019	10.10
<hr/>							
SKUPAJ	66870	5982	11.27				

Tabela št. 78

V republiki je 69,9% delavcev v VVO namenjenih za nego in vzgojo. Delež po planskih regijah precej niha, kar kaže na to, da je ponekod še mogoče izkoristiti notranje rezerve v sistemu zaposlovanja. Ekstremna predstavljata Gorenjska z najvišjim deležem (74,7%) ter Notranjska z najnižjim (67,8%). Najslabše je stanje v občinah Laško, Sevnica, Slovenj gradec in Ormož, kjer na osebo za nego in vzgojo ne odpade niti 60% zaposlenih delavcev.

Kako pa so delavci za nego in vzgojo obremenjeni? (karta št. 25 in tabela št. 78). Povprečno pride na delavca v republiki 11,3 otrok, največ na Koroškem (15,2) in najmanj v Osrednji Sloveniji (10,1). Razlike nedvomno izhajajo tudi iz starostne strukture otrok, na drugi strani pa nedvoumno kažejo na različno delovno obremenjenost. Le-ta je najvišja v občinah Ajdovščina, Grosuplje, Hrastnik, Ravne na Koroškem, Slovenj gradec, Ormož in Lendava, najnižja pa v občinah Ribnica in Ljubljana - Šiška (pod 9).

Med obremenjenostjo delavcev v VVO in stopnjo gospodarske razvitosti ni nobene globlje povezave (tabela št. 79).

7.4. Zunanja in notranja površina VVO

Ob vrtcu mora imeti otrok mnogo priložnosti za gibanje in igro v zunanjem prostoru. Prenekateri otrok preživi večino dneva v tej ustanovi, zato ima le tukaj priložnost, da se razgiblje in zaživi v odprtem prostoru. Mimo sedenje v igralnici je za otroka velik napor, z gibanjem pa se sprosti. Igrišča ob vrtcih so poleg tistih ob šolah pogosto edine primerne površine za igro otrok v zunanjem prostoru.

Standardi predvidevajo zazidano površino vsaj 4,5 - 7 m² na otroka, obenem pa površino, namenjeno za ureditev igrišča, ki znaša 15 m² na otroka. Skupaj je potrebno zagotoviti na otroka vsaj 25 m² zemljišča.

Ugotavljamo, da je zunanja funkcionalna površina na otroka v slo-



veniji pod predpisano mejo in znaša 12,7 m² (tabela št. 80 in karta št. 27). Res pa je, da na Notranjskem, na Koroškem in v Pomurju površine presegajo dogovorjene standarde. Zlasti kritičen je položaj na Goriškem in v Zasavju, kjer zunanje površine na otroka dosega komaj vrednosti 7 oziroma 6 m². Izgleda, da je glavni omejitveni element prostorska stiska, ki izhaja iz reliefne izoblikovanosti in sistema pozidave. Zato ne presenečajo večje površine na otroka v SV Sloveniji.

Na otroka pride 4,2 m² prostorov za bivanje, kar je na meji sprejetih standardov (tabela št. 81 in karta št. 26). Podrobnejša členitev po regijah pa kaže, da pravzaprav samo tri - Koroška, Goriška in Osrednjeslovenska zadovoljujejo dogovorjene kriterije, vse ostale pa bolj ali manj zaostajajo, še zlasti Pomurska s površino komaj 2,7 m². Opažamo, da so izračuni samo statistične aproksimacije, na katere vplivajo tudi nekatere centralne površine v okviru vzgojnovarstvenih organizacij, ki pa niso namenjene otrokom permanentno.

Zanimivo je, da je na Goriškem več notranjih kot zunanjih površin na otroka, medtem ko je na Notranjskem razmerje kar 1 : 10 (tabela št. 82). Povprečno republiško razmerje je 1 : 3 v korist zunanjih površin.

Predpostavka, da na stopnjo upoštevanja standardov vpliva stopnja gospodarskega razvoja, se ni izkazala za upravičeno. O tem govori Pearsonov koeficient korelacije (-0,015) (tabela št. 83).

OBČINA	VPEDNOST1	VRIDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VPEDNOST1	VRIDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	64581	3610	16.95	NOVOPANJSKA	57667	1560	36.97
PODRAVSKA	147218	10041	14.66	KORUŠKA	60110	2243	27.11
KORUŠKA	60810	2243	27.11	PORUPLKA	64581	3610	16.95
SAVINJSKA	162974	7753	13.28	PODRAVSKA	147218	10041	14.66
PODRAVSKA	16757	1874	8.94	SAVINJSKA	162974	7753	13.28
DOLINSKA	30592	2639	11.64	OBALNA	50150	4305	11.65
ZASAVSKA	9722	1505	6.46	DOLINSKA	30592	2639	11.64
DR. P. SLOVEN	215970	20382	10.60	DR. P. SLOVEN	215970	20382	10.60
GORENJSKA	64181	6719	9.55	CORLINSKA	64181	6719	9.55
GORIŠKA	29203	4049	7.21	PODRAVSKA	16757	1874	8.94
NOVOPANJSKA	57667	1560	36.97	CORISKA	29203	4049	7.21
OBALNA	50150	4305	11.65	ZASAVSKA	9722	1505	6.46
<hr/>							
SKUPAJ	849825	66870	12.71				

Tabela št. 80

Tabela št. 81

111/

112/

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	11393	2910	2.73	KOROŠKA	20906	2242	9.33
POPRAVČKA	31623	10041	3.15	CORISKA	34536	4049	8.53
KOPRSKA	20926	2243	9.33	DR. SLOVEN	102126	20382	5.01
SAVINJSKA	21396	7753	2.82	NOTRANJSKA	5736	1560	3.68
POSavsKA	5443	1874	2.90	ZASAVSKA	4993	1505	3.32
DOLENJSKA	7944	2629	3.02	PODFAVSKA	31623	10041	3.15
ZASAVSKA	4993	1505	3.32	DOLENJSKA	7944	2629	3.02
DR. SLOVEN	102126	20382	5.01	POSavsKA	5443	1874	2.90
GOPEJSKA	19491	6719	2.90	GORENJSKA	19491	6719	2.90
COPISKA	34536	4049	8.53	OBALNA	12261	4305	2.85
NOTRANJSKA	5736	1560	3.68	SAVINJSKA	21396	7753	2.82
OBALNA	12261	4305	2.85	POMURSKA	10393	3010	2.73
SKUPAJ	277368	66870	4.15				

Tabela št. 81

OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	6458	10393	6.21	NOTRANJSKA	57667	5736	10.05
PODFAVSKA	147218	31623	4.66	POMURSKA	64581	10393	6.21
KOROSKA	60310	20926	2.91	SAVINJSKA	102974	21896	4.70
SAVINJSKA	102974	21896	4.70	PODFAVSKA	147218	31623	4.66
POSAVSKA	16757	5443	3.08	OBALNA	50150	12261	4.09
DOLENJSKA	30592	7944	3.85	PULJINSKA	30592	7944	3.85
ZASAVSKA	9722	4993	1.95	GORENJSKA	64181	19491	3.29
OSR.SLOVEN	215970	102126	2.11	PODFAVSKA	147218	31623	4.66
GORENJSKA	64181	19491	3.29	KOROSKA	60310	20926	2.91
GORISKA	29203	34526	0.85	OSR.SLOVEN	215970	102126	2.11
NOTRANJSKA	57667	5736	10.05	ZASAVSKA	9722	4993	1.95
OBALNA	5150	12261	4.09	GORISKA	29203	34526	0.85
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	849825	277260	3.06				

Tabela št. 82

113/

Tabela št. 82

Potrebno je zagotoviti širšo uveljavitev svobodne menjave dela v odnosih neposrednega združevanja dela in sredstev med temeljnimi organizacijami, ki uporabljajo in izvajajo storitve s področja vzgoje in otroškega varstva.

Te odnose je potrebno vzpostaviti razen v otroškem varstvu tudi v izobraževanju, kulturi, zdravstvu in znanosti.

8. ZAKLJUČEK

Delež vključenih otrok v otroško varstvo je dosegel že eno tretjino vse predšolske populacije otrok v republiki. Razvoj omrežja vzgojnovarstvenih ustanov je bil še posebno nagel v zadnjem desetletju, ko se je število vključenih otrok povečalo skoraj trikratno.

Kljub precejšnjim uspehom so še vedno prisotni številni problemi. Kapacitete so prekomerno zasedene, delež odklonjenih otrok pa dosega vrednosti 20% od vse populacije vključenih otrok. Ogromna večina otrok izhaja iz nekmečkih gospodinjstev.

Omrežje vzgojnovarstvenih ustanov je skoncentrirano v centralnih naseljih, kjer ni bilo možnosti za ustanovitev samostojne vzgojnovarstvene organizacije, je tovrstna dejavnost organizirana v okviru mreže šol. V Ljubljani kot najpomembnejšem zaposlitvenem centru v republiki pa so že pojavlja nov način organiziranja VVO, v okviru OZD. Vse pomembnejše postaja vloga varstvenih družin.

Otroci in starši morajo pogosto na poti v vrtec premagovati precejšnje razdalje. Kar petina je takšnih, ki so oddaljeni več kot 3 km od VVO. Najpogostejši način prihoda je pešačenje, sledijo prevozi z osebnimi avtomobili in z rednimi avtobusi.

Med posameznimi regijami so v posameznih elementih in dejavnikih omrežja vzgojnovarstvenih ustanov pomembne razlike. Razveseljivo je, da se razkorak med njimi v večini elementov zmanjšuje.

Gospodarska razvitost posamezne regije pomembno vpliva na razvoj omrežja VVO, med proučenimi faktorji razvoja pa velja kot najpomembnejša izdvojiti predvsem stopnjo urbanizacije in izobrazbeno strukturo prebivalstva. Višji kot je nivo obeh navedenih činiteljev, višji je delež vključenih otrok.

Standardi za varstvo in vzgojo predšolskih otrok se v glavnem spoštujejo. Posamezna odstopanja so pri preveliki obremenjenosti jasličnih oddelkov in oddelkov male šole ter pri nedoseganju potrebnih zunanjih in notranjih površin na otroka.

Osebje je zelo različno obremenjeno s številom otrok, prav tako pa ga pesti obsežno administrativno delo. Vtis je, da bi bilo marsikje mogoče z zmanjševanjem števila delavcev v režiji doseči višji izkoristek delovnega potenciala.

9. VIRI IN LITERATURA:

1. BADJURA Tija, 1983, Življenjski prostor populacije starosti 0 - 14 let v urbaniziranem okolju. Magistrska naloga, FAGG, Ljubljana.
2. KAVČIČ Jože, 1980, Razvoj vzgoje in izobraževanja v Ljubljani do leta 2000. Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana.
3. KLADNIK Drago, 1982, Omrežje in struktura vzgojnovarstvenih ter izobraževalnih ustanov v Sloveniji. Letno poročilo. Inštitut za geografijo, Ljubljana.
4. Osnovno šolstvo, družbeno varstvo otrok, ČZ Uradni list SRS, Ljubljana, 1981.
5. Podatki o otroškem varstvu za leto 1981, Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana.
6. PODREKAR Melita, 1980, Analiza družbenega varstva otrok od leta 197- do 1980 v SRS. Diplomsko delo, Ekonomska fakulteta, Ljubljana.
7. Politika razvoja družbenih dejavnosti kot faktor ekonomske stabilizacije. Komisija zveznih družbenih svetov za probleme ekonomske stabilizacije. Delavska enotnost, Ljubljana, 1983.
8. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v SR Sloveniji 31.3. 1981. Končni podatki po občinah. Zavod SR Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1982.
9. RUPPERT K., SCHAFFER F., MAIER J., REINHARD P., 1981, Socialna geografija, Školska knjiga, Zagreb.
10. Samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in varstva predšolskih otrok za leto 1983 v Ljubljani.
11. Standardi in normativi za družbeno vzgojo in varstvo predšolskih otrok, Skupnost otroškega varstva Slovenije, Ljubljana, 1982.
12. Statistični podatki po občinah SR Slovenije. II. zvezek. Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana, 1982.
13. Statistični podatki po občinah SR Slovenije. VII. zvezek. Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana, 1982.

14. Statistični podatki po občinah SR Slovenije. XI. zvezek. Zavod SR Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1982.
15. Temelji in okviri dolgoročne socialne politike. Komisija zveznih družbenih svetov za vprašanja ekonomske stabilizacije. Delavska enotnost, Ljubljana, 1983.
16. Vzgojnovarstvene organizacije v šolskem letu 1980/81, Socialni zavodi 1980 in seznam poročevalskih enot. Zavod SR Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1982.
17. Vzgojnovarstvene organizacije v šolskem letu 1981/82, s seznamom poročevalskih enot, Zavod SR Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1982.

10. SEZNAM TABEL

- Tabela št. 1: Delež z anketo zajetih otrok v VVO po planskih regijah
- Tabela št. 2: Delež otrok v VVO 1982
- Tabela št. 3: Delež otrok v VVO 1981
- Tabela št. 4: Delež otrok v VVO 1971
- Tabela št. 5: Delež vključenih otrok v VVO v starosti do 1 leto 1981
- Tabela št. 6: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 1 do 2 leti leta 1981
- Tabela št. 7: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 2 do 3 leta leta 1981
- Tabela št. 8: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 3 do 4 leta leta 1981
- Tabela št. 9: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 4 do 5 let leta 1981
- Tabela št. 10: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 5 do 6 let leta 1981
- Tabela št. 11: Delež vključenih otrok v VVO v starosti 6 do 7 let leta 1981
- Tabela št. 12: Delež vključenih otrok v VVO v starosti nad 7 let leta 1981
- Tabela št. 13: Povečanje števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981
- Tabela št. 14: Korelacija med deležem otrok v VVO 1981 in povečanjem števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981
- Tabela št. 15: Delež odklonjenih otrok 1981
- Tabela št. 16: Otroci v VVO glede na tip gospodinjstev po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 17: Otroci v VVO z ozirom na vrsto zaposlitev očeta po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 18: Otroci v VVO z ozirom na vrsto zaposlitve matere po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 19: Oddaljenost otrok od VVO po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 20: Oddaljenost otrok od VVO glede na vrsto skupine leta 1983
- Tabela št. 21: Povprečna oddaljenost otrok od VVO po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 22: Povprečna oddaljenost otrok od VVO po demografskih območjih leta 1983
- Tabela št. 23: Povprečna oddaljenost otrok od VVO z ozirom na tip gospodinjstva leta 1983

- Tabela št. 24: Povprečna oddaljenost otrok od VVO z ozirom na vrsto oddelka leta 1983
- Tabela št. 25: Povprečna oddaljenost otrok od VVO z ozirom na njihovo starost leta 1983
- Tabela št. 26: Povprečna oddaljenost otrok od VVO z ozirom na poklicno strukturo staršev leta 1983
- Tabela št. 27: Način prihoda otrok v VVO po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 28: Način prihoda otrok v VVO po demografskih območjih leta 1983
- Tabela št. 29: Način prihoda otrok v VVO z ozirom na vrsto skupine leta 1983
- Tabela št. 30: Način prihoda otrok v VVO glede na oddaljenost bivališča leta 1983
- Tabela št. 31: Povprečna oddaljenost otrok od VVO z ozirom na način prihoda leta 1983
- Tabela št. 32: Družbeni proizvod na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 33: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in družbenim proizvodom na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 34: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in družbenim proizvodom na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 35: Delež investicij v družbenem proizvodu leta 1980
- Tabela št. 36: Delež investicij za vzgojo in izobraževanje od vseh investicij leta 1980
- Tabela št. 37: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in investicijami na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 38: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem investicij za vzgojo in izobraževanje od vseh investicij leta 1980
- Tabela št. 39: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in investicijami na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 40: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem investicij za vzgojo in izobraževanje od vseh investicij leta 1980
- Tabela št. 41: Delež kmečkega prebivalstva leta 1981

- Tabela št. 42: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem kmečkega prebivalstva leta 1981
- Tabela št. 43: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in spreminjanjem števila kmečkega prebivalstva v obdobju 1971-1981
- Tabela št. 44: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem kmečkega prebivalstva leta 1981
- Tabela št. 45: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in spreminjanjem števila kmečkega prebivalstva v obdobju 1971 - 1981
- Tabela št. 46: Delež urbanega prebivalstva leta 1981
- Tabela št. 47: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem urbanega prebivalstva leta 1981
- Tabela št. 48: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in spreminjanjem števila urbanega prebivalstva v obdobju 1971 - 1981
- Tabela št. 49: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem urbanega prebivalstva leta 1981
- Tabela št. 50: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in spreminjanjem števila urbanega prebivalstva v obdobju 1971 - 1981
- Tabela št. 51: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem novogradenj po letu 1970
- Tabela št. 52: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem novogradenj po letu 1970
- Tabela št. 53: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem zaposlenih v delovnem kontingentu leta 1981
- Tabela št. 54: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem zaposlenih v delovnem kontingentu leta 1981
- Tabela št. 55: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem aktivnega kmečkega prebivalstva od vseh aktivnih leta 1981
- Tabela št. 56: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem aktivnega kmečkega prebivalstva od vseh aktivnih leta 1981

- Tabela št. 57: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem aktivnih žensk leta 1981
- Tabela št. 58: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem aktivnih žensk leta 1981
- Tabela št. 59: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem dnevnih migrantov od vseh zaposlenih leta 1981
- Tabela št. 60: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem dnevnih migrantov od vseh zaposlenih leta 1981
- Tabela št. 61: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem prebivalcev s srednjo, višjo in visoko šolo leta 1981
- Tabela št. 62: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1982 in deležem prebivalcev s srednjo, višjo in visoko šolo leta 1981
- Tabela št. 63: Korelacija med deležem otrok v VVO leta 1981 in deležem stanovanj s kopalnico leta 1981
- Tabela št. 64: Korelacija med stopnjo povečanja števila otrok v VVO v obdobju 1971 - 1981 in deležem stanovanj s kopalnico leta 1981
- Tabela št. 65: Tip varstva otrok v VVO po planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 66: Struktura osnovnih starostnih kontingentov otrok v VVO 1981
- Tabela št. 67: Otroci v VVO po skupinah v planskih regijah leta 1983
- Tabela št. 68: Število otrok na oddelek leta 1981
- Tabela št. 69: Število otrok, starih do 2 leti na oddelek leta 1981
- Tabela št. 70: Število otrok, starih 2 do 3 leta na oddelek leta 1981
- Tabela št. 71: Število otrok, starih 3 do 6 let na oddelek leta 1981
- Tabela št. 72: Število otrok v mali šoli na oddelek leta 1981
- Tabela št. 73: Število otrok v kombiniranih oddelkih na oddelek leta 1981
- Tabela št. 74: Korelacija med številom otrok, starih 3 do 6 let na oddelek leta 1981 in družbenem proizvodom na prebivalca leta 1980
- Tabela št. 75: Število zaposlenih na otroka leta 1981
- Tabela št. 76: Struktura plačilne udeležbe staršev za otroke v VVO leta 1981
- Tabela št. 77: Delež osebja za nego in vzgojo od vseh zaposlenih v VVO leta 1981

Tabela št. 78: Število otrok na delavca za nego in vzgojo leta 1981

Tabela št. 79: Korelacija med številom otrok na delavca za nego in vzgojo leta 1981 in družbenim proizvodom na prebivalca leta 1980

Tabela št. 80: Zunanja funkcionalna površina na otroka v VVO leta 1981

Tabela št. 81: Površina prostorov za bivanje na otroka v VVO leta 1981

Tabela št. 82: Razmerje med površino prostorov za bivanje in zunanjo funkcionalno površino leta 1981

Tabela št. 83: Korelacija med zunanjo funkcionalno površino na otroka v VVO leta 1981 in družbenim proizvodom na prebivalca leta 1980

2. METODOLOŠKI PRISTOP

Metodologijo dela smo podrobno opredelili že v programu dela za raziskavo. Delovni proces nas je v nekaterih postavkah silil k modifikacijam predvidenih delovnih postopkov, ker nismo uspeli zbrati vseh željenih podatkov ali pa so se le-ti pokazali za neprimerljive.

Predvideli smo, da bomo proučili dinamiko razvoja omrežja VVO z analizo deleža vključenih otrok v treh časovnih prerezih (1962, 1972, 1982). Izkazalo se je, da so podatki za leto 1962 povsem neprimerljivi, ker je bila funkcija vzgojnovarstvenih organizacij pred dvema desetletjema drugačna od današnje. V varstvo so bili vključeni tudi osnovnošolski otroci po ali pred rednimi šolskimi obveznostmi. Zaradi primerljivosti z drugimi komparativnimi parametri smo se odločili za časovno vrsto 1971 - 1981.

Omrežje je ovrednoteno tudi z vidika stopnje upoštevanja nekaterih standardov za družbeno vzgojo in varstvo predšolskih otrok. Poslužili smo se podatkov Zavoda SR Slovenije za statistiko.

Območje raziskav je pretežno odvisno od razpoložljivih podatkov. V poštev prihajajo predvsem posamezne administrativne enote, ker je mogoče analizirano gradivo ploskovno prikazati na kartah, kar omogoča sintetiziranje. Na izbor vpliva tudi težnja po primerni občutljivosti diferenciacije posameznih pojavov. Glede na plansko zasnovan značaj bi kot ustrezne regionalne enote prišle v poštev predvsem krajevne skupnosti. Načrtovali smo tudi analize na nivoju katastrskih občin, vendar nam pomanjkanje podatkov tega ni omogočilo.

Analize na nivoju katastrskih občin in krajevnih skupnosti smo predvideli v zvezi z izvedeno anketo v vzgojnovarstvenih organizacijah, ki smo jo izvedli v juniju 1983. Z njo smo skušali

11. SEZNAM KART

- Karta št. 1: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti do 7 let leta 1982
- Karta št. 2: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti do 7 let leta 1981
- Karta št. 3: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti do 7 let leta 1971
- Karta št. 4: Stopnja povečanja števila otrok, vključenih v VVO v obdobju 1971 - 1981
- Karta št. 5: Delež odklonjenih otrok v VVO leta 1981
- Karta št. 6: Osnovni starostni kontingenti otrok, vključenih v VVO leta 1981
- Karta št. 7: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti do enega leta leta 1981
- Karta št. 8: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od enega do dveh let leta 1981
- Karta št. 9: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od dveh do treh let leta 1981
- Karta št. 10: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od treh do štirih let leta 1981
- Karta št. 11: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od štirih do petih let leta 1981
- Karta št. 12: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od petih do šestih let leta 1981
- Karta št. 13: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok v starosti od 6 - 7 let leta 1981
- Karta št. 14: Delež otrok, vključenih v VVO od vseh otrok starih nad 7 let leta 1981
- Karta št. 15: Družbeni proizvod na prebivalca leta 1980
- Karta št. 16: Delež investicij v družbenem proizvodu leta 1980
- Karta št. 17: Delež investicij za izobraževanje in kulturo od vseh investicij leta 1980

- Karta št. 18: Izkoriščenost kapacitet v VVO leta 1981
- Karta št. 19: Deleži otrok, vključenih v otroško varstvo, glede na organizacijske oblike VVO v letu 1981
- Karta št. 20: Število otrok v oddelkih z ozirom na njihovo starostno strukturo leta 1981
- Karta št. 21: Število otrok v starosti do dveh let na oddelek leta 1981
- Karta št. 22: Število zaposlenih na otroka v VVO leta 1981
- Karta št. 23: Plačilna udeležba staršev za varstvo otrok v VVO leta 1981
- Karta št. 24: Delež osebja za nego in vzgojo od vseh zaposlenih v VVO leta 1981
- Karta št. 25: Število otrok v VVO na delavca za nego in vzgojo leta 1981
- Karta št. 26: Površina prostorov za bivanje na otroka v VVO leta 1981
- Karta št. 27: Zunanja funkcionalna površina na otroka v VVO leta 1981
- Karta št. 28: Omrežje vzgojnovarstvenih organizacij v SR Sloveniji leta 1981

zbrati podatke, ki jih statistika ne nudi, so pa zanimivi za vrednotenje funkcionalnosti omrežja:

- oddaljenost bivališča otrok od vzgojnovarstvenih ustanov,
- način prihoda v vrtec,
- poklic očeta,
- poklic matere,
- tip gospodinjstva.

Pri opredeljevanju poklicev smo analizirali stopnjo strokovnosti in izobrazbe, ki jo zahteva določeno delovno mesto.

Na podlagi opredelitev zaposlitve smo formirali naslednje osnovne tipe gospodinjstev:

- a) kmečko gospodinjstvo (oba roditelja sta kmetovalca)
- b) **mešano** gospodinjstvo (eden izmed roditeljev je kmet, drugi je zaposlen)
- c) nekmečko gospodinjstvo (oba starša sta zaposlena)

V primeru, če je eden izmed staršev neaktiven (študent, gospodinja, upokojenec), se gospodinjstvo opredeljuje na osnovi drugega, aktivnega roditelja. Poseben problem je predstavljala razmejitev kmetice in gospodinje, ki smo ga sugerirali z omejitvijo 0,5 ha kmetijskih zemljišč oziroma določenim staležem živinskega fonda.

Dobljene podatke smo želeli podrobno proučiti po demografskih območjih in višinskih pasovih, vendar nam je nepopoln odziv na anketo tovrstne načrte onemogočil. Kljub temu moramo reči, da je bilo anketiranje uspešno, saj smo zbrali podatke za 23.756 otrok ali 33,1% od celotne v VVO vključene populacije (tabela št. 1). Najboljši odziv je bil v Posavski regiji (78,9%), najslabši pa v Osrednjeslovenski (11,7%) in seveda v Zasavski, od koder sploh nismo dobili željenih podatkov.

Tabela št. 1

DELEŽ Z ANKETO ZAJETIH OTROK OD VSEH OTROK V VVO PO PLANSKIH
REGIJAH

	Št. anketiranih otrok 1983	Št. otrok v VVO 1982	%
POMURSKA	2330	4041	57,7
PODRAVINA	3170	10782	29,4
KOROŠKA	1861	2589	71,9
SAVINJSKA	3105	8647	35,9
POSAVSKA	1517	1922	78,9
DOLENJSKA	1238	2761	44,8
ZASAVSKA	-	1631	0,0
OSREDNJESLOVENSKA	2593	22100	11,7
GORENJSKA	3763	6709	56,1
GORIŠKA	2396	4353	55,0
NOTRANJSKA	1011	1597	63,3
OBALNA	772	4652	16,6
SKUPAJ	23756	71784	33,1

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Slabšo odmevnost je potrebno pripisati predvsem pretirani obremenjenosti vzgojnovarstvenega kadra z različnimi administrativnimi opravili, kar je še posebno pereč problem pri velikih vzgojnovarstvenih organizacijah z zapleteno organiziranostjo. Prav tako nismo imeli možnosti finančnega nadomestila za dodatno delo.

Ker nam je bila onemogočena redna analiza na nivoju krajevnih skupnosti in katastrskih občin, smo se odločili za proučitev na nivoju planskih regij. Tudi nivo upravnopolitičnih občin ne bi dal zadovoljivih rezultatov, pač pa smo na osnovi gibanja števila prebivalcev v občinah formirali demografska območja, koncentracije, stagnacije in depopulacije.

Podatki, ki smo jih dobili na Zavodu SR Slovenije za statistiko smo proučili na ravni upravnopolitičnih občin ter planskih regij. Pri tem smo se držali naslednjega načela:

- kartografski prikaz (nivo upravnopolitičnih občin)
- tabelarični prikaz (nivo planskih regij)

Seveda so v tabelah tudi sumarniki za celotno republiko. Slabost kartografskega in tabelaričnega prikaza je predvsem v dejstvu, da je mogoče predočiti le analizo posameznih elementov ali v najboljšem primeru sintezo posameznih elementov (različni koeficienti), zato smo se odločili za ugotavljanje medsebojnih zvez ali korelacij, ki smo jih v tabelah grafično predočili. Korelacije so izračunane na osnovi grupiranja določenih vrednosti vseh upravnopolitičnih občin v republici.

Korelacijski parametri so zlasti:

- delež vključenih otrok v VVO leta 1981,
- stopnja povečanja vključenih otrok v VVO v obdobju 1971-1981,
- družbeni proizvod na prebivalca leta 1980,
- investicije na prebivalca leta 1980,

- delež investicij za izobraževanje in kulturo od vseh investicij leta 1980,
- delež kmečkega prebivalstva leta 1981,
- delež urbanega prebivalstva leta 1981,
- spreminjanje števila kmečkega prebivalstva v obdobju 1971-1981,
- spreminjanje števila urbanega prebivalstva v obdobju 1971-1981,
- delež novogradenj po letu 1970,
- delež zaposlenih v delovnem kontingentu leta 1981,
- delež aktivnega kmečkega prebivalstva od vseh aktivnih leta 1981,
- delež aktivnih žensk leta 1981,
- delež dnevnih migrantov leta 1981,
- delež prebivalcev s srednjo, višjo in visoko šolo leta 1981,
- delež stanovanj s kopalnico leta 1981.

Izračunane korelacije so na tabelah označene z oznako COR. Vrednost korelacij teoretično sega od 0 do 1 in ima lahko pozitiven ali pa negativen predznak. Na podlagi izračunane korelacijske vrednosti lahko opredelimo medsebojne povezave ne glede na predznak takole:

- a) 0 - 0,2 : ni povezave,
- b) 0,2 - 0,4 : šibka povezava,
- c) 0,4 - 0,7 : močna povezava,
- d) 0,7 - 1,0 : zelo močna povezava.

Ker je gradivo zelo podrobno proučeno in dokumentirano v obliki tabel in kart, se nam ne zdi potrebno ugotovljenih dejstev na dolgo in široko opisovati. Tekstualno se omejujemo le na najosnovnejša dejstva in problemsko opredelitev. Zato smo podrobneje orisali izhodišča in metodologijo, ki opredeljujeta vsebinsko zasnovo in izvedbo elaborata.

3. PROSTORSKA RAZMESTITEV OMREŽJA VVO

Po stanju na dan 31.3. 1982 je v SR Sloveniji delovalo 737 vzgojnovarstvenih organizacij, njihovih enot in dislociranih oddelkov. V primerjavi z letom poprej je število za 26 enot večje. Podatke zbira Zavod SR Slovenije za statistiko.

Omrežje je prostorsko dokaj neenakomerno razporejeno (glej karto), obenem pa se od občine do občine oziroma iz regije v regijo spreminja organizacijska struktura. Izgleda, da na omrežje in njegovo strukturo vpliva reliefna izoblikovanost, ki deluje posredno preko omrežja centralnih krajev, kjer so vzgojnovarstvene organizacije praviloma locirane.

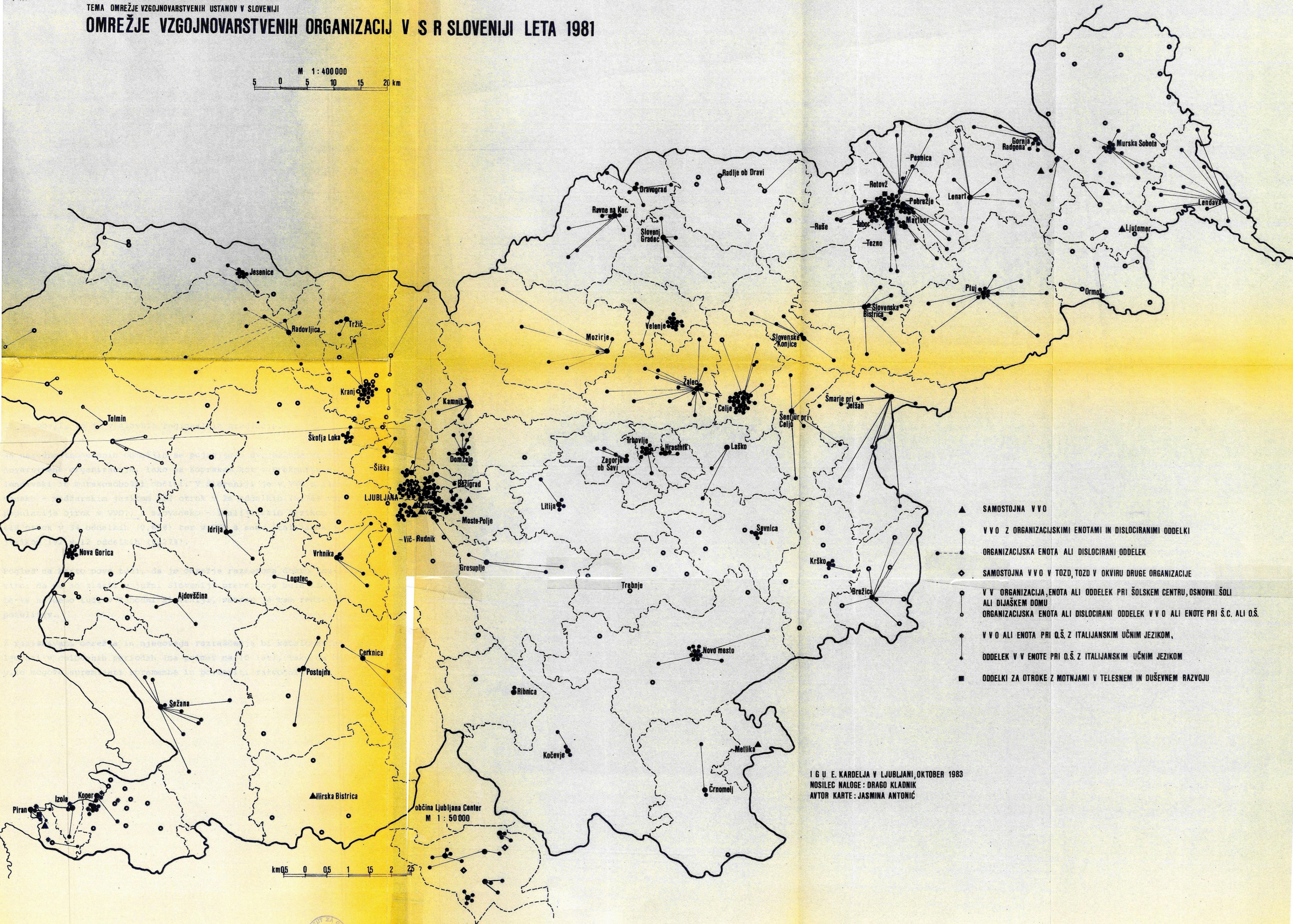
V reliefno razgibanih območjih je omrežje redkejše, v raznih predelih (SV Slovenija) pa je gostejše. Seveda je na razmestitev vplivala tudi stopnja regionalnega razvoja. Predvsem v večjih središčih (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj) je mreža izredno gosta. V odročnejših predelih so značilni dislocirani oddelki v okviru centralnih vzgojnovarstvenih organizacij v središču občine. Takšna organiziranost je značilna v SV Sloveniji (občine Ptuj, Lendava, Lenart, Slovenska Bistrica), na Celjskem (Brežice, Šmarje pri Jelšah, Šentjur pri Celju, Žalec, Mozirje), na Koroškem, na Primorskem (Sežana, Ajdovščina, Idrija) ter v zaledju Ljubljane (Kamnik, Domžale, Grosuplje, Vrhnika, Logatec).

Organizacija je v celoti vezana na območje posameznih občin. V območjih, kjer ni pogojev za ustanovitev samostojnih vzgojnovarstvenih ustanov, se organizira otroško varstvo v okviru osnovnih šol. Tovrstni pojav je prevladujoč na Dolenjskem in v Posavju, sporedično pa se pojavlja tudi na Koprskem, Notranjskem, Goriškem, Gorenjskem, Koroškem in v SV Sloveniji.

Vzgojnovarstvene organizacije v okviru druge delovne organizacije se pojavljajo samo v Ljubljani, medtem ko so ustanove za otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju tudi v Mariboru

OMREŽJE VZGOJNOVARSTVENIH ORGANIZACIJ V S R SLOVENIJI LETA 1981

M 1 : 400 000
5 0 5 10 15 20 km



- ▲ SAMOSTOJNA VVO
- VVO Z ORGANIZACIJSKIMI ENOTAMI IN DISLOCIRANIMI ODELEKI
- ORGANIZACIJSKA ENOTA ALI DISLOCIRANI ODELEK
- ◇ SAMOSTOJNA VVO V TOZD, TOZD V OKVIRU DRUGE ORGANIZACIJE
- V V ORGANIZACIJA, ENOTA ALI ODELEK PRI ŠOLSLEM CENTRU, OSNOVNI ŠOLI ALI DIJASKEM DOMU
- ORGANIZACIJSKA ENOTA ALI DISLOCIRANI ODELEK V V O ALI ENOTE PRI Š.C. ALI O.Š.
- * VVO ALI ENOTA PRI O.Š. Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM,
- * ODELEK V V ENOTE PRI O.Š. Z ITALIJANSKIM UČNIM JEZIKOM
- ODELEKI ZA OTROKE Z MOTNJAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU

I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKTOBER 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIČ

INVENTAR
243



in na obali, to je v glavnih regionalnih središčih.

Na narodnostnomešanih območjih se pojavljajo dvojezične vzgojnovarstvene organizacije, tako na Koprskem kot v Prekmurju v lendavski in murskosoboški občini. V Sloveniji je v VVO s slovensko - madžarskim jezikom 512 otrok v 26 oddelkih (0,76% vse populacije otrok v VVO), s slovensko - italijanskim jezikom 618 otrok v 34 oddelkih (0,86%) ter v VVO s samo italijanskim jezikom 192 v 12 oddelkih (0,27%).

Pogled na karto pove tudi, da je omrežje razmeroma dobro razvito, da pa so zlasti v južni Sloveniji precejšnje bele lise. Le-te najdemo tudi v Zahodni Sloveniji, vendar je tam redkejša poselitev.

Z raziskavami omrežja in njegovega razraščanja bi kazalo nadaljevati v določenih periodah (na primer na 10 let), tako da bi bilo mogoče spremljati spremembe in poudariti razvojni vidik.

4. FUNKCIONALNOST OMREŽJA VVO

Funkcionalnost omrežja se odraža zlasti v deležu vključenih otrok, zapolnjenosti kapacitet, deležu odklonjenih otrok, vključenosti otrok iz različnih socialnih skupin ter oddaljenosti vrtec in načinu prihoda. Vse te elemente bomo podrobneje obravnavali v nadaljevanju.

4.1. Delež vključenih otrok

Leta 1982 je bilo vključeno v vzgojnovarstvene organizacije 71784 otrok ali 35% vse populacije predšolskih otrok v starosti do 7 let (tabela št. 2, karta št. 1). Povdariti je potrebno, da je delež že razmeroma visok, vendar še ne dosega družbenih potreb. Obdobje gospodarske krize zmanjšuje pritisk na mesta v VVO, saj je tako organizirano varstvo za starše, zlasti tiste z več otroci, težko finančno breme.

Znotraj republike je opazna precejšnja različnost. Najvišji delež je v Obalni regiji (46,7%), najnižji pa na Dolenjskem (25,2%). Podrobnejša členitev po občinah kaže, da je največja koncentracija na Koprskem, v ljubljanskih občinah ter v mariborskih občinah Rotovž in Tabor. Najnižja stopnja vključenosti je v občinah Grosuplje, Litija, Trebnje, Ribnica, Laško, Mozirje, Maribor - Pesnica in Ptuj. Podoba je do neke mere varljiva, saj otroci migrirajo tudi preko občinskih meja, tako da sledijo kraju zaposlitve staršev. Tako so v največjih zaposlitvenih centrih z ozirom na lokalne potrebe kapacitete VVO predimenzionirane, v zaostalih območjih pa so premajhne. Za ilustracijo zgornje trditve naj navedemo, da je v občini Ljubljana - Center vključenih v VVO več otrok kot je avtohtone populacije predšolske mladine.

Omrežje VVO se naglo razvija. Kapacitete so iz leta v leto večje. O tem priča podatek, da je bilo leta 1981 vključeno v VVO 66870 otrok ali 32,6% predšolske populacije (tabela št. 3 in

karta št. 2), torej se je delež vključenih otrok v enem samem letu povečal za 2,4%. Regionalna diferenciacija je slej ko prej podobna.

Pred desetletjem, leta 1981 je bilo vključeno v otroško varstvo le 24874 otrok ali 14,2% predšolske populacije (tabela št. 4, karta št. 3). Najvišji delež je bil v Zasavski regiji - 23,2%, ki pa je bil nižji od današnjega najnižjega na Dolenjskem. Najmanj otrok je bilo vključenih v Posavski regiji - 6,6%. Večje koncentracije so bile v industrijskih središčih: ljubljanske občine Center, Bežigrad in Moste, občini Koper in Izola na obali ter občini Trbovlje in Hrastnik v revirjih. Relativno najmanjši delež (pod 5%) je bil v občinah Grosuplje, Mozirje, Laško, Šentjur, Šmarje pri Jelšah in Ptuj.

V tabelah št. 5 - št. 12 ter na kartah št. 7 - št. 14 smo prikazali delež vključenih otrok po starosti. Razumljivo je, da je najnižji delež pri otrocih mlajših od enega leta (4,1%). V mnogih predelih sploh ni na voljo družbeno organiziranega varstva za tovrstno populacijo. V starost 1 - 2 let je vključenih 12,4% otrok, v starosti 2 - 3 leta 24,3%, v starosti 3 - 4 leta 36,8%, v starosti 4 - 5 let 45,0%, v starosti 5 - 6 let 43,9%, v starosti 6 - 7 let 55,2% in v starosti nad 7 let 3,3%. Med posameznimi starostnimi obdobji so precejšnje regionalne različnosti, kar lepo kaže priloženo gradivo.

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	4041	13045	30.98	OBALNA	4652	9954	46.73
PODRAVSKA	10782	31062	34.71	OSR. SLOVEN	22100	53362	41.42
KOROŠKA	2589	8155	31.75	ZASAVSKA	1631	4580	35.61
SAVINJSKA	8647	27470	31.48	PODRAVSKA	10782	31062	34.71
POSAVSKA	1922	7163	26.83	GORIŠKA	4353	12712	34.24
DOLENJSKA	2761	10971	25.17	GORENJSKA	6709	21119	31.77
ZASAVSKA	1631	4580	35.61	KOROŠKA	2589	8155	31.75
OSR. SLOVEN	22100	53362	41.42	SAVINJSKA	8647	27470	31.48
GORENJSKA	6709	21119	31.77	POMURSKA	4041	13045	30.98
GORIŠKA	4353	12712	34.24	NOTRANJSKA	1597	5281	30.24
NOTRANJSKA	1597	5281	30.24	POSAVSKA	1922	7163	26.83
OBALNA	4652	9954	46.73	DOLENJSKA	2761	10971	25.17
<hr/>							
SKUPAJ	71764	204874	35.04				

Tabela št. 2

17/

OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VPEDNO:11	VPEDNO:12	FAKTOR
POMURSKA	3810	13045	29.21	OBALNA	4305	9954	43.25
PODRAVSKA	10041	31062	32.33	OSR.SLOVEN	20362	53362	39.20
KOROSKA	2243	8155	27.50	ZASAVSKA	1505	4580	32.86
SAVINJSKA	7753	27470	28.22	PODRAVSKA	10041	31062	32.33
POSavsKA	1874	7163	26.16	GORISKA	4049	12712	31.85
DOLENJSKA	2629	10971	23.96	GORENJSKA	6719	21119	31.81
ZASAVSKA	1505	4580	32.86	NOTRANJSKA	1560	5281	29.54
OSR.SLOVEN	20362	53362	38.20	POMURSKA	3810	13045	29.21
GORENJSKA	6719	21119	31.81	SAVINJSKA	7753	27470	28.22
GORISKA	4049	12712	31.85	KOROSKA	2243	8155	27.50
NOTRANJSKA	1560	5281	29.54	PODRAVSKA	1874	7163	26.16
OBALNA	4305	9954	43.25	DOLENJSKA	2629	10971	23.96
SKUPAJ	66870	204874	32.64				

Tabela št. 3

18/

OPCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OPCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	1632	12336	13.23	ZASAVSKA	917	3960	23.16
PODRAVSKA	3654	30975	11.80	OBALNA	1630	7315	22.28
KORDEKA	976	7428	13.03	OSR.SLOVEN	8239	42007	19.61
SAVINJSKA	2508	22990	10.91	GDRENJSKA	2358	17039	13.84
POSavsKA	437	6671	6.55	GORISKA	1436	10443	13.75
DOLENJSKA	672	9944	6.76	POMURSKA	1632	12336	13.23
ZASAVSKA	917	3960	23.16	KORDEKA	976	7428	13.03
OSR.SLOVEN	8239	42007	19.61	PODRAVSKA	3654	30975	11.80
GORENJSKA	2358	17039	13.84	SAVINJSKA	2508	22990	10.91
GOPIŠKA	1436	10443	13.75	NOVRANJSKA	415	4542	9.14
NOVRANJSKA	415	4542	9.14	DOLENJSKA	672	9944	6.76
OBALNA	1630	7315	22.28	POSavsKA	437	6671	6.55
SKUPAJ	24074	175710	14.16				

Tabela št. 4



OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POHURSKA	68	1868	3.64	D.R.SLOVEN	473	7749	6.10
PODRAVSKA	134	4452	3.01	NOTRANJSKA	47	783	6.00
KOROSKA	0	1132	0.00	OBALNA	63	1382	4.56
SAVINJSKA	156	4761	3.84	GORENJSKA	136	3031	4.49
PODRAVSKA	30	1069	2.81	ZASAVSKA	29	685	4.23
DOLENJSKA	56	1549	3.62	SAVINJSKA	156	4061	3.84
ZASAVSKA	29	685	4.23	POHURSKA	68	1868	3.64
D.R.SLOVEN	473	7749	6.10	DOLENJSKA	56	1549	3.62
GORENJSKA	136	3031	4.49	PODRAVSKA	134	4452	3.01
GORISKA	24	1754	1.37	PODRAVSKA	30	1069	2.81
NOTRANJSKA	47	783	6.00	GORISKA	24	1754	1.37
OBALNA	63	1382	4.56	KOROSKA	0	1132	0.00
SKUPAJ	1216	29515	4.12				

20/

Tabela št. 5

OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	156	1978	7.89	DR. SLOVEN	1653	7853	21.05
PODRAVSKA	514	4595	11.19	NOTRANJSKA	105	747	14.06
KOROSKA	0	1161	0.00	SAVINJSKA	484	4058	11.93
SAVINJSKA	414	4058	11.93	GORENJSKA	359	3091	11.65
POSavsKA	74	1092	6.78	DBALNA	169	1498	11.28
DOLENJSKA	183	1627	11.25	DOLENJSKA	193	1627	11.25
ZASAVSKA	27	681	3.96	PODRAVSKA	514	4595	11.19
DR. SLOVEN	1653	7853	21.05	POMURSKA	156	1978	7.89
GORENJSKA	359	3091	11.65	POSavsKA	74	1092	6.78
GORISKA	31	1848	1.68	ZASAVSKA	27	681	3.96
NOTRANJSKA	105	747	14.06	GORISKA	31	1848	1.68
DBALNA	169	1498	11.28	KOROSKA	0	1161	0.00
<hr/>							
SKUPAJ	3755	30219	12.43				

21/

Tabela št. 6

OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	248	1868	13.29	OSR.SLOVEN	2666	7756	34.27
PODRAVSKA	1212	4574	26.50	OBALNA	517	1534	33.70
KOROSKA	112	1193	9.39	PODRAVSKA	1212	4574	26.50
SAVINJSKA	837	4016	20.84	GORENJSKA	707	3040	23.26
POSAVSKA	198	1002	18.30	DOLENJSKA	345	1631	21.15
DOLENJSKA	345	1631	21.15	SAVINJSKA	837	4016	20.84
ZASAVSKA	104	678	15.34	NOTRANJSKA	147	756	19.44
OSR.SLOVEN	2666	7756	34.37	POSAVSKA	198	1002	18.30
GORENJSKA	707	3040	23.26	ZASAVSKA	104	678	15.34
GORISKA	178	1833	9.71	POMURSKA	248	1868	33.20
NOTRANJSKA	147	756	19.44	GORISKA	178	1833	9.71
OBALNA	517	1534	33.70	KOROSKA	112	1193	9.39
<hr/>							
SKUPAJ	7271	29961	24.27				

22/

Tabela št. 7

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	540	1923	28.08	OBALNA	729	1425	51.16
PODRAVSKA	1734	4527	38.30	OSR. SLOVEN	3515	7594	46.29
KOROSKA	303	1251	24.22	PODRAVSKA	1734	4527	38.30
SAVINJSKA	1275	4056	31.43	GORENJSKA	1072	3044	35.22
POSAVSKA	272	1036	26.25	NOTRANJSKA	259	788	32.87
DOLENJSKA	438	1586	27.62	GORILKA	613	1891	32.42
ZADAVSKA	224	704	31.02	ZADAVSKA	224	704	31.02
OSR. SLOVEN	3515	7594	46.29	SAVINJSKA	1275	4056	31.43
GORENJSKA	1072	3044	35.22	POMURSKA	540	1923	28.08
GORISKA	613	1891	32.42	DOLENJSKA	438	1586	27.62
NOTRANJSKA	259	788	32.87	POSAVSKA	272	1036	26.25
OBALNA	729	1425	51.16	KOROSKA	303	1251	24.22
<hr/>							
SKUPAJ	10974	29825	36.79				

23/

Tabela št. 8

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

URP 5.3.1. USMERJANJE DRUŽBENEGA IN EKONOMSKEGA RAZVOJA
SRS IN SFRJ

PS 5.3.2.13. Socialnogeografska in političnogeografska
diferenciacija slovenskega etničnega ozemlja

1. Tematski sklop: Regionalni razvoj

1.6. OMREŽJE VZGOJNOVARSTVENIH USTANOV V SR SLOVENIJI

Nosilec:

Drago Kladnik

Drago Kladnik



Direktor:

mag. Rado Genorio

Rado Genorio

Ljubljana, december 1983

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
PONUJSKA	733	1971	37.19	OBALNA	667	1395	63.58
PODRAVSKA	1979	4642	42.63	OSR.SLOVEN	4094	7780	52.62
KORUŠKA	461	1220	37.79	GORISKA	917	1911	47.59
SAVINJSKA	1708	3967	43.06	ZASAVSKA	310	684	45.32
POS AVSKA	325	1048	31.01	GORENJSKA	1422	3148	45.17
DOLENSKA	486	1612	30.17	SAVINJSKA	1708	3967	43.06
ZASAVSKA	310	684	45.32	PODRAVSKA	1979	4642	42.63
OSR.SLOVEN	4094	7780	52.62	KORUŠKA	461	1220	37.79
GORENJSKA	1422	3148	45.17	POMLRSKA	733	1971	37.19
GORISKA	917	1911	47.99	NOTRANJSKA	242	745	32.48
NOTRANJSKA	242	745	32.48	POS AVSKA	325	1048	31.01
OBALNA	887	1395	63.58	DOLENSKA	486	1612	30.17
<hr/>							
SKUPAJ	13564	30122	45.93				

24/

Tabela št. 9

IGU LJUBLJANA
 DELEZ VKLJUCENIH OTROK V VVO V STAROSTI 5 DO 6 LET LETA 1981

OBCINA	VPEDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	881	2076	42.44	OBALNA	806	1376	58.58
PODRAVSKA	2087	4690	44.50	KOROŠKA	562	1153	48.74
KOROŠKA	562	1153	48.74	GDRIŠKA	888	1833	48.45
SAVINJSKA	1442	3886	37.11	O. R. SLOVEN	3667	7692	47.67
POS AVSKA	307	1018	30.16	ZAS AVSKA	308	648	47.53
DOLENJSKA	444	1592	31.03	PODFAVSKA	2087	4690	44.50
ZAS AVSKA	308	648	47.53	GDRENJSKA	1324	3085	42.92
O. R. SLOVEN	3667	7692	47.67	POMURSKA	881	2076	42.44
GDRENJSKA	1324	3085	42.92	NOTRANJSKA	315	770	40.91
GDRIŠKA	888	1833	48.45	SAVINJSKA	1442	3886	37.11
NOTRANJSKA	308	770	40.91	DOLENJSKA	444	1592	31.03
OBALNA	806	1376	58.58	POS AVSKA	307	1018	30.16
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	13081	29819	43.87				

25/

Tabela št. 10

IGU LJUBLJANA
DELEZ VKLJUCENIH OTROK V VVD V STAROSTI 6 DO 7 LET LETA 1981

OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	1154	2065	55.88	ZASAVEKA	479	571	53.99
PODFAVSKA	2239	4685	47.79	OBALNA	1077	1405	76.65
KOROSKA	745	1126	66.16	GORISKA	1208	2718	76.31
SAVINJSKA	1789	3885	46.05	KOROSKA	745	1126	66.16
POSavsKA	604	1084	55.72	NOTRANJSKA	438	725	60.41
DOLENJSKA	602	1568	38.39	O. R. SLOVEN	4140	7345	56.36
ZASAVEKA	479	571	53.99	POMURSKA	1154	2065	55.88
OSP. SLOVEN	4140	7345	56.36	POSavsKA	604	1084	55.72
GORENJSKA	1576	2920	53.97	GORENJSKA	1576	2920	53.97
GORISKA	1208	1718	70.31	PODFAVSKA	2239	4685	47.79
NOTRANJSKA	438	725	60.41	SAVINJSKA	1789	3885	46.05
OBALNA	1077	1405	76.65	DOLENJSKA	602	1568	38.39
SKUPAJ	16051	29097	55.16				

26/

Tabela št. 11

OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBcina	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	30	2036	1.47	GORISKA	190	1736	10.94
PODRavsKA	142	4917	2.89	PEsAVSKA	64	1073	5.96
KOROSKA	60	1149	5.22	KOROSKA	60	1149	5.22
SAVINjsKA	62	3731	1.66	GDRENjsKA	123	2913	4.22
POSavsKA	64	1073	5.96	OBALNA	57	1363	4.18
DOLENjsKA	25	1556	1.61	ZA. AVSKA	24	600	4.00
ZASAVSKA	24	600	4.00	PLDFAVSKA	142	4917	2.89
OSR. SLOVEN	176	6907	2.52	OSR. SLOVEN	176	6997	2.52
GDRENjsKA	123	2913	4.22	SAVINjsKA	62	3731	1.66
GORISKA	190	1736	10.94	DOLENjsKA	25	1556	1.61
NOTRANjsKA	7	757	.92	POMURSKA	30	2036	1.47
OBALNA	57	1363	4.18	NOTRANjsKA	7	757	.92
SKUPAJ	960	28818	3.33				

27/

Tabela št. 12

OBCINA	VPEDNOST1	VPEDNOST2	FAKTOR	OBCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	3810	1632	233.46	POSavsKA	1874	437	428.83
PODRavsKA	10041	3654	274.79	DOLENSKA	2629	672	391.22
KOPRSKA	2243	976	229.82	NOYRANJSKA	1560	415	375.90
SAVINJSKA	7753	2508	309.13	SAVINJSKA	7753	2508	309.13
POsavsKA	1874	437	428.83	GURENJSKA	6719	2358	284.94
DOLENSKA	2629	672	391.22	GORISKA	4049	1436	281.96
ZASavsKA	1505	917	164.12	PODRavsKA	10041	3654	274.79
OSR.SLOVEN	20382	8239	247.38	OBALNA	4305	1630	264.11
GORENJSKA	6719	2358	284.94	OSR.SLOVEN	20382	8239	247.38
GORISKA	4049	1436	281.96	POMURSKA	3810	1632	233.46
NOYRANJSKA	1560	415	375.90	KRODSKA	2243	976	229.82
OBALNA	4305	1630	264.11	ZASavsKA	1505	917	164.12
SKUPAJ	66870	24874	268.83				

28/

Tabela št. 13

845.833

563.889

261.644

-0.000

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70826.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	21104.691	SUMA X2 X2	9676813.179	AMEN X2 =	324.688
SP X2 X2	0.000	ZG X2 =	1127.778		
SUM.X1 X2 =	590827.631	ST.VZDRC =	65.000		
SEDEV1 =	22.36	IDEVE =	210.074		
CDV =	-873.882	COR =	-0.337		

Tabela št. 14

29/

4.2. Stopnja povečanja števila vključenih otrok

Za primerjavo smo vzeli obdobje 1971 - 1981 (tabela št. 13 in karta št. 4). V globalu se je število otrok v vzgojnovarstvenih organizacijah povečalo za 2,7 krat, vendar so med posameznimi območji pristopnji porasta pomembne razlike. Razveseljivo je, da je porast najvišji v regijah z najmanj vključenimi otroki, kar kaže na postopno zmanjševanje regionalnih razlik. Res pa je, da je v območjih z manjšim številom otrok v vrtcih povečanje relativno lažje doseči. Najvišja stopnja povečanja je bila ugotovljena pri Posavski regiji (429%), najnižja pa v Zasavski regiji (164%).

Pogled na karto pove, da se je najbolj intenzivno razvijalo omrežje v JV Sloveniji, pa tudi na Notranjskem, na Celjskem in sporedično v Podravju (občini Lenart in Ormož).

Trditev, da se je delež otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah povečal najbolj v območjih z najmanj vključenimi otroci, je podkrepljena tudi v tabeli št. 14, kjer je prikazana korelacijska zveza med obema parametroma. Pearsonov koeficient korelacije sicer razmeroma nizek ($-0,337$), vendar s svojim negativnim predznakom dokazuje obratno sorazmerno povezanost.

Če pogledamo še bolj v zgodovino, lahko zaključimo, da se je v obdobju 1961 - 1971 delež vključenih otrok v vzgojnovarstvene organizacije povečal za 196%, v obdobju 1951 - 1961 pa za 171,8%. Iz povedanega je razvidno, da je porast najbolj izrazita v zadnjem desetletju.

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POHURSKA	311	3010	8.61	DR. SLOVEN	9918	20382	48.66
PODRAVSKA	1433	10041	14.27	ZASAVSKA	270	1505	27.94
KOROSKA	239	2243	10.66	OBALNA	706	4305	16.40
SAVINJSKA	641	7753	8.27	PODRAVSKA	1433	10041	14.27
POSavsKA	104	1874	5.55	KOROSKA	239	2243	10.66
DOLENJSKA	54	2629	6.05	NOTRANJSKA	147	1560	9.42
ZASAVSKA	270	1505	17.94	POHURSKA	328	3810	8.61
DR. SLOVEN	9918	20382	48.66	SAVINJSKA	641	7753	8.27
GORENJSKA	128	6719	1.91	GORISKA	296	4049	7.31
GORISKA	296	4049	7.31	DOLENJSKA	159	2629	6.05
NOTRANJSKA	147	1560	9.42	POSavsKA	104	1874	5.55
OBALNA	706	4305	16.40	GORENJSKA	128	6719	1.91
<hr/>							
SKUPAJ	14369	66970	21.49				

31/

Tabela št. 15

Tabela št. 16

OTROCI V VVO GLEDE NA TIP GOSPODINJSTEV PO PLANSKIH REGIJAH
LETA 1983

	Kmečko	Mešano	Nekmečko	SKUPAJ
POMURSKA	0,9	3,3	95,8	100,0
PODRAVSKA	0,3	0,9	98,8	100,0
KOROŠKA	1,3	1,9	96,8	100,0
SAVINJSKA	0,9	2,5	96,6	100,0
POSAVSKA	0,8	3,4	95,8	100,0
DOLENJSKA	0,5	0,3	99,2	100,0
OSREDNJESLOVENSKA	0,5	0,2	99,7	100,0
GORENJSKA	0,1	0,5	99,4	100,0
GORIŠKA	0,3	3,3	96,3	100,0
NOTRANJSKA	0,1	1,5	99,3	100,0
OBALNA	0,5	5,9	96,4	100,0
SKUPAJ	0,6	1,7	97,7	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

4.3. Delež odklonjenih otrok

Pritisk na mesta v vzgojnovarstvenih ustanovah se je v zadnjem času nenehno stopnjeval. Kljub temu, da so bile razpoložljive kapacitete v večjem delu republike prekomerno zapolnjene (karta št. 18), je delež odklonjenih otrok razmeroma visok (karta št.5).

Kapacitete so bile močno prekomerno zapolnjene predvsem v hitro se razvijajočih območjih: Obala, Dolenjska ter občine Nova Gorica, Kranj, Ljubljana - Bežigrad, Ljubljana - Moste, Zagorje ob Savi, Maribor - Tabor, Velenje, Slovenske Konjice in Celje. V vseh navedenih enotah je bila prekoračitev več kot 30%. V večini



drugih občin je bil presežek manjši, pri nekaterih pa kapacitete sploh niso bile stoo odstotno zasedene: Tolmin, Idrija, Ajdovščina, Kamnik, Litija, Laško in Sevnica.

Čudno je, da se na primer v občini Kamnik, pa tudi v nekaterih drugih, pojavljajo kljub nezasedenim kapacitetam najvišji deleži odklonjenih otrok. Verjetno gre za spremembe v številu otrok med letom.

Sicer pa je bilo v letu 1981 odklonjenih 21,5% otrok, torej je povpraševanje večje od možnosti za petino. Med posameznimi regijami so precejšnje razlike (tabela št. 15). Zmogljivosti so mnogo premajhne, predvsem v osrednji Sloveniji, kjer je bilo odklonjenih 48,7%. V vseh drugih regijah delež odklonjenih otrok ne presega 20%, na Gorenjskem je celo samo 1,9%. V občinah Idrija, Škofja Loka, Laško, Dravograd, Maribor - Pesnica in Ormož niso odklonili nobenega otroka.

Res pa je, da se delež odklonjenih otrok v posameznih območjih iz leta v leto spreminja. Povpraševanje narašča konstantno, medtem ko se kapacitete gradijo v sunkih, tako da se pojavljajo večja ali manjša neravnovesja.

4.4. Otroci po socialnoekonomski strukturi gospodinjstev

Analiza kaže, da močno prevladujejo otroci iz nekmečkih gospodinjstev. V globalu je takšnih otrok 97,7%. 1,7% otrok je iz mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev, le 0,6% pa iz čistih kmečkih gospodinjstev (tabela št. 16).

Dejstvo je, da so čista kmečka gospodinjstva v Sloveniji danes razmeroma maloštevilna. Za njih je značilna precejšnja ostarelost. Otroke pretežno vzgajajo na domu, in jih že zgodaj navajajo na kmečka opravila. Vzgojnovarstvena funkcija še dodatno obremenjuje kmečko žensko, ki v novejšem času poleg gospodinjstskih opravil prevzema vse več del na kmetiji.

Nosilec raziskave: Drago Kladnik

Avtor teksta: Drago Kladnik

Avtor kart: Jasmina Antonič

AOP obdelava: Jože Mestnik

Analitična obdelava: Božena Antonič
Drago Kladnik

Tipkanje: Tatjana Bukovec

1.1. Vrednotenje raziskave	80
1.2. Investicije	81
1.3. Desagraciacija	81
1.4. ...	82
1.5. ...	74
1.6. ...	82
1.7. ...	84
1.8. ...	91
1.9. ...	102
1.10. ...	104
1.11. ...	107
1.12. ...	111
2. VIRI IN LITERATURA	117
10. SEZNAM TABEL	119
11. SEZNAM KART	124

Tovrstna obremenjenost kmečke ženske je še posebno izrazita v grupi mešanih delavsko-kmečkih gospodinjstev. Pri tem moramo poudariti, da kmečka in mešana gospodinjstva pogosto nimajo sredstev za vključitev otroka v vzgojnovarstveno organizacijo.

Ker smo grupirali socialnoekonomske skupine na podlagi zaposlitve staršev, lahko sklepamo, da je dejansko delež otrok iz mešanih kmetij večji, saj jih lahko pazijo doma stari starši, ko so v veliko družino vključene tri generacije. Prav tako je mogoče, da sicer zaposleni starši kmetujejo po redni zaposlitvi in bi jih med mešana gospodinjstva lahko uvrstili po kriteriju vira dohodkov. Vendar tovrstnih podatkov praktično ni mogoče zbrati.

V bolj agrarnih območjih (Pomurska, Posavska, Goriška, Obalna) je nadpovprečno visok delež otrok iz mešanih in tudi čistih kmečkih gospodinjstev. Rečemo lahko, da bi bil delež otrok iz obeh agrarnih skupin še manjši, če ne bi bilo za predšolske otroke obvezno pripravljalno obdobje, ki ga organizirajo tudi vzgojnovarstvene organizacije.

4.5. Otroci po zaposlitvi staršev

Zaposlitev staršev igra pri stopnji vključenosti otrok v vzgojnovarstvene organizacije, kot bomo videli pozneje, pomembno vlogo. Zaposlitev očeta in matere se pri proučenih otrocih nekoliko razlikuje (tabeli št. 17 in 18).

Tabela št. 17

OTROCI V VVO Z OZIROM NA VRSTO ZAPOSLOTITVE OČETA PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983

	Kmet	Nk, Pk delavec	KV, VK delavec	srednja šola	višja visoka šola	brez- poseln	štu- dent	upoko- jenec	SKUPAJ
POMURSKA	2,0	17,6	46,7	18,3	9,9	0,5	0,2	0,1	100,0
PODRAVSKA	0,5	11,6	53,6	19,9	13,6	0,4	0,1	0,2	100,0
KOROŠKA	1,8	10,6	53,9	17,9	15,1	0,4	-	0,3	100,0
SAVINJSKA	1,0	14,7	48,2	19,5	15,8	0,3	0,2	0,4	100,0
POSAVSKA	0,9	9,9	51,3	21,2	15,8	0,3	0,1	0,5	100,0
DOLENJSKA	0,1	10,7	36,9	38,5	13,4	0,4	0,1	-	100,0
OSREDNJESLO- VENSKA	0,1	13,1	53,8	18,1	14,5	0,2	0,1	0,2	100,0
GORENJSKA	0,4	18,4	45,2	23,1	12,1	0,4	0,1	0,2	100,0
GORIŠKA	1,2	13,2	53,1	18,9	12,7	0,2	0,1	0,6	100,0
NOTRANJSKA	0,2	13,8	41,6	18,9	24,7	0,6	-	0,1	100,0
OBALNA	0,8	13,7	45,7	23,6	15,4	0,3	0,1	0,4	100,0
SKUPAJ	0,8	13,9	49,1	20,9	14,5	0,4	0,1	0,3	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 18

OTROCI V VVO Z OZIROM NA VRSTO ZAPOSLOTITVE MATERE PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983

	Kmetica	NK,PK delavka	KV,VK delavka	srednja šola	višja visoka šola	študentka	gospo- dinja	brez- posel- na	upoko- jenka	SKUPAJ
POMURSKA	3,1	24,2	28,3	29,4	11,3	0,1	3,5	0,1	-	100,0
PODRAVSKA	0,9	18,6	29,6	36,8	12,4	0,4	1,1	0,1	0,0	100,0
KOROŠKA	2,7	17,1	28,2	33,0	17,2	0,2	1,5	0,1	-	100,0
SAVINJSKA	3,0	20,7	25,4	36,0	13,1	0,7	1,0	0,1	-	100,0
POSAVSKA	3,8	12,4	35,8	29,7	15,9	0,1	1,9	0,3	0,1	100,0
DOLENJSKA	0,2	19,8	18,8	50,7	10,4	-	0,1	-	-	100,0
OSREDNJE- SLOVENSKA	0,2	24,2	22,8	39,3	12,8	0,2	0,2	0,2	0,0	100,0
GORENJSKA	0,4	28,2	23,8	35,8	9,4	0,6	1,3	0,3	0,1	100,0
GORIŠKA	2,8	30,7	23,3	27,2	12,9	0,1	2,8	0,1	0,0	100,0
NOTRANJSKA	0,4	23,1	23,8	35,9	14,7	0,4	1,6	0,1	-	100,0
OBALNA	3,0	16,6	25,6	37,9	12,5	-	3,6	0,5	0,3	100,0
SKUPAJ	1,8	22,4	26,0	35,1	12,6	0,3	1,5	0,2	0,0	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Med očeti prevladujejo kvalificirani in visokokvalificirani delavci (49,1%), katerim sledijo delavci na delovnih mestih, ki zahtevajo srednješolsko izobrazbo (20,9%). Pri materah prevladujejo delovna mesta, ki zahtevajo srednjo šolo (35,1%), njim pa sledijo kvalificirana in visokokvalificirana delovna mesta (26,0%). Delež moških na najodgovornejših delovnih mestih (z višjo in visoko izobrazbo) je nekoliko višji kot delež žensk, na drugi strani pa je med materami več nekvalificiranih in polkvalificiranih delavk.

Med materami je 1,8% kmetic in med očeti 0,8% kmetov. Deleži so nadpovprečno visoki v Pomurski, Koroški, Savinjski, Posavski, Goriški in Obalni regiji.

Med materami so tudi gospodinje (1,5%), pa tudi študentke (0,3%). Nekaj je tudi očetov - študentov. Pri očetih se pojavljajo tudi upokojenci. Pri tem gre zlasti za invalidske upokojence.

V najnovejšem času postaja pereč problem brezposelnost. Tako je med očeti 0,4% brezposelnih, med materami pa 0,2%.

Analiza kaže, da očitno starši na odgovornejših delovnih mestih laže dobe mesto za otroka v VVO, ker je ugotovljena izobrazbena struktura nadpovprečna.

4.6. Oddaljenost bivališč

Premagovanje razdalj med domom in vrtcem predstavlja tako za starše kot za otroke precejšen napor, zato si je potrebno prizadevati, da se vzgojnovarstvene organizacije čimbolj približajo otroku. Seveda to v večini primerov ni mogoče povsem uresničiti. Predšolski otrok je pri gibanju v zunanjem prostoru še vedno praviloma vezan na pomoč staršev. Le najkrajše razdalje lahko premagujejo sami, seveda če ni pretiranih prometnih ovir na poti.

Tabela št. 19

ODDALJENOST OTROK OD VVO PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983 (v m)

	Do 100	101- 300	301- 500	501- 1000	1001- 3000	3001- 5000	5001- 10000	10001- 20000	Nad 20000	SKUPAJ
POMURSKA	9,4	23,0	9,8	28,7	16,7	5,0	1,9	0,4	5,1	100,0
PODRAVSKA	12,0	17,6	14,6	23,8	20,7	5,6	2,4	0,3	3,2	100,0
KOROŠKA	10,5	16,7	8,7	22,5	23,2	6,3	5,7	1,0	5,4	100,0
SAVINJSKA	14,8	18,2	11,9	18,0	20,8	7,2	4,6	1,2	3,3	100,0
POSAVSKA	16,3	15,0	9,8	27,4	16,1	7,5	2,5	0,8	4,7	100,0
DOLENJSKA	16,6	18,6	6,6	39,3	9,5	3,6	2,8	0,3	2,7	100,0
OSREDNJE- SLOVENSKA	12,7	20,9	14,3	21,9	18,4	3,7	2,5	0,7	4,8	100,0
GORENJSKA	8,8	19,9	14,2	27,7	18,9	3,8	1,9	0,6	4,3	100,0
GORIŠKA	21,8	20,8	7,7	16,6	15,2	6,8	5,0	1,3	4,8	100,0
NOTRANJSKA	8,8	24,2	13,6	24,8	11,6	4,2	5,0	1,9	5,8	100,0
OBALNA	12,3	14,6	11,5	18,5	23,8	5,7	8,2	2,1	3,2	100,0
SKUPAJ	12,9	19,3	11,7	24,0	18,3	5,4	3,4	0,8	4,3	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Zlasti pri najmlajših otrocih, ki še ne obvladajo ali slabo obvladajo hojo, predstavlja večja oddaljenost hudo oviro.

Večina otrok živi v oddaljenosti 500 - 1000 m od VVO (tabela št. 19). Zanimivo je, da kar 12,9% otrok prebiva v neposredni bližini vzgojnovarstvene ustanove (do 100 m), v oddaljenosti do 3 km pa je več kot 86% otrok. Vendar je kar 4,3% otrok, ki prebivajo več kot 20 km od VVO in dnevno migrirajo skupaj s starši.

Z ozirom na vrsto skupine (tabela št. 20) je opazno, da je pri jaslih nekoliko manjša oddaljenost kot pri drugih skupinah.

Poglejmo si še povprečno oddaljenost po primerjalnih parametrih. Povprečno je otrok v proučevani populaciji oddaljen od VVO 1378 m. Z ozirom na plansko regijo (tabela št. 21) je največja oddaljenost na Obali (2011 m), najmanjša pa na Dolenjskem (1084m). Iz ugotovljenega je možno zaključiti, da so večje razdalje tam, kjer je višji delež vključenih otrok in obratno.

Zgornjo trditev potrjuje tudi analiza oddaljenosti po demografskih območjih (tabela št. 22). V območjih koncentracije, kjer je nadpovprečno visok delež vključenih otrok, je povprečna oddaljenost najvišja - 1764 m. Velika je tudi v območjih obpopulacije - 1644 m, kjer jo je pripisati redkejši naseljenosti in intenzivnejši reliefni izoblikovanosti.

Z ozirom na socioekonomsko strukturo (tabela št. 23) je opazno, da so največje razdalje v obeh agrarnih grupah: pri kmečkih gospodinjstvih 1662 m in pri mešanih celo 2970 m.

Najbližje VVO v povprečju stanujejo malčki in sredinčki - 1253 m (tabela št. 24), najdalj pa otroci v kombiniranih oddelkih - 1558 m.

Zanimivo je, da je izredno velika povprečna oddaljenost tudi pri otrocih, mlajših od enega leta - 1684 m (tabela št. 25). Oddaljenost se nato z naraščanjem starosti zmanjšuje do skupine otrok,

starih 4 - 5 let (1267 m), nakar se prične ponovno povečevati in doseže maksimalno vrednost pri najstarejših otrocih, starih nad 7 let - 1783 m.

Zanimiva je tudi analiza povprečne oddaljenosti otrok od VVO po poklicni strukturi staršev (tabela št. 26). Z večanjem zahtevnosti delovnih opravil tako očetov, kot mater se razdalja praviloma zmanjšuje. Daleč največja je v primerih, ko sta starša kmeta (3085 m pri očetu in 3063 m pri materi).

Tabela št. 20

ODDALJENOST OTROK OD VVO GLEDE NA VRSTO SKUPINE LETA 1983

	Do 100	100- 300	301- 500	501- 1000	1001- 3000	3001- 5000	5001- 10000	10001 20000	nad 20000	SKUPAJ
JASLI	13,1	18,1	12,8	23,2	18,0	5,5	4,2	0,7	4,3	100,0
MALČKI, SREDINČKI	14,2	20,1	12,1	25,1	16,0	4,1	3,0	0,9	4,6	100,0
MALA ŠOLA	11,9	18,2	10,9	24,2	19,7	6,9	3,7	0,7	3,9	100,0
KOMBINIRANO	10,9	18,9	11,4	20,3	23,1	6,5	4,1	0,9	3,9	100,0
SKUPAJ	13,0	19,2	11,7	24,0	18,3	5,4	3,4	0,8	4,3	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 21

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983 (razdalja v metrih)

POMURSKA	1117	OSREDNJESLOVENSKA	1217
PODRAVSKA	1261	GORENJSKA	1221
KOROŠKA	1769	GORIŠKA	1523
SAVINJSKA	1590	NOTRANJSKA	1567
POSAVSKA	1334	OBALNA	2011
DOLENJSKA	1084		
ZASAVSKA	-		
SKUPAJ	1378		

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 22

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH
LETA 1983 (razdalja v metrih)

DEPOPULACIJA	1644
STAGNACIJA	1308
KONCENTRACIJA	1764

SKUPAJ	1378
--------	------

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 23

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO Z OZIROM NA TIP GOSPODINJ-
STEV LETA 1983 (razdalja v metrih)

KMEČKO GOSPODINJSTVO	1662
MEŠANO GOSPODINJSTVO	2970
NEKMEČKO GOSPODINJSTVO	1338

SKUPAJ	1378
--------	------

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 24

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO Z OZIROM NA VRSTO SKUPINE
LETA 1983 (razdalja v metrih)

JASLI	1441
MALČKI, SREDINČKI	1253
MALA ŠOLA	1477
KOMBINIRANI ODDELKI	1558

SKUPAJ	1378
--------	------

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 25

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO Z OZIROM NA NJIHOVO
STAROST LETA 1983 (razdalja v metrih)

DO 1 LETO	1684
1 - 2 LETI	1458
2 - 3 LETA	1284
3 - 4 LETA	1297
4 - 5 LET	1267
5 - 6 LET	1351
6 - 7 LET	1552
7 - 8 LET	1783
SKUPAJ	1378

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 26

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO Z OZIROM NA POKLICNO
STRUKTURO STARŠEV LETA 1983 (razdalje v metrih)

OČE		MATI	
KMET	3085	KMET	3063
NK,PK DELAVEC	1385	NK,PK DELAVEC	1296
KV,VK DELAVEC	1465	KV,VK DELAVEC	1403
SREDNJA ŠOLA	1258	SREDNJA ŠOLA	1346
VIŠJA, VISOKA ŠOLA	1174	VIŠJA, VISOKA ŠOLA	1231
BREZPOSELN	1265	ŠTUDENTKA	1229
ŠTUDENT	1008	GOSPODINJA	2031
UPOKOJENEC	1478	BREZPOSELNA	1449
SKUPAJ	1378	UPOKOJENKA	1870
		SKUPAJ	1378

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

K A Z A L O

Stran

1. IZHODIŠČA	1
2. METODOLOŠKI PRISTOP	8
3. PROSTORSKA RAZMESTITEV OMREŽJA VVO	13
4. FUNKCIONALNOST OMREŽJA VVO	15
4.1. Delež vključenih otrok	15
4.2. Stopnja povečanja števila vključenih otrok	30
4.3. Delež odklonjenih otrok	32
4.4. Otroci po socialnoekonomski strukturi gospodinjstev ..	33
4.5. Otroci po zaposlitvi staršev	34
4.6. Oddaljenost bivališč	37
4.7. Način prihoda v VVO	44
5. STOPNJA RAZVITOSTI OMREŽJA VVO	50
5.1. Družbeni proizvod	50
5.2. Investicije	51
5.3. Deagrarizacija	61
5.4. Urbanizacija	67
5.5. Drugi komparativni parametri	74
6. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OMREŽJA VVO	89
7. NEKATERI STANDARDI DRUŽBENEGA VARSTVA OTROK	91
7.1. Število otrok na oddelek	91
7.2. Plačilna udeležba staršev	102
7.3. Osebje v VVO	106
7.4. Zunanja in notranja površina VVO	109
8. ZAKLJUČEK	115
9. VIRI IN LITERATURA	117
10. SEZNAM TABEL	119
11. SEZNAM KART	124



4.7. Način prihoda v VVO

Način prihoda otrok v vzgojnovarstveno organizacijo je v tesni povezavi z oddaljenostjo bivališča otrok, od razvitosti prometnega omrežja, ekonomske moči staršev, pa tudi starosti otroka in njegove samostojnosti.

Analiza kaže, da večina - 57,9% otrok prihaja v vrtec v večini primerov peš. Nekatere od njih v primeru slabega vremena pripeljejo starši z osebnimi avtomobili. Druga najpogostejša oblika prihoda je prevoz z osebnimi avtomobili (28%). Z energetske krize, naraščanjem cen goriva in racionaliziranjem porabe postaja tovrsten prihod vse redkejši, napori za premagovanje razdalj pa se povečuje.

Pomembna je tudi vloga rednih avtobusov (7,1%). Tovrsten prevoz je za otroke in starše naporen. Predšolski otroci, ki imajo do kraja, kjer se izvaja priprava na osnovno šolo več kot 4 km, imajo pravico do brezplačnega prevoza. O načinu prevoza se vzgojnovarstvena organizacija dogovori s starši otrok in s krajevno skupnostjo. Vendar se tovrstna možnost razmeroma redko koristi (0,3%), ker so koncentracije bolj oddaljenih otrok majhne.

3,8% otrok pripeljejo v vrtec starši s kolesom. Tovrstna oblika je še posebno razširjena v ravnem Prekmurju (14,9%), pa tudi drugje v SV Sloveniji (tabela št. 27). V posameznih primerih pripeljejo starši otroke z mopedi in z motorji, le izjemoma pa tudi z vlaki. V nekaterih primerih so tudi kombinirane oblike prihoda, ko se uporablja več prevoznih sredstev hkrati ali pa morajo otroci del poti pešačiti, nakar se vozijo z javnimi prevoznimi sredstvi. Ni potrebno posebej poudarjati, da je takšna oblika prihoda najbolj naporna.

Čeprav je v vseh skupinah opazna prevlada pešačenja nad prevozi z avtomobili, je v skupini otrok v jaslih nadpovprečno visok delež z osebnimi avtomobili (38,3%) (tabela št. 29). Pešačenje je še zlasti močno izraženo pri otrocih v mali šoli (62,4%). Z na-

raščanjem starosti otrok se povečuje tudi delež prevozov z rednimi avtobusi. Zanimivo je, da starši s kolesi v večji meri prevažajo mlajše otroke.

Že na začetku predpoglavja smo omenili, da je način prihoda v tesni povezavi z oddaljenostjo (tabeli št. 30 in 31). Tako je povprečna peš razdalja 518 m, razdalja, premagana s kolesom 1184 m, z mopedom in motorjem 1519 m, z osebnim avtomobilom 2392 m, z rednim avtobusom 3908 m, s šolskim avtobusom 3990 m in z vlakom 9692 m.

Povprečne vrednosti pa ne povedo vsega. Tako se iz podrobnejše analize vidi, da je med "pešci" 26,2% otrok, ki prehodijo dnevno v eno smer več kot 1 km, od tega 4,7% več kot 3 km in 2,1% celo več kot 5 km. Takšen napor je za malo, nesamostojno bitje brez dvoma prevelik. V posameznih primerih nedvomno povzroča, da se mlade družine selijo v bližino urbanih centrov, ko je premagovanje razdalj lažje.

Na drugi strani pa najdemo "čudake", ki se vozijo z avtomobilom tudi v primerih, ko prebivajo v neposredni bližini vrtcev. Drug ekstrem so starši, ki prevažajo otroke z rednimi avtobusi, čeprav žive manj kot 500 m od matične VVO.

Tabela št. 27

NAČIN PRIHODA OTROK V VVO PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983

	Peš	kolo	motor moped	oseb. avto	redni avtobus	šolski avtobus	vlak	kombin. peš	kombin. prevoz.sredstva	SKUPAJ
POMURSKA	51,7	14,9	0,4	23,4	7,2	-	-	1,9	0,5	100,0
PODRAVSKA	56,4	5,8	0,6	29,4	5,9	0,0	-	1,1	0,8	100,0
KOROŠKA	58,3	6,0	0,2	28,2	6,6	0,1	0,2	0,4	0,1	100,0
SAVINJSKA	60,9	4,0	0,3	26,3	6,9	0,4	0,1	0,9	0,2	100,0
POSAVSKA	56,9	1,2	-	31,2	6,2	0,9	-	3,4	0,2	100,0
DOLENJSKA	49,8	0,3	0,1	24,2	24,5	-	0,2	0,6	0,2	100,0
OSREDNJE- SLOVENSKA	60,8	2,2	0,1	32,9	3,0	0,2	-	0,8	0,1	100,0
GORENJSKA	61,4	1,2	0,1	24,4	6,6	-	0,1	5,0	1,1	100,0
GORIŠKA	61,1	0,8	0,1	27,2	8,1	1,1	-	1,2	0,3	100,0
NOTRANJSKA	61,1	-	0,2	33,1	3,5	0,3	-	1,3	0,5	100,0
OBALNA	44,6	0,3	0,3	40,5	5,8	-	-	6,9	1,4	100,0
SKUPAJ	57,9	3,8	0,2	28,0	7,1	0,3	0,1	2,0	0,5	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 28

NAČIN PRIHODA OTROK V VVO PO DEMOGRAFSKIH OBMOČJIH LETA 1983

	peš	kolo	motor moped	osebni avto	redni avtobus	šolski avtobus	vlak	kombin. peš	kombin. prevoz.sred.	SKUPAJ
DEPOPULA- CIJA	62,9	1,9	0,2	21,0	11,5	1,5	-	0,7	0,3	100,0
STAGNACIJA	56,1	6,2	0,2	30,1	5,2	0,3	0,1	1,5	0,3	100,0
KONCENTRA- CIJA	59,9	2,7	0,3	27,9	5,8	0,1	0,1	2,5	0,7	100,0
SKUPAJ	57,9	3,9	0,2	28,0	7,1	0,3	0,1	2,0	0,5	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 29

NAČIN PRIHODA OTROK V VVO Z OZIROM NA VRSTO SKUPINE LETA 1983

JASLI	48,7	5,3	-	38,3	4,9	-	-	1,9	0,9	100,0
MALČKI										
SREDINČKI	57,0	4,3	0,3	29,1	6,7	0,0	0,1	1,9	0,5	100,0
MALA ŠOLA	62,4	2,7	0,2	24,0	7,6	0,5	0,1	2,2	0,4	100,0
KOMBINIRANO	54,4	4,3	0,5	29,4	8,1	0,6	0,1	1,9	0,7	100,0
SKUPAJ	57,9	3,8	0,2	28,0	7,1	0,3	0,1	2,0	0,5	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 30

NAČIN PRIHODA OTORK V VVO GLEDE NA ODDALJENOST BIVALIŠČA LETA 1983

(v m)	peš	kolo	moped motor	osebni avto	redni avtobus	šolski avtobus	vlak	kombin. peš	kombinirano prevoz.sred.	SKUPAJ
Do 100	97,3	0,4	-	2,1	-	-	-	0,2	-	100,0
101 - 300	88,7	2,1	0,0	7,8	0,2	-	-	1,1	0,0	100,0
301 - 500	76,9	3,7	0,2	16,3	0,1	-	-	2,6	0,2	100,0
500 - 1000	50,7	6,5	0,4	32,6	5,9	0,0	-	3,4	0,4	100,0
1001 - 3000	19,4	5,9	0,5	57,5	12,9	0,6	0,0	2,1	1,0	100,0
3001 - 5000	4,7	1,7	0,4	54,1	34,6	0,9	-	1,9	1,6	100,0
5001 - 10000	2,1	1,1	0,1	56,7	32,4	2,2	0,7	0,1	2,7	100,0
10001 - 20000	-	-	-	59,1	33,0	-	2,1	2,1	3,7	100,0
Nad 20000	-	-	-	58,3	40,0	-	0,1	1,5	0,1	100,0
SKUPAJ	57,9	3,8	0,2	28,0	7,1	0,3	0,1	2,0	0,5	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

Tabela št. 31

POVPREČNA ODDALJENOST OTROK OD VVO Z OZIROM NA NAČIN PRIHODA
LETA 1983 (razdalja v metrih)

PEŠ	518
KOLO	1184
MOPED, MOTOR	1519
OSEBNI AVTO	2392
REDNI AVTOBUS	3908
ŠOLSKI AVTOBUS	3990
VLAK	9692
KOMBINIRANO - PEŠ	1615
KOMBINIRANO - S	
PREVOZNIMI SREDSTVI	3986
SKUPAJ	1378

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

5. STOPNJA RAZVITOSTI OMREŽJA VVO

Stopnjo razvitosti omrežja vzgojnovarstvenih organizacij opredeljujemo v luči regionalne razvitosti. Le to opredeljujemo z družbenim proizvodom, investicijskimi vlaganji ter stopnjo urbanizacije oziroma deagrarnizacije in drugih parametrov regionalnega razvoja. Čeprav so indikatorji indirektni in so v medsebojni soodvisnosti, dobro odražajo vpliv družbenih prizadevanj na razvoj omrežja VVO, pa tudi vpliv vzgojnovarstvenih organizacij na regionalni razvoj.

5.1. Družbeni proizvod

Družbeni proizvod pomeni skupno količino in vrednost izdelanih materialnih dobrin in storitev proizvodnega značaja v enem letu. Njegova velikost je odvisna od razvitosti gospodarstva, družbene delitve dela, delitve dela, demografskega razvoja, naravnih bogastev, ipd. Kot takšen vpliva tudi na možnosti združenega dela pri vlaganjih v sistem omrežja vzgojnovarstvenih ustanov.

Družbeni proizvod med planskimi regijami varira v razmerju 1:2 (tabela št. 32 in karta št. 15). Najvišji je v Osrednjeslovenski regiji, najnižji pa v Pomurski. Pregled po občinah kaže, da najvišji v industrijsko razvitih mestih, medtem ko je nizek predvsem v SV Sloveniji, na Kozjanskem, Trebnjem in Sevnici ter na videz presenetljivo - v ljubljanski občini Vič-Rudnik. Razmerja med občinami so mnogo večja kot pri planskih regijah in dosežejo faktor 1:10.

Vpliv stopnje gospodarske razvitosti na delež vključenih otrok v VVO je prikazan s korelacijsko motriko v tabeli št. 33. Na intenzivnost povezanosti nedvomno vplivajo ekstremne vrednosti, tako da je korelacijski koeficient 0,364.

Kako pa je vplival družbeni proizvod na stopnjo povečanja števila otrok v VVO v zadnjem desetletju? Povezanost med obema parametroma je zanemarljivo majhna ($-0,176$), čeprav ne gre prezreti negativnega predznaka, ki pomeni, da je stopnja povečanja števila otrok praviloma večja tam, kjer je družbeni proizvod manjši. Takšno gibanje lahko označimo za pozitivno, čeprav ni izrazito.

5.2. Investicije

Investicijska politika je prav tako lahko dober primerjalni parameter za ugotavljanje stopnje razvoja omrežja VVO. Vendar je pri tem potrebno upoštevati, da so investicije usmerjene v različne dejavnosti, tako da ugotovljene visoke naložbe še ne pomenijo izboljšanja družbenega standarda. Zato smo kot indikator vzeli tudi investicije za izobraževanje in kulturo, kamor sodi tudi varstvo in vzgoja predšolskih otrok. Podrobnejše členitve investicij, razpoložljivi statistični podatki ne omogočajo.

Delež investicij v družbenem proizvodu je bil leta 1980 v naši republiki 25,7 % (tabela št. 35 in karta št. 16), po posameznih regijah pa je variral med 70,6% v Posavski (izgradnja jedrske elektrarne v Krškem) in 21,1% v Savinjski. Visok delež investicij je bil tudi v zahodni Sloveniji, ki jo je prizadel potres leta 1976, pa tudi v manj razvitih območjih Dolenjske in SV Slovenije.

Kako nezanesljiv kazalec so lahko investicije v celoti, kaže analiza deleža investicij za izobraževanje in kulturo od vseh investicij leta 1980 (tabela št. 36 in karta št. 17). Tovrstne naložbe obsegajo vsega 16,9% vseh investicij v republiki, po regijah pa nihajo med 28,9% v osrednjeslovenski in samo 2,9% v Zasavju. Investicije za vzgojo in izobraževanje so pomembnejše v osrednjem delu republike.

ORCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	ORCINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	10455439000	130442	80153.93	OPR. SLOVEN	76073764000	470130	161814.32
PODRAVSKA	36474668000	320215	113906.81	OBALNA	13978361000	93127	150099.98
KOROSKA	8408823000	69945	120220.50	GORENJSKA	26676004000	179250	148820.11
SAVINJSKA	32163453000	243834	131907.17	SAVINJSKA	32163453000	243834	131907.17
POSAVSKA	706132000	72432	97472.55	NOTRANJSKA	6526014000	49589	131602.05
DOLENJSKA	12139461000	98276	123524.17	ZASAVSKA	5809107000	46304	125455.84
ZASAVSKA	5809107000	46304	125455.84	GORIŠKA	14623094000	118320	123589.37
OPR. SLOVEN	76073764000	470130	161814.32	DOLENJSKA	12139461000	98276	123524.17
GORENJSKA	26676004000	179250	148820.11	KOROŠKA	8408823000	69945	120220.50
GORIŠKA	14623094000	118320	123589.37	PODRAVSKA	36474668000	320215	113906.81
NOTRANJSKA	6526014000	49589	131602.05	POSAVSKA	7060132000	72432	97472.55
OBALNA	13978361000	93127	150099.98	POMURSKA	10455439000	130442	80153.93
<hr/>							
SKUPAJ	254388320000	1891864	132350.06				

Tabola 32

12/

1. IZHODIŠČA

Varstvo otrok in njihove vzgoje predstavljata pomembno gibalno vsake družbene skupnosti. Funkcionalno zasnovano omrežje se aktivno vklaplja v sodobne razvojne tokove. Nedvomno na tem področju v naši republiki še nismo dosegli optimuma.

Osnovna naloga otroškega varstva je na eni strani razbremenitev skrbi za naraščaj slehernega delovnega človeka, kar bi pomenilo učinkovitejši izkoristek delovnega časa in možnost za zaposlovanje na domačo vzgojo vezane delovne sile, na drugi strani pa mora vzgojnoizobraževalna funkcija socializirati in delovno čimbolj strokovno usposobiti prihodnje generacije delovnih ljudi, kar je zagotovilo za razvojno perspektivo družbenopolitične skupnosti. Seveda pa se spričo takšne usmeritve vezi med starši in otroci ne bi smele rahljati. Funkcija vzgoje in izobraževanja spada podobno kot funkcija izrabe prostega časa v tista področja človekovega delovanja, ki sicer obstaja že daljše obdobje, vendar je šele v zadnjem času, z razvojem industrijske družbe, spremljano s procesi deagrarnizacije in urbanizacije, postala osnovna funkcija v pravem pomenu. S tem se tudi tesno navezuje na preostali poglobljeni dejavnosti človeka v prostoru: na funkcijo dela in funkcijo bivanja.

Samo funkcija varstva in vzgoje otrok ima še mnogo krajšo zgodovino. Vezana je na zaposlovanje v neagrarnih poklicih, ko se je pojavila tudi širša potreba po vključevanju ženske delovne sile.

Sčasoma je postala funkcija vzgoje in izobraževanja dostopna vsem družbenim slojem. Prav različno izkoriščanje te funkcije, tako znotraj različnih slojev, kakor med posameznimi regijami, jo postavlja v ospredje kot eno izmed osnovnih predmetov socialne geografije. Vendar so takšne raziskave na področju socialne geografije še vedno precej na začetku. Vzroke velja iskati v dejstvu, da je omrežje vzgojnovarstvenih in izobraževalnih ustanov točkasto razporejeno v prostoru, ki je v veliki meri koncentrirano v

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	2623654	2455439	25.09	PODRAVSKA	4981483000	7060132000	70.56
PODRAVSKA	7994621000	36474668000	21.92	GORISKA	4072988000	14623094000	27.85
KOPRSKA	2013558000	8408822000	23.95	DOLENSKA	3375131000	12139461000	27.80
SAVINJSKA	6782331000	32163453000	21.09	ZASAVSKA	1598474000	588917000	27.52
PODRAVSKA	4981483000	7060132000	70.56	OBALNA	3000339000	13978361000	27.19
DOLENSKA	3375131000	12139461000	27.80	D.R.SLOVEN	19285930000	76073764000	25.35
ZASAVSKA	1598474000	5889107000	27.52	POSUJSKA	2623654000	10455439000	25.09
D.R.SLOVEN	19285930000	76073764000	25.35	KOPRSKA	2013558000	8408823000	23.95
POSUJSKA	6339961000	26676004000	23.77	CURENJSKA	6339961000	26676004000	23.77
GORISKA	4072988000	14623094000	27.85	NOTRANJSKA	1478530000	6526014000	22.66
NOTRANJSKA	1478530000	6526014000	22.66	PODRAVSKA	7994621000	36474668000	21.92
OBALNA	3000339000	13978361000	27.19	SAVINJSKA	6782331000	32163453000	21.09

SKUPAJ	64347000000	250388320000	25.70				

Tabela št. 35

55/

OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST1	VREDNOST2	FAKTOR
POMURSKA	283968000	2623654000	10.82	OSR.SLOVEN	5570600300	19285930000	28.98
PODRAVSKA	379799000	7994621000	11.00	NOVOPANJSKA	345616000	1478530000	23.25
KOROLKA	78649000	2035550000	3.91	GORISKA	906418000	4072988000	22.25
SAVINJSKA	891642000	6782331000	13.15	DOLENJSKA	560087000	3375131000	16.59
POSavsKA	315396000	4981483000	6.33	SAVINJSKA	891642000	6782331000	13.15
DOLENJSKA	560087000	3375131000	16.59	PODRAVSKA	379799000	7994621000	11.00
ZASAVSKA	46264000	1598474000	2.89	POMURSKA	283968000	2623654000	10.92
OSR.SLOVEN	5570600300	19285930000	28.88	GLORINJSKA	636861000	6339961000	10.05
GORIJSKA	636861000	6339961000	10.05	OBALNA	379078000	3800339000	9.97
NOVOPANJSKA	345616000	1478530000	22.25	POSavsKA	315396000	4981483000	6.33
OBALNA	379078000	3800339000	9.97	KOROLKA	78649000	2013550000	3.91
				ZASAVSKA	46264000	1598474000	2.89
SKUPAJ	6094376300	64347000000	16.93				

Tabela št. 36

56/

136029.284

1

90616.139

45343.095

-0.000±5

0.000

563.889

1127.778

SUMA X1 =	21104.601	SUMA X1 X1	9676813.179	AMEN X1 =	324.608
SP X1	0.000	ZG X1 =	1127.778		
SUMA X2 =	2050350.922	SUMA X2 X2	*****	AMEN X2 =	31543.860
SP X2 X2	0.000	ZG X2 =	181372.379		
SUM.X1 X2 =	611138228.868	SP.VZORC =	65.000		
SYDEVI =	210.074	SYDEVZ =	3.314.229		
CDV =	-852893.836	CDR =	-0.130		

Tabela št. 39

59/

Pri izračunavanju stopnje povezanosti tudi pri teh indikatorjih, podobno kot pri družbenem proizvodu vplivajo ekstremne vrednosti, saj so naložbe v posameznih občinah za večkrat višje kot v večini ostalih.

Korelacija med deležem vključenih otrok v VVO in investicijami na prebivalca je 0,387, kar je na meji pomembnosti (tabela št. 37). Povezanost med investicijami za vzgojo in izobraževanje in deležem otrok v vzgojnovarstvenih organizacijah leta 1981 je nepomembna (0,150), čeprav bi ravno pri tem elementu pričakovali večjo soodvisnost (tabela št. 38).

Nepomembna je tudi zveza med investicijami na prebivalca in stopnjo povečanja števila otrok v VVO (-0,130), medtem ko je korelacija med deležem investicij za vzgojo in izobraževanje in stopnjo povečanja števila otrok v VVO po pričakovanju precej izrazita. Vrednost znaša 0,361 (tabeli št. 39 in 40).

To kaže na dejstvo, da je z ustreznimi vlaganji in družbenim povezovanjem v občinah, krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in drugih zainteresiranih institucijah mogoče izpolnjevati interese na področju vzgoje in varstva otrok.

5.3. Deagrarizacija

Stopnjo deagrarizacije predstavlja delež kmečkega prebivalstva, njeno dinamiko pa zmanjševanje števila kmečkega prebivalstva. Že pri obravnavanju poklicne strukture smo videli, da so v VVO vključeni skoraj izključno otroci iz nekmečkih družin, kot kaže, da je stopnja razvitosti omrežja vzgojnovarstvenih ustanov obratno sorazmeroma s stopnjo deagrarizacije.

OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR	OBČINA	VREDNOST 1	VREDNOST 2	FAKTOR
POMURSKA	37122	130442	28.46	POMURSKA	37122	130442	28.46
PODRAVSKA	35656	320215	11.14	PODRAVSKA	35656	320215	11.14
KOROŠKA	5810	69945	8.31	DOLENJSKA	14566	98276	14.82
SAVINJSKA	25994	243834	10.66	PODRAVSKA	35656	320215	11.14
POSAVSKA	11886	72432	16.41	SAVINJSKA	25994	243834	10.66
DOLENJSKA	14566	98276	14.82	KOROŠKA	5810	69945	8.31
ZASAVSKA	935	46304	2.02	GORIŠKA	8211	118320	6.94
OSP. SLOVEN	18750	470130	3.99	NOTRANJSKA	3170	49589	6.39
GORENJSKA	8019	179250	4.47	GORENJSKA	8019	179250	4.47
GORIŠKA	8211	118320	6.94	OSP. SLOVEN	18750	470130	3.99
NOTRANJSKA	3170	49589	6.39	OBALNA	3243	93127	3.48
OBALNA	3243	93127	3.48	ZASAVSKA	935	46304	2.02
<hr/>				<hr/>			
SKUPAJ	173364	1891864	9.16				

Tabela št. 41

62/

32.601

1

24.496

16.390

8.285

.180

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70820.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	637.602	SUMA X2 X2	10512.796	AMEN X2 =	9.889
SP X2 X2	.180	ZG X2 =	32.601		
SUM.X1 X2 =	16551.280	ST.VZDRC =	65.000		
STDEV1 =	12.360	STDEV2 =	8.157		
COV =	-46.689	COV =	-4.463		

Tabela št. 42
63/

centralnih naseljih različnih stopenj. Zato v prostoru ni pretirano opazno, tako kot so na primer ustanove, vezane na funkcijo dela in bivanja, ki zavzemajo večja in čisto kontinuirana območja. Kljub temu velja poudariti, da funkcija vzgoje in izobraževanja predstavlja silo, ki se odraža v kulturni pokrajini regionalno različno.

Tako ostaja naloga geografije, da funkcionalno ovrednoti obstoječe omrežje vzgojnovarstvenih ustanov ob upoštevanju sprejetih normativov v posameznih regionalnih enotah. V ospredju znanstvenoraziskovalnega zanimanja pa mora biti tudi vpliv omrežja na stopnjo regionalnega razvoja. Razmerje učinkov vzgojnovarstvenih ustanov na regionalni razvoj oziroma učinkov regionalnega razvoja na omrežje objektov je v tesni interakciji, saj se razvija in učinkuje sočasno in permanentno.

Izrednega pomena v raziskovalnem delu je izbor proučevanih indikatorjev, ki morajo biti prilagojeni in tako zagotoviti ustrezne občutljivosti pri ugotavljanju regionalne diferenciacije, kot obstoječi podatkovni bazi.

Domača prostorsko orientirana literatura o otroškem varstvu je skromna. Omrežje vzgojnovarstvenih ustanov doslej še ni bilo poglobljeno obdelano. Vse dosedanje raziskave so vezane na kratke objave sodelavcev Zavoda SR Slovenije za statistiko, ki pa se omejujejo le na prostorsko razmestitev v okviru osnovnih statističnih parametrov.

Pri koncipiranju omrežja vzgojnovarstvenih organizacij ima najpomembnejšo vlogo Skupnost otroškega varstva, bodisi na centralni republiški bodisi na občinski ravni. Skupnosti otroškega varstva so si v zadnjih srednjeročnih obdobjih zadale nalogo, da povečajo zmogljivosti vzgojnovarstvenih organizacij. S podporo delovnih ljudi in občanov, ki so s samoprispevki zagotovili velik del sredstev, pa tudi s podporo organizacij združenega dela, so se kapacitete vzgojnovarstvenih organizacij bistveno povečale, vendar še vedno ne zadoščajo potrebam.

IGU LJUBLJANA
 POVEČANJE ŠTEVILA OTROK V VVO V OBDOBJU 1971-1981
 SPREMINJANJE ŠTEVILA KMEČKEGA PREBIVALSTVA V OBDOBJU 1971-1981

DATUM : 03/12/08, STRAN : 40

70.547

52.910

35.273

17.637

-0.000

0.000

563.889

1127.778

SUMA X1 =	21104.691	SUMA X1 X1	9676813.179	AMEN X1 =	324.688
SP X1	0.000	ZG X1 =	1127.778		
SUMA X2 =	2830.609	SUMA X2 X2	141092.196	AMEN X2 =	43.551
SP X2 X2	0.000	ZG X2 =	70.547		
SUM.X1 X2 =	1030836.156	ST.VZORC =	65.000		
STDEV1 =	210.074	STDEV2 =	16.681		
COV =	1745.433	COV =	.498		

Tabela št. 45

66/

Deagrarizacija je v naši republiki dosegla visoko stopnjo. Leta 1981 je bilo le še 9,2% kmečkega prebivalstva (tabela št. 41). Med posameznimi regijami so velike razlike. Na vrhu je z izrazito visokim deležem 28,5% Pomursko, na dnu pa s komaj 2% Zassavska regija. Delež kmečkega prebivalstva se je v zadnjem desetletju prepolovil. Najbolj izrazita deagrarizacija je bila prav v predelih z relativno višjo stopnjo agrarnosti.

Ugotovljene zveze med stopnjo deagrarizacije in stopnjo razvitosti omrežja VVO so precej močne (tabele št. 42, št. 43, št. 44, št. 45):

- korelacija med deležem kmečkega prebivalstva in deležem otrok v VVO: $-0,463$;
- korelacija med spremembami števila kmečkega prebivalstva in deležem otrok v VVO: $-0,288$;
- korelacija med deležem kmečkega prebivalstva in stopnjo povečanja števila otrok v VVO: $0,486$;
- korelacija med spremembami števila kmečkega prebivalstva in stopnjo povečanja števila otrok v VVO: $0,498$.

Posebno zanimiva je zadnja povezava, ki je tudi najmočnejša. Iz korelacijskega koeficienta je razvidno, da se je delež vključenih otrok najbolj povečal tam, kjer se je število kmečkega prebivalstva najmanj zmanjšalo, to pa pomeni v razvitejših območjih.

5.4. Urbanizacija

Pojem urbanizacija je v tesni povezanosti z deagrarizacijo. V širšem smislu pomeni delež mestnega oziroma urbanega prebivalstva. Kljub temu, da je v Sloveniji velik del deagrariziranega prebivalstva ostal na podeželju in dnevno migrira v zaposlitvena središča, se je delež prebivalstva v mestih povečeval z zmanjševanjem števila kmečkega prebivalstva.

OBČINA	VREDNOSTI	VREDNOSTI	FAKTOR	OBČINA	VREDNOSTI	VREDNOSTI	FAKTOR
POMURSKA	25153	130442	19.28	DLR. SLOVEN.	326374	470170	69.85
PODPAVSKA	150338	320715	49.45	ZASAVSKA	30848	46304	66.62
KOROŠKA	29549	69945	42.25	GORENJSKA	100582	179250	56.11
SAVINJSKA	89019	243634	36.10	OBALNA	51655	93127	55.47
POSAVSKA	22058	72432	30.45	PEĐRAVSKA	158338	320215	49.45
DOLENSKA	30457	98276	30.99	KOROŠKA	29549	69945	42.25
ZASAVSKA	30848	46304	66.62	NOTRANJSKA	10052	49589	36.40
DLR. SLOVEN	326374	471130	69.85	SAVINJSKA	89019	243634	36.10
GORENJSKA	100582	179250	56.11	KORISKA	42447	118320	35.87
KORISKA	42447	118320	35.87	DOLENSKA	30457	98276	30.99
NOTRANJSKA	10052	49589	36.40	POSAVSKA	22058	72432	30.45
OBALNA	51655	93127	55.47	POMURSKA	25153	130442	19.28
SKUPAJ	925532	1891864	46.92				

Tabela št. 46

/89

100.000+

75.251+

50.502+

25.753+

1.004+

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70820.624	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	2827.985	SUMA X2 X2	167445.141	AMEN X2 =	43.507
SP X2 X2	1.004	ZG X2 =	100.000		
SUM.X1 X2 =	101733.706	ST.VZDRG =	65.000		
STDEV1 =	12.360	STDEV2 =	26.341		
COV =	235.464	COR =	.723		

69/
 Tabela št. 47

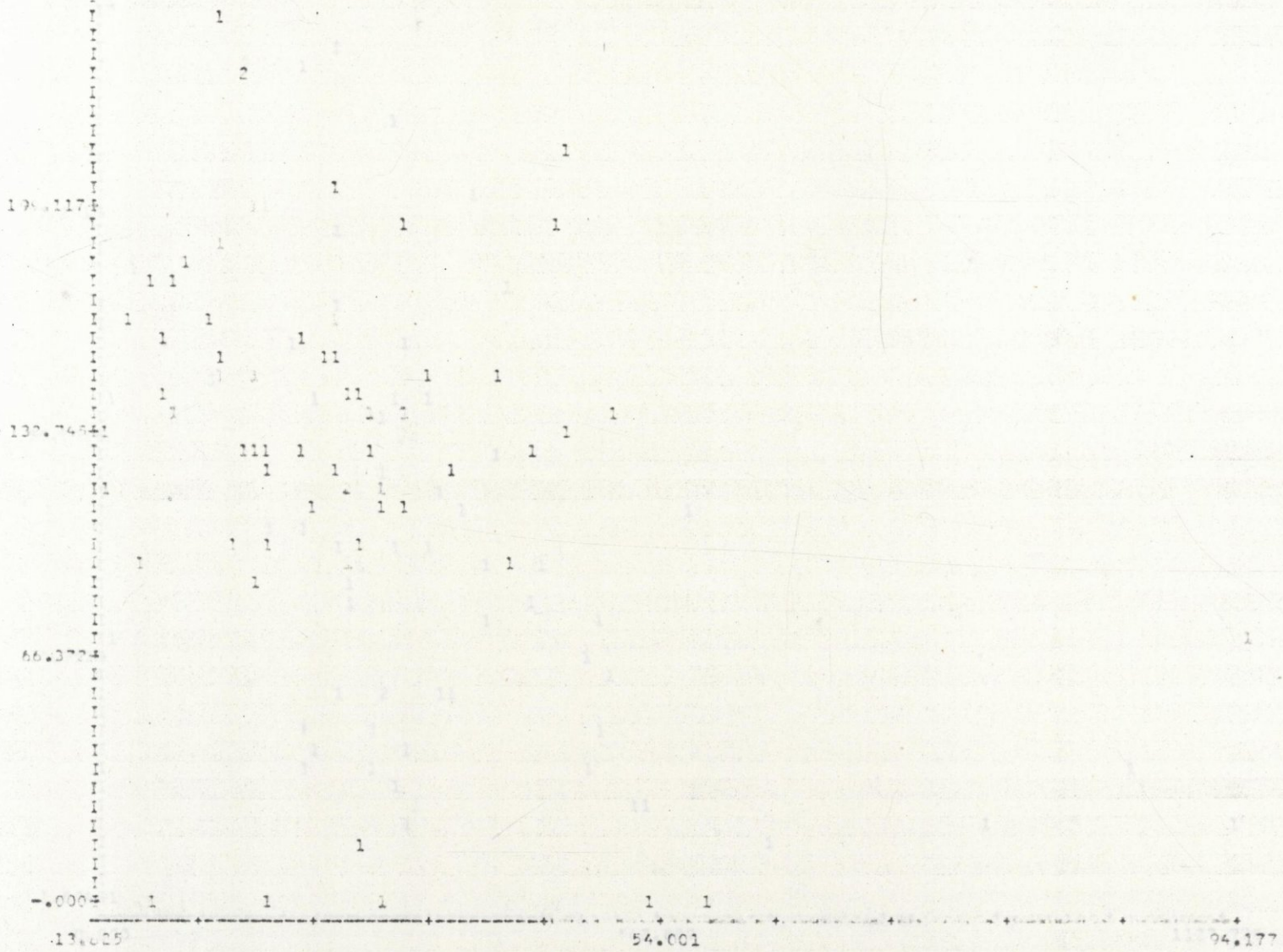


Tabela št. 48
70/

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	71821.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.025	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	9052.666	SUMA X2 X2	1477623.164	AMEN X2 =	37.271
SP X2 X2	0.000	ZG X2 =	265.490		
SUM.X1 X2 =	264459.493	ST.VZORC =	65.000		
STDEV1 =	12.360	STDEV2 =	58.208		
COV =	-202.576	COV =	-2.281		

POVEČANJE STEVILA OČROK V VVO V ODDOBJU 1971 1981

SPREMINJANJE STEVILA URBANEGA PREDIVALSTVA V ODDOBJU 1971 1981

265.490

1

140.117

132.745

66.372

0.000

0.000

563.809

1127.778

SUMA X1 =	21104.691	SUMA X1 X1	9676813.179	AMEN X1 =	324.688
SP X1	0.000	ZG X1 =	1127.778		
SUMA X2 =	9052.666	SUMA X2 X2	1477623.164	AMEN X2 =	239.272
SP X2 X2	0.000	ZG Y2 =	265.490		
SUM.X1 X2 =	3275.95.785	SY.VZOPC =	65.000		
STDEV1 =	210.074	STDEV2 =	58.208		
COV =	5246.995	COV =	.429		

Tabela št. 50

72/

44.894±

1

35.086±

25.278±

15.470±

5.661±

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70820.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	1962.333	SUMA X2 X2	61045.666	AMEN X2 =	30.170
SP X2 X2	5.661	ZG X2 =	44.894		
SUM.X1 X2 =	53555.589	SP.VZORC =	65.000		
STDEV1 =	12.360	STDEV2 =	6.378		
COV =	-24.693	COV =	-0.313		

Mabela št. 51

73/

Vzporedno s širjenjem mreže vzgojnovarstvenih organizacij se je vzgojnovarstveno delo tudi vsebinsko in organizacijsko razvijalo. Sprejet je bil vzgojnovarstveni načrt, ki predstavlja izhodišča za uveljavljanje enotnega koncepta predšolske vzgoje, obenem pa so že začeli nastajati prvi posebni oddelki, namenjeni otrokom z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Poseben režim dvojezičnega otroškega varstva se razvija tudi na jezikovno mešanih območjih. Zaradi velikih potreb so skupnosti otroškega varstva začele spodbujati varstvo otrok v družinah, vzgojnovarstvene organizacije pa so začele uvajati tudi programe, namenjene otrokom, ki niso vključeni v dnevno varstvo. V našo raziskavo tovrstne oblike organiziranosti nismo vključili.

Enega najpomembnejših premikov na področju predšolske vzgoje pa pomeni uveljavitev organizirane priprave otrok na šolo (mala šola), ki vsaj v skrajšani obliki zajema že vse predšolske otroke v zadnjem letu pred vstopom v šolo.

Vzgoja in varstvo otrok, zakonsko opredeljena, obsegata organizirano vzgojo, varstvo in skrb za otrokov skladen vsestranski razvoj in je podlaga za nadaljno vzgojo in izobraževanje. Prek priprave otrok na osnovno šolo se povezuje v neprekinjen vzgojni proces in postaja s tem del enotnega vzgojnoizobraževalnega sistema.

Tako opredeljena vzgoja in varstvo predšolskih otrok temeljita na življenjskih in socialnih potrebah otroka, njegovih telesnih in duševnih zmogljivostih in življenjskem ritmu, na potrebah družine in okolja ter izhaja iz marksističnega pojmovanja, da si otrok v aktivnem odnosu do sveta ter družbenega in socialnega okolja z lastno aktivnostjo oblikuje življenjske izkušnje in osebnost.

Temeljni družbeni smoter vzgoje in varstva predšolskih otrok je oblikovati otrokovo ustvarjalnost in omogočiti razvoj njegove

Leta 1981 je bilo v naši republiki že 48,9% urbanega prebivalstva (tabela št. 46). Najvišji je bil v Osrednjeslovenski regiji (69,9%), najnižji pa v Pomurski (19,3%).

Da so vzgojnovarstvene organizacije v veliki meri skoncentrirane v mestih in da jih v pretežni meri koristi urbano prebivalstvo, je najlepši dokaz izredno visok korelacijski koeficient (0,723) med deležem v VVO vključenih otrok in deležem urbanega prebivalstva (tabela št. 47).

Tudi drugi primerjalni koeficienti v luči urbanizacije, prikazani v tabelah št. 48, št. 49 in št. 50 so pomembni. Oglejmo si povezavo med porastom stopnje števila vključenih otrok v VVO in stopnjo rasti urbanizacije. Pearsonov koeficient 0,429 kaže, da se je število otrok v VVO hitreje povečevalo v predelih, kjer je bila urbanizacija močnejša, torej je omrežje sledilo procesu razraščanja mest.

Proces urbanizacije se kaže tudi v deležu novogradenj v celotnem stavbnem fondu. Ker pa se novogradnje ne pojavljajo samo v mestih, so povezave s stopnjo razvitosti omrežja VVO šibkejše (tabela št. 51). Zanimivo je, da je korelacija med številom otrok v VVO in deležem novogradenj negativna (-0,313). To pomeni, da je delež otrok v vrtcih v občinah z številnejšimi novogradnjami manjši in obratno.

5.5. Drugi komparativni elementi

Proučitev povezanosti stopnje razvitosti omrežja vzgojnovarstvenih ustanov z nekaterimi drugimi parametri je bila izvedena z željo, da se ugotovi tisti dejavnik, ki odločilno vpliva na vključevanje v vzgojnovarstvene ustanove. Obenem smo na ta način skušali globlje opredeliti procesa deagrarizacije in urbanizacije.

76.390

65.381

54.372

43.364

32.355

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70820.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA X2 =	4069.751	SUMA X2 Y2	259094.934	AMEN X2 =	62.612
SP X2 X2	32.355	ZG X2 =	76.390		
SUM.X1 Y2 =	127457.307	ST.VZORC =	65.000		
SYDEV1 =	12.360	SYDEV2 =	6.179		
COV =	42.800	COB =	.423		

Tabela št. 53

76/

46.360±

1

1

1

1

34.021±

1

1

1

1

1

1

23.283±

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

11.744±

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

.205±

11

11

1 1

1

1

1

13.825

54.001

94.177

SUMA X1 =	1991.934	SUMA X1 X1	70820.634	AMEN X1 =	30.645
SP X1	13.825	ZG X1 =	94.177		
SUMA Y2 =	884.722	SUMA X2 X2	21154.502	AMEN X2 =	13.621
SP X2 X2	.205	ZG X2 =	46.360		
SLN.Y1 Y2 =	22942.308	ST.VZORC =	65.000		
SIDEV1 =	12.360	SIDEV2 =	11.932		
COV =	-65.158	COV =	-4.442		

Tabela št. 55

78/

51.483±

1

46.074±

44.664±

41.255±

37.846±

0.000

563.889

1127.778

SUMA X1 =	21104.691	SUMA X1 X1	9676813.179	AMEN X1 =	324.688
SP X1	0.000	ZG X1 =	1127.778		
SUMA X2 =	2923.535	SUMA X2 X2	132029.629	AMEN X2 =	44.977
SP X2 X2	37.846	ZG X2 =	51.483		
SUM.X1 X2 =	945514.749	ST.VZORC =	65.000		
STDEV1 =	210.074	STDEV2 =	2.895		
COV =	-58.131	COR =	-0.096		

Tabela št. 58

81/

osebnosti v skladu z vrednotami socialistične samoupravne družbe. Iz tako zastavljenega smotra izhajajo tudi naloge predšolske vzgoje in pomenijo izhodišče za načrtovanje vsebine in organizacije vzgojnovarstvenega dela.

Iz smotrov in nalog predšolske vzgoje izhaja tudi velika družbena odgovornost vseh tistih, ki se ukvarjajo z vzgojnovarstvenim delom. Zato sta vzgoja in varstvo predšolskih otrok v zakonu opredeljena kot dejavnost posebnega družbenega pomena, torej kot dejavnost, za katero zakon predpisuje smotre in naloge, pogoje za opravljanje dela in druge oblike družbenega vpliva.

Vzgojnovarstvene ustanove naj bi postale središče družbeno organizirane predšolske vzgoje v svojem okolju in naj bi pri tem skupaj z družbenimi organizacijami ter krajevno skupnostjo usklajevala in povezovala dejavnost na področju vzgoje in varstva predšolskih otrok. S tako usmeritvijo bo zagotovljen enoten vzgojni vpliv in usklajenost akcij in delovanja vseh, ki se v krajevni skupnosti ukvarjajo s predšolskim otrokom.

Posebna pozornost je namenjena skrbi za razvijanje materinega jezika. Praviloma poteka vzgojno delo v vzgojnovarstvenih ustanovah v slovenskem jeziku, pripadniki drugih narodov in narodnosti Jugoslavije pa imajo pravico, da so pod enakimi pogoji deležni predšolske vzgoje v svojem materinem jeziku.

V skladu s 250. členom ustave SR Slovenije, ki zagotavlja posebno varstvo pravic pripadnikom italijanske in madžarske narodnosti, ki živijo v SR Sloveniji, se vzgoja in varstvo predšolskih otrok pripadnikov teh narodnosti podrobneje ureja s posebnim zakonom, ki ureja vzgojo in izobraževanje za pripadnike teh dveh narodnosti. Izkušnje naše narodnostne politike v preteklem obdobju nedvoumno kažejo, da si je treba prizadevati, da se na narodnostno mešanem ozemlju uveljavi resnična atmosfera dvojezičnosti, ki temelji na poznavanju in spoštovanju obeh jezikov.

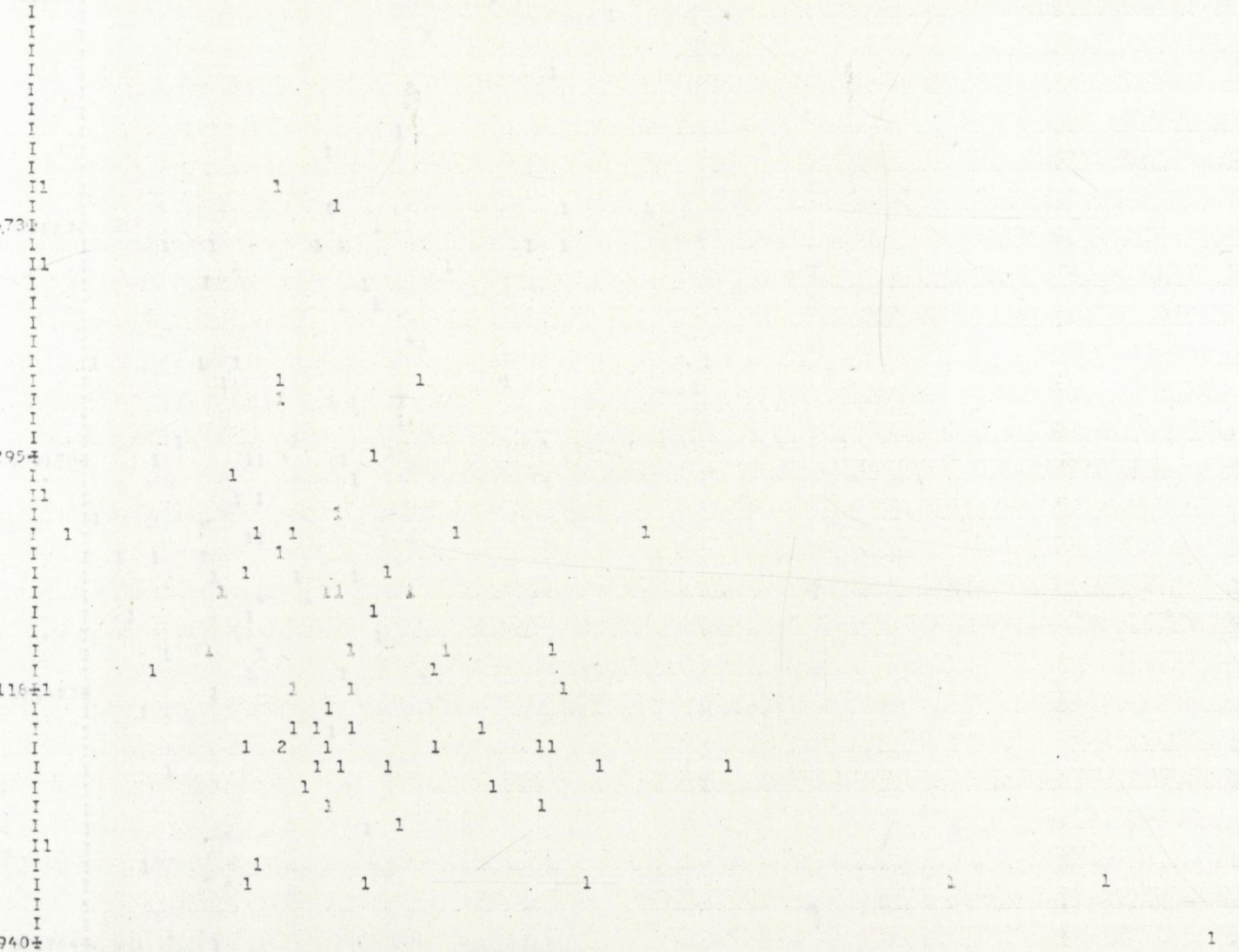
53.650± 1

44.470±

35.295±

26.116±

16.940±



0.000

563.889

1127.778

SUMA X1 = 21104.691 SUMA X1 X1 = 9676813.179 AMEN X1 = 324.688
 SP X1 = 0.000 ZG X1 = 1127.778

SUMA X2 = 1667.361 SUMA X2 X2 = 58217.539 AMEN X2 = 29.036
 SP Y2 X2 = 16.940 ZG X2 = 53.650

SUM. X1 X2 = 569616.661 SP. VZORC = 65.000

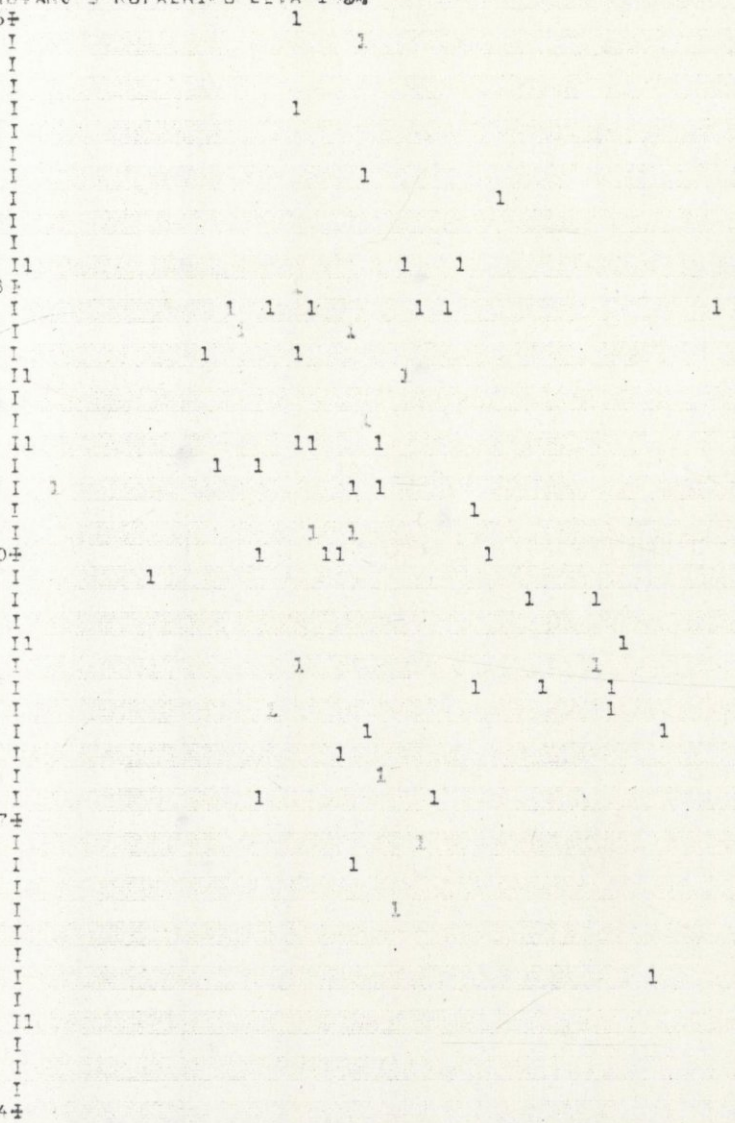
STDEV1 = 210.074 STDEV2 = 7.305

COV = -674.779 CJR = -0.440

Tabela št. 62

85/

90.596
 77.663
 65.170
 52.457
 39.744



0.000

563.889

1127.778

SUMA X1 =	21104.691	SUMA X1 Y1	96768.179	AMEN X1 =	324.688
SP Y1	0.000	ZG X1 =	1127.778		
SUMA Y2 =	4379.299	SUMA X2 X2	302573.907	AMEN X2 =	67.374
SP X2 Y2	39.744	ZG X2 =	90.596		
SUM.X1 X2 =	1366543.061	ST.VZORC =	65.000		
STDEV1 =	210.074	STDEV2 =	10.842		
COV =	-865.013	COB =	-0.380		

Tabela št. 64

84/

Ugotovljene povezave so predstavljene v tabelah št. 53 - št. 65.

Ugotavljali smo zveze med deležem otrok v vrtcih in povečanjem njihovega števila v zadnjem desetletju ter med:

- deležem zaposlenih v delovnem kontingentu,
- delež aktivnega kmečkega prebivalstva od vseh aktivnih,
- delež aktivnih žensk,
- delež dnevnih migrantov od vseh zaposlenih,
- deležem prebivalcev s srednjo, višjo in visoko šolo,
- delež stanovanj s kopalnico.

Čeprav so z vsemi parametri ugotovljene precej tesne zveze, je potrebno izpostaviti povezavo z deležem prebivalcev s srednjo, višjo in visoko šolo (0,796). Pri stopnji povečanja števila otrok v VVO je povezava negativna (- 0,440), kar pomeni, da se je število otrok najbolj povečevalo v območjih s slabše izobraženo populacijo.

Problematiko smo kartografsko upodobili na karti št. 19, v tabeli št. 53 pa smo jo analitično preučili na podlagi izvedene ankete. Po dobljenih podatkih je bil prevladujoč delež otrok v samostojnih VVO (80%), v VVO pri osnovnih šolah je bilo 19,6% otrok, preostanek pa je bil v varstvenih družinah. Največji delež otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah pri osnovnih šolah je bil po tem viru na Obali (98,5%).

Podatki Zavoda SR Slovenije, ki se nanašajo na celotno populacijo otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah pa govore, da je v okviru VVO pri šolah 20,4% otrok v otroškem varstvu, 2,3% jih je v VVO v okviru drugih VVO, preostanek pa v VVO kot samostojnih delovnih organizacijah.

Relacije od podatkih statističnega zavoda so prikazane na karti št. 19. Razvidno je, da se delež otrok v varstvu pri osnovnih šolah povečuje odlasti tam, kjer pomanjkanje ustreznih centralnih sredstev zaradi reliefne izoblikovanosti in specifičnega družbeno-ekonomskega razvoja, določena porziranje samostojne VVO.

6. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA OMREŽJA VVO

Že v izhodiščih smo navedli možne oblike organiziranosti vzgoje in varstva predšolskih otrok. Otroško varstvo se lahko izvaja v samostojnih VVO z dislociranimi oddelki, v VVO v okviru osnovnih šol, šolskih centrov in dijaških domov in v VVO v okviru organizacij združenega dela.

V zadnjem času se vse bolj uveljavljajo varstvene družine. Podatki o vzgojnovarstveni dejavnosti v varstvenih družinah kažejo, da ta oblika vse bolj pridobiva na pomenu. Leta 1982 je bilo že 186 varstvenih družin, ki so vključevale 1158 otrok. Varstvene družine varujejo predvsem otroke do tretjega leta starosti. Prevladujejo otroci v starosti enega do dveh let. Zanimivo je, da se v posameznih primerih za varuhe v varstvenih družinah odločajo tudi moški. Varstvene družine se pojavljajo predvsem v urbaniziranih območjih.

Problematiko smo kartografsko upodobili na karti št. 19, v tabeli št. 65 pa smo jo analitično predočili na podlagi izvedene ankete. Po dobljenih podatkih je bil prevladujoč delež otrok v samostojnih VVO (80%), v VVO pri osnovnih šolah je bilo 19,6% otrok, preostanek pa je bil v varstvenih družinah. Največji delež otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah pri osnovnih šolah je bil po tem viru na Obali (98,6%).

Podatki Zavoda SR Slovenije, ki se nanašajo na celotno populacijo otrok v vzgojnovarstvenih ustanovah pa govore, da je v okviru VVO pri šolah 20,4% otrok v otroškem varstvu, 2,3% jih je v VVO v okviru drugih OZD, preostanek pa v VVO kot samostojnih delovnih organizacijah.

Relacije po podatkih statističnega zavoda so prikazane na karti št. 19. Razvidno je, da se delež otrok v varstvu pri osnovnih šolah povečuje zlasti tam, kjer pomanjkanje ustreznih centralnih središč zaradi reliefne izoblikovanosti in specifičnega družbenoekonomskega razvoja, onemogoča formiranje samostojne VVO.

Lep primer za zgornjo trditev so visoki deleži predšolskih otrok na osnovnih šolah v občinah Tolmin, Nova Gorica, Piran, Jesenice, Krško, Brežice, Radlje ob Dravi, Ormož ter Ljutomer.

VVO v okviru druge OZD najdemo samo v občinah Ljubljana - Center in Ljubljana - Šiška.

Tabela št. 65

TIP VARSTVA OTROK V VVO PO PLANSKIH REGIJAH LETA 1983

	pri osnovni šoli	samostojna VVO	varstvena družina	SKUPAJ
POMURSKA	10,7	89,0	0,3	100,0
PODRAVSKA	1,7	97,2	1,1	100,0
KOROŠKA	10,9	87,1	-	100,0
SAVINJSKA	16,5	83,0	0,5	100,0
POSAVSKA	16,3	83,7	-	100,0
DOLENJSKA	30,6	67,1	2,3	100,0
OSREDNJE- SLOVENSKA	11,4	88,6	-	100,0
GORENJSKA	15,1	82,6	2,3	100,0
GORIŠKA	48,7	51,3	-	100,0
NOTRANJSKA	8,5	91,5	-	100,0
OBALNA	98,6	1,4	-	100,0
SKUPAJ	19,6	80,0	0,4	100,0

Vir: Anketa v VVO, junij 1983

7. NEKATERI STANDARDI DRUŽBENEGA VARSTVA OTROK

Standarde, pa tudi normative za opravljanje vzgojnovarstvenega dela določijo uporabniki in izvajalci s samoupravnim sporazumom o temeljih plana Skupnosti otroškega varstva v skladu z zakonom.

S standardi za opravljanje vzgojnovarstvenega dela se določijo za izvajanje vzgojnovarstvenega programa potreben obseg, vrsta in zahtevnost vzgojnovarstvenega dela, število otrok v oddelkih in skupinah pri izvajanju posameznih oblik vzgojnovarstvenega dela, nujna opremljenost ter delovni, varnostni in drugi pogoji, v katerih se opravljajo določeni programi storitev.

V našo raziskavo vseh standardov nismo vključili, dodali pa smo tudi poglavje o osebju. Pri tem nas ne zanima toliko stopnja njegove strokovne usposobljenosti kot racionalnost zaposlovanja oziroma delovna obremenjenost.

7.1. Število otrok na oddelek

Da ne bo nesporazuma, naj povemo da pomeni v elaboratu izraz oddelek skupino kot je opredeljena v zakonu, medtem ko zakonsko opredeljene oddelke imenujemo starostne kontingente.

Otroci so v oddelkih ločeni po starostnih skupinah in sposobnostih že od prvega dne, ko vstopijo v vrtec. Ta delitev se normalno nadaljuje v šoli.

Ker ta delitev traja ves čas bivanja otrok v teh ustanovah, ima za posledico strogo razlikovanje in delitev otrok na starostne skupine. Otroci spoznavajo le svoj "letnik" in svojo tovarišico. Tudi odrasli ločujejo otroke le po starostni skupini. Ta delitev izhaja iz vrtca in šole tudi na vsa druga področja obravnave otrok v družbi.

Zato je potrebno, da se že v vrtcu poskrbi, da se otroci različnih let srečujejo pri prostovoljnem delu, pri interesnih zaposlitvah, kulturnih dejavnostih in še kje.

Za otroke v predšolskem obdobju je bolj primerno, če lahko žive v družbi otrok različne starosti tako kot bratje in sestre v družini. Te skupine so manjše, zato pa delujejo bolj naravno in svobodno. Veliko bolj spodbujajo spontan razvoj in njegovo socializacijo.

Vendar pa je pedagoško delo lažje in cenejše ter vključuje več otrok hkrati, če dela vzgojitelj s skupino otrok enake starosti. Hitreje se kaže uspeh razvoja otrokove sposobnosti, razumevanja in njegove učinkovitosti. Razvoj temelji na tekmovanju.

Zakon predvideva naslednje oddelke:

- oddelke za otroke do 2 let,
- oddelke za otroke od 2 do 3 let,
- oddelke za otroke od 3 leta do vključitve v pripravo na osnovno šolo,
- oddelke za otroke, ki so vključeni v pripravo na osnovno šolo,
- kombinirane oddelke.

V republiki je v oddelkih do 2 let 11,1% otrok v VVO, v oddelkih 2 - 3 leta 12,4%, v oddelkih 3 - 6 let 40,8%, v mali šoli 24,6% ter v kombiniranih oddelkih 9,6%. Tabela št. 66 prikazuje podrobnejšo regionalno členitev po planskih regijah, na karti št. 6 pa so prikazana razmerja po občinah.

Najvišji delež otrok v starosti do 2 leti je v Osrednjeslovenski regiji (11,8%), medtem ko na Koroškem sploh ni tovrstnih oddelkov. V oddelkih z otroci, starimi 2 - 3 leta, je najvišji delež na Gorenjskem (15,9%), malčkov in sredinčkov je relativno največ na Goriškem (45,4%), malih šolarjev na Koroškem (42,2%) ter otrok v kombiniranih oddelkih v Pomurju (21,8%).

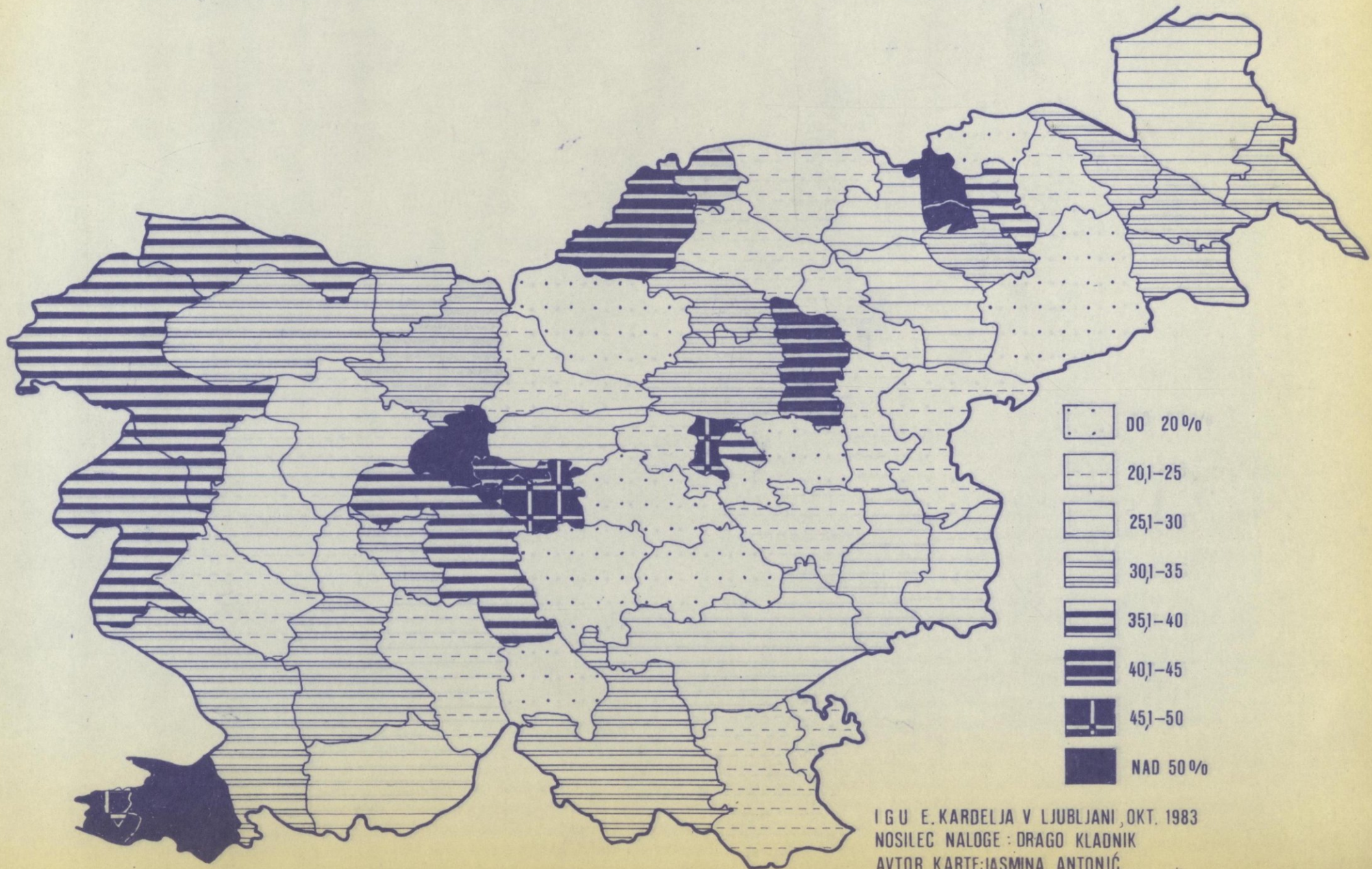
STRUKTURA OSNOVNIH STAROSTNIH KONFIGENTOV UTRUK V VDU 1981

	DO 2 LETI	2 - 3	3 - 6	7 - 12	13 - 18
POMURSKA	5.70	5.62	32.91	32.81	21.76
PODFAVSKA	7.23	7.1	43.04	29.67	9.74
KORUŠKA	0.00	4.19	42.35	47.18	11.28
SAVINJSKA	8.33	10.54	40.58	23.91	16.47
POLJAVSKA	5.71	3.59	27.85	37.39	19.74
DULENJSKA	8.75	11.69	44.66	27.04	7.68
ZASAVSKA	3.72	3.10	39.41	39.87	8.44
OSR. SLOVEN	11.75	12.67	42.24	26.26	6.49
GORJENJSKA	6.65	15.94	42.89	28.10	12.70
GORJSKA	1.26	4.22	45.44	34.92	12.57
NOVIFANJSKA	9.68	8.06	36.09	33.59	12.56
OBALNA	5.39	11.03	42.49	31.20	9.28

Tabela št. 66

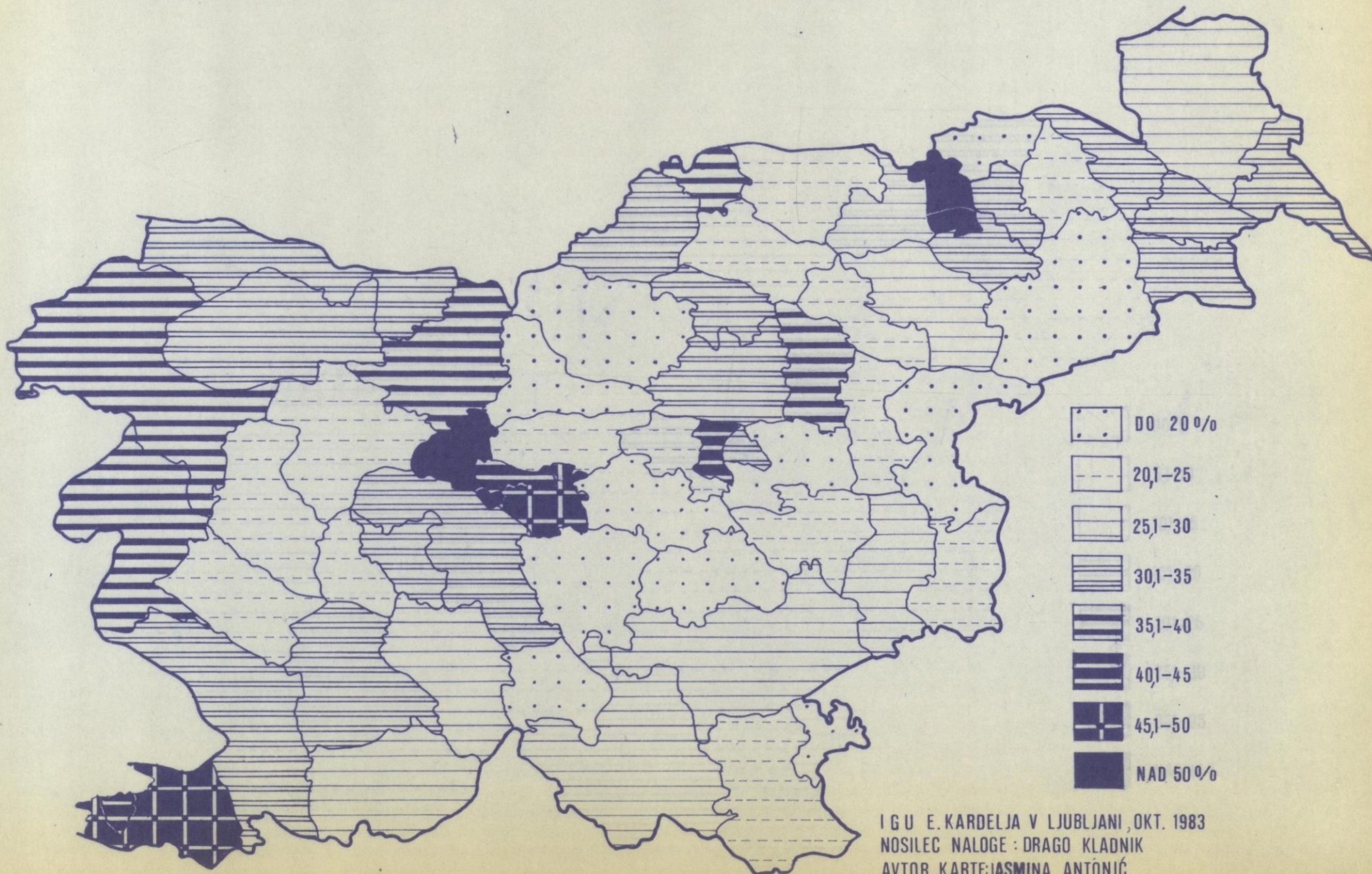
93/

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI DO 7 LET LETA 1982

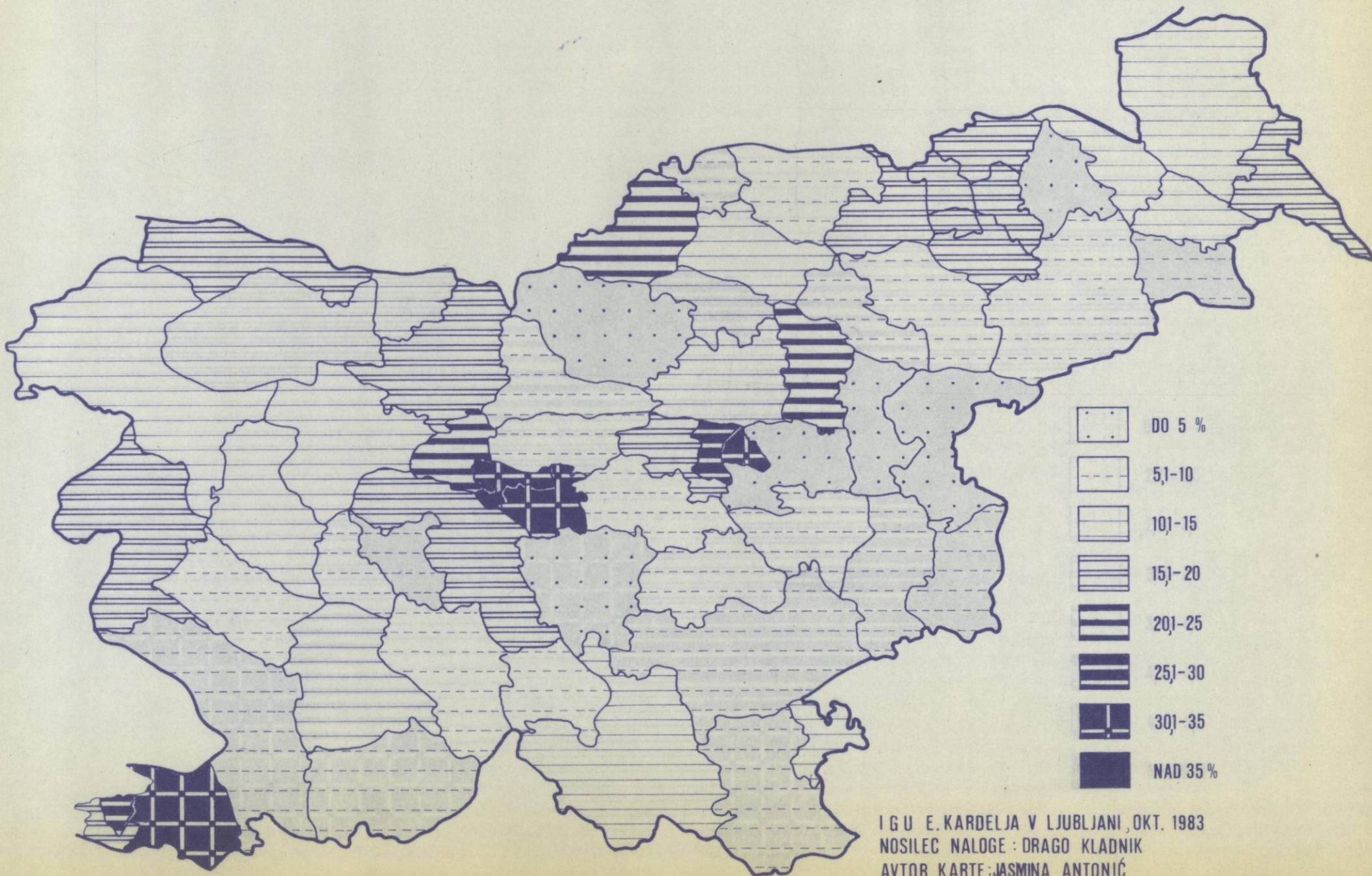


I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V V VO OD VSEH OTROK V STAROSTI DO 7 LET LETA 1981

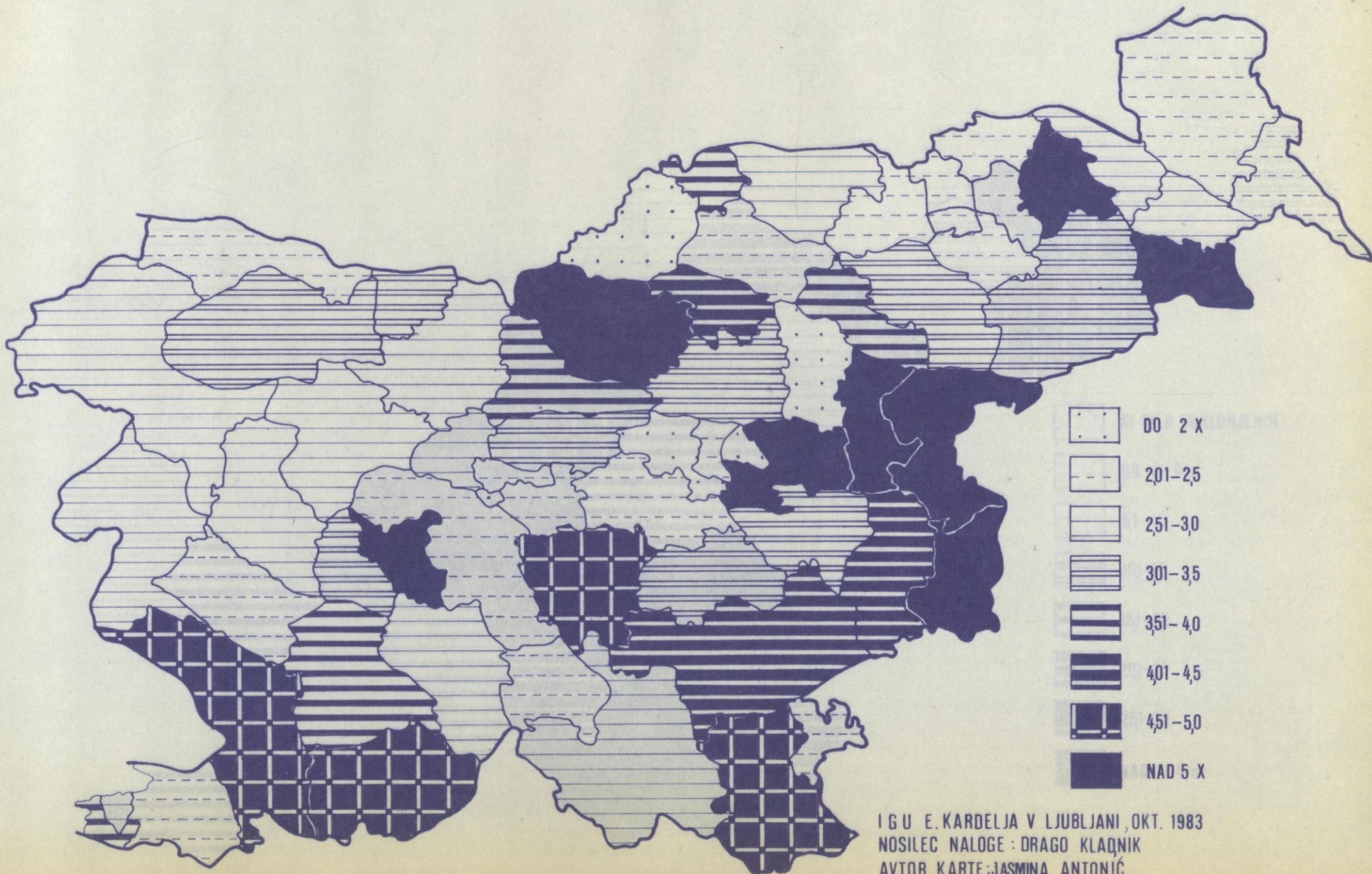


DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V V VO OD VSEH OTROK V STAROSTI DO 7 LET LETA 1971

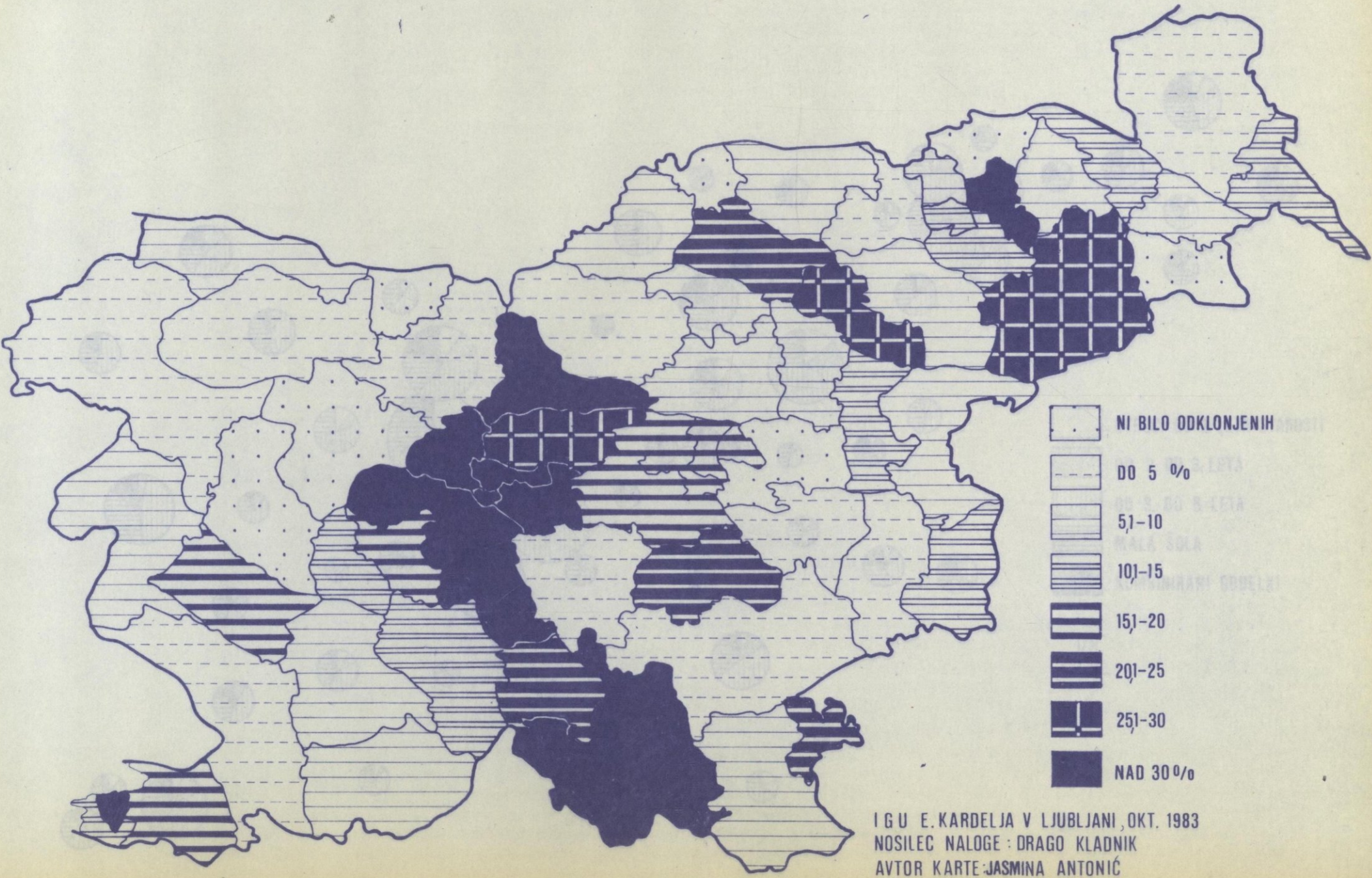


I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

STOPNJA POVEČANJA ŠTEVILA OTROK, VKLJUČENIH V VVO V OBDOBJU 1971-1981



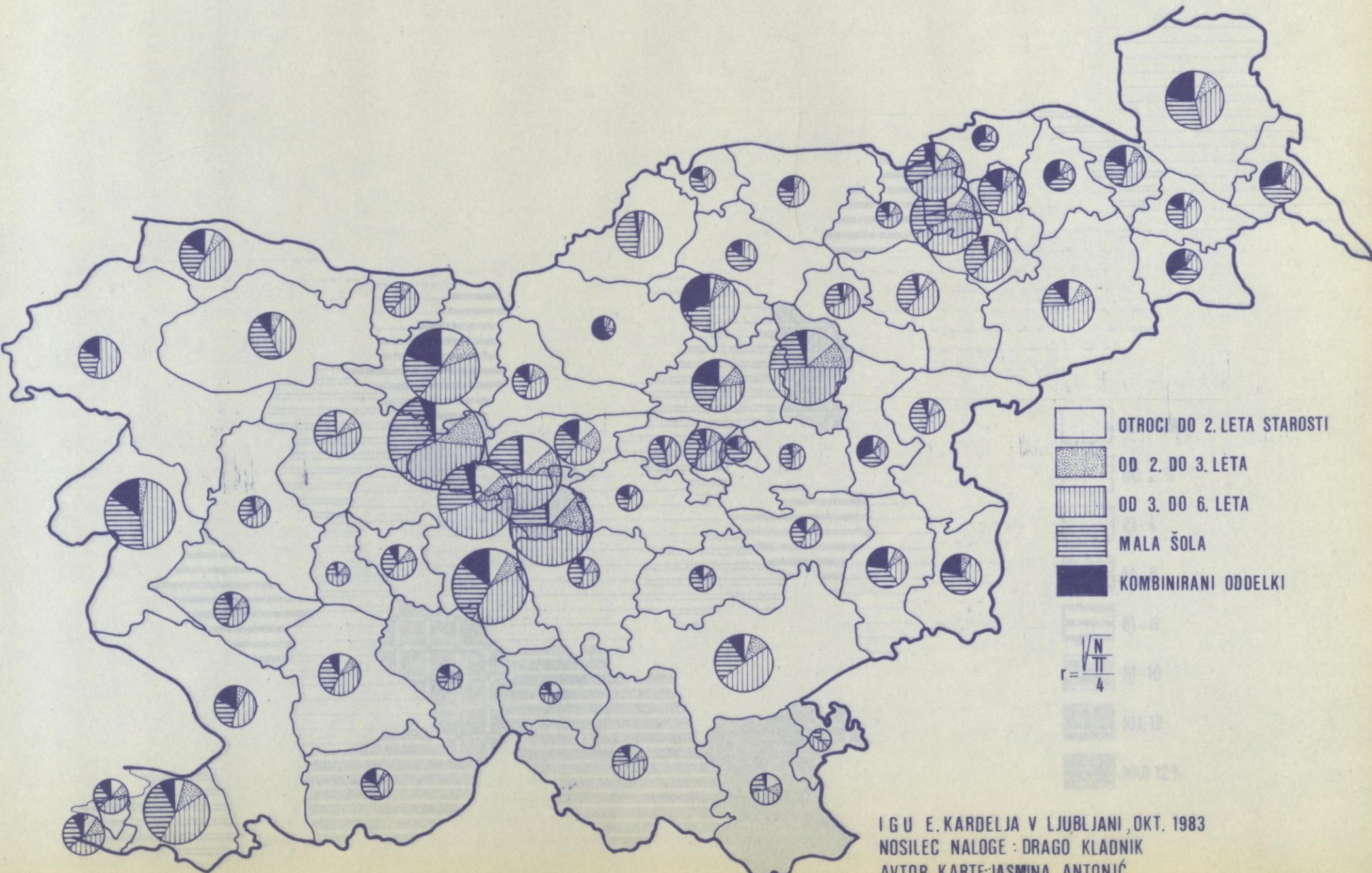
DELEŽ ODKLONJENIH OTROK V V V O LETA 1981








I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

OSNOVNI STAROSTNI KONTINGENTI OTROK, VKLJUČENIH V VVO LETA 1981

LETA LETA 1981

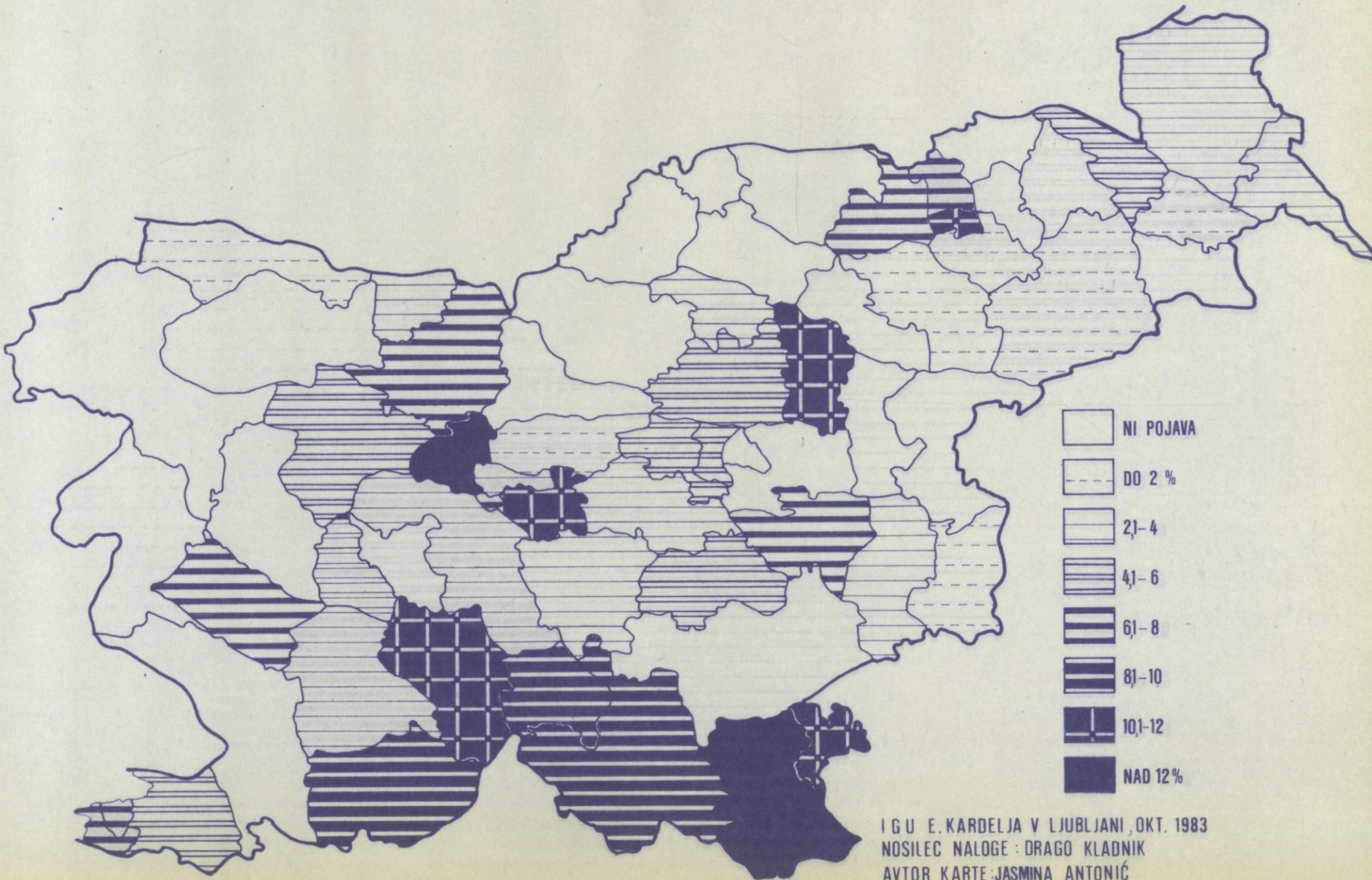


-  OTROCI DO 2. LETA STAROSTI
-  OD 2. DO 3. LETA
-  OD 3. DO 6. LETA
-  MALA ŠOLA
-  KOMBINIRANI ODDELKI

$$r = \frac{\sqrt{N}}{4}$$

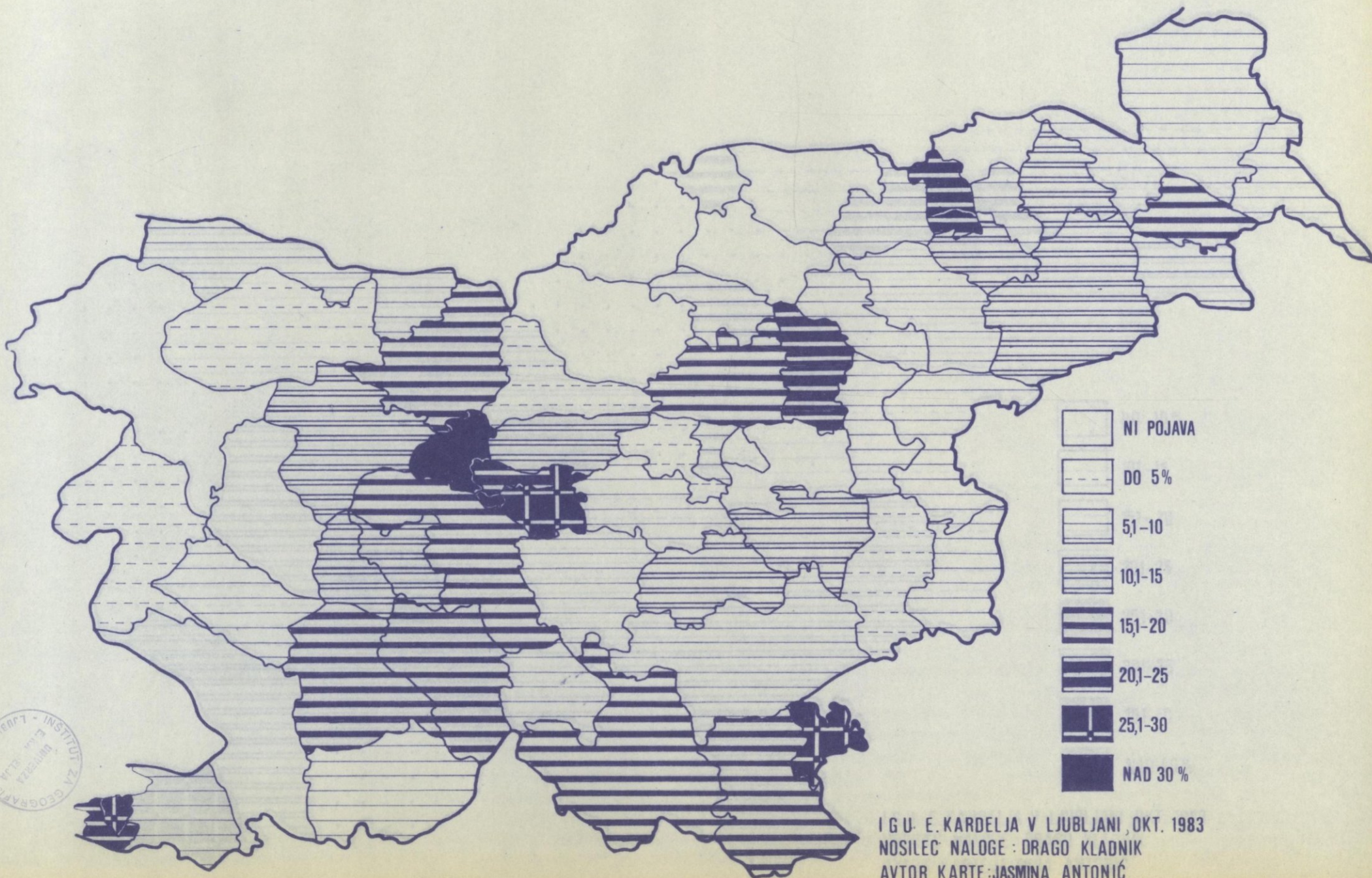
I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
 NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
 AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIČ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI DO ENEGA LETA LETA 1981



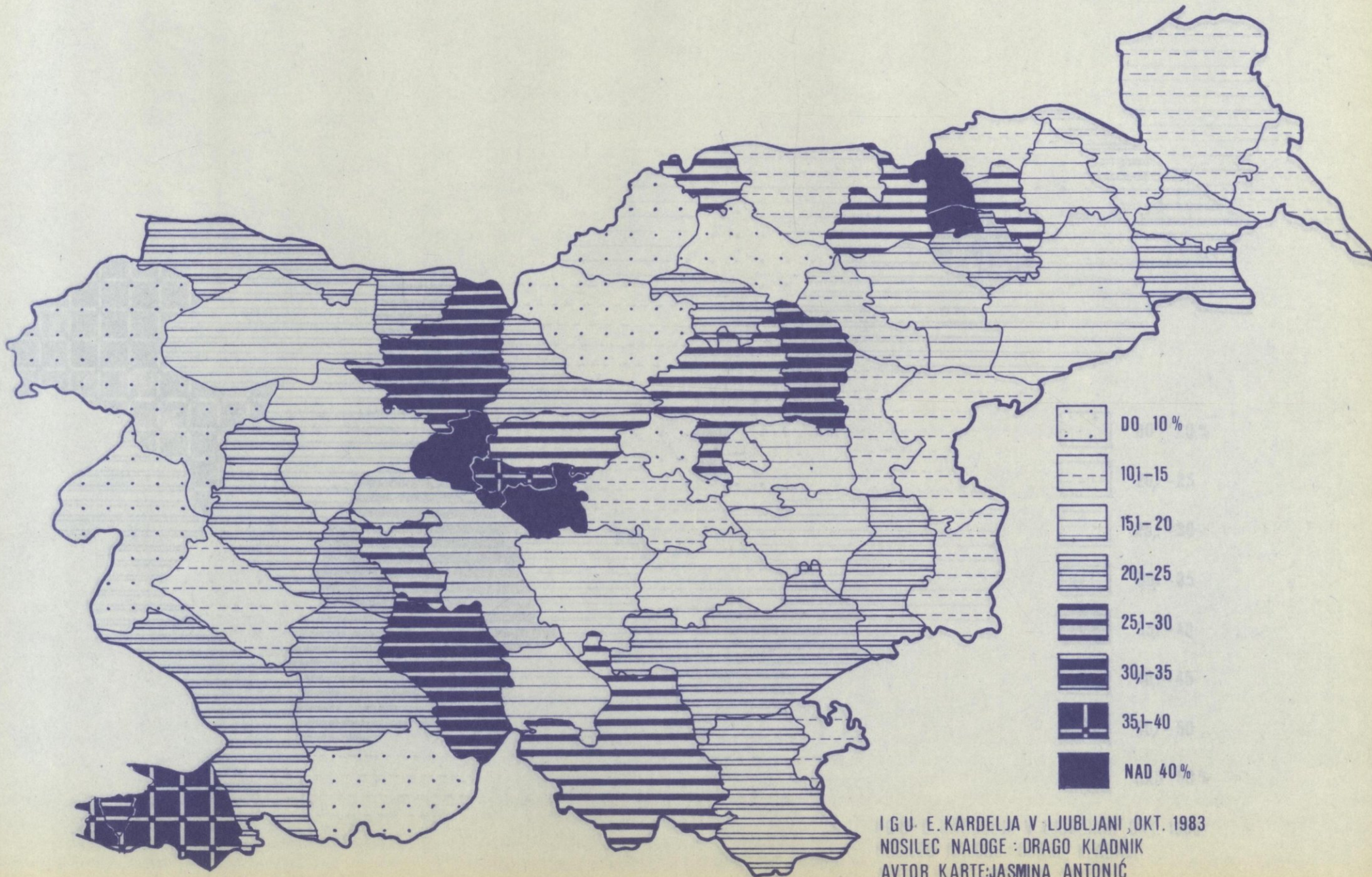
I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI OD ENEGA DO DVEH LET LETA 1981

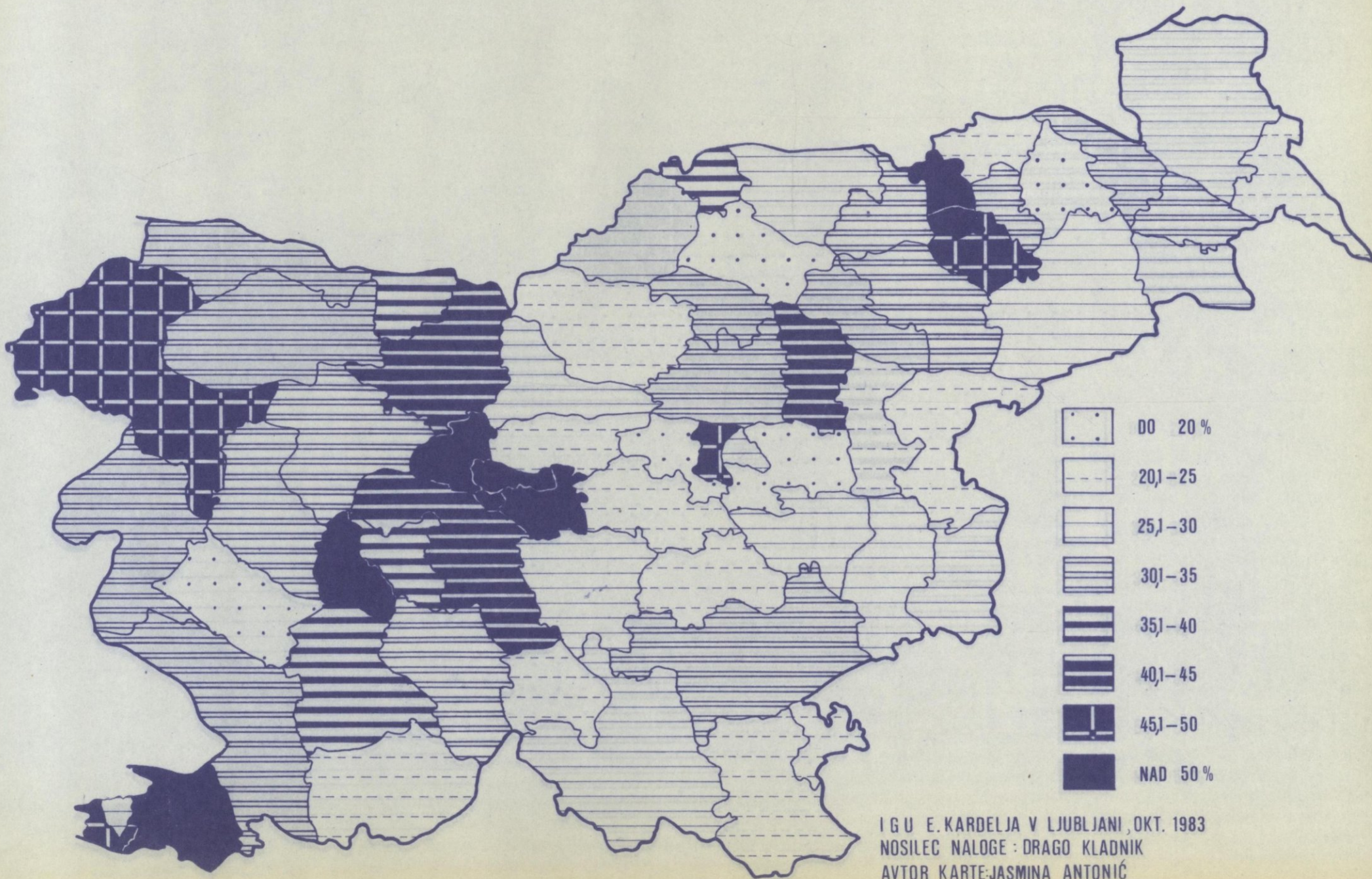


I G U . E . K A R D E L J A V L J U B L J A N I , O K T . 1 9 8 3
N O S I L E C N A L O G E : D R A G O K L A D N I K
A V T O R K A R T E : J A S M I N A A N T O N I Č

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI OD DVEH DO TREH LET LETA 1981

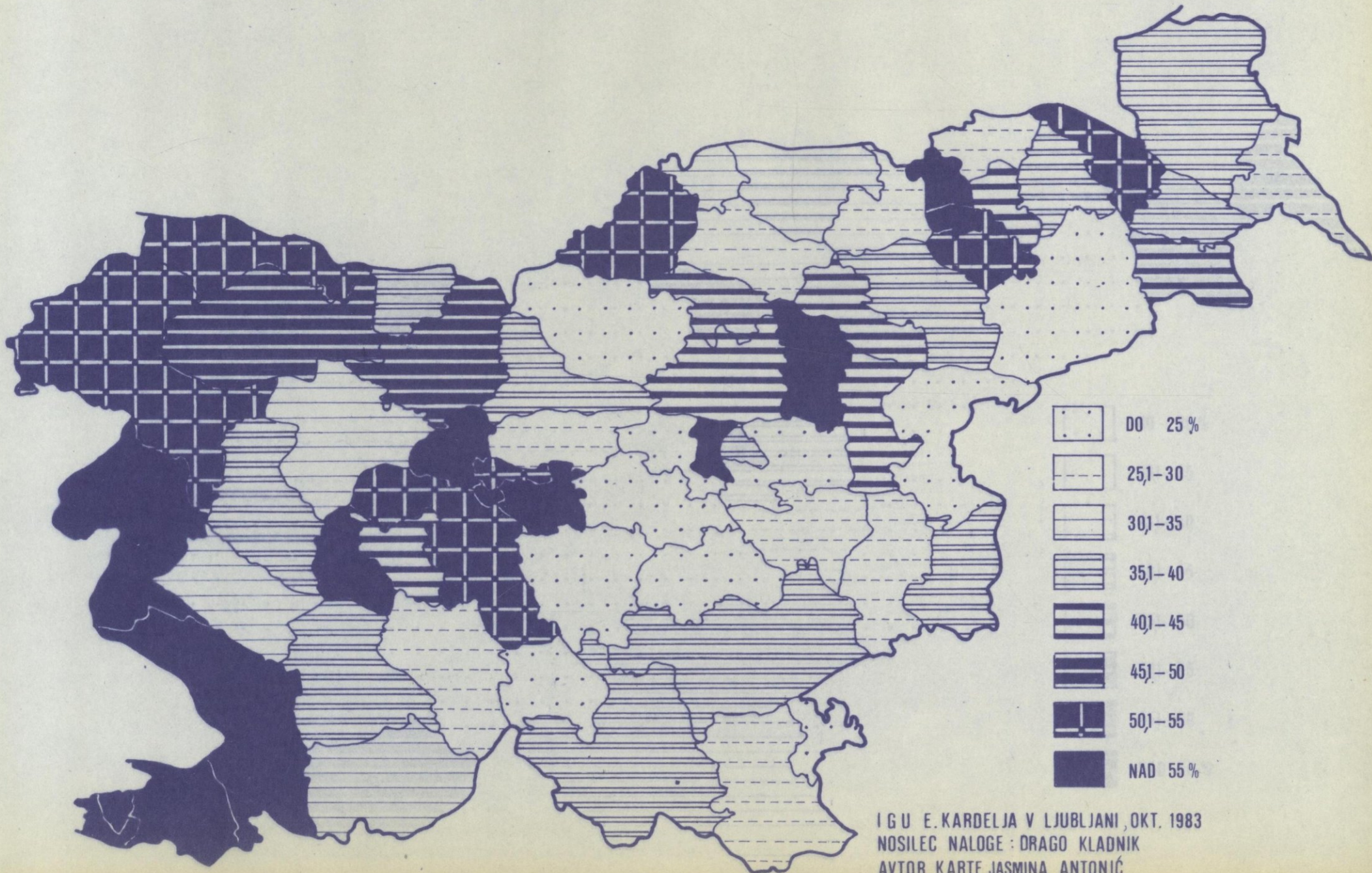


DELEŽ, OTROK VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI OD TREH DO ŠTIRIH LET LETA 1981



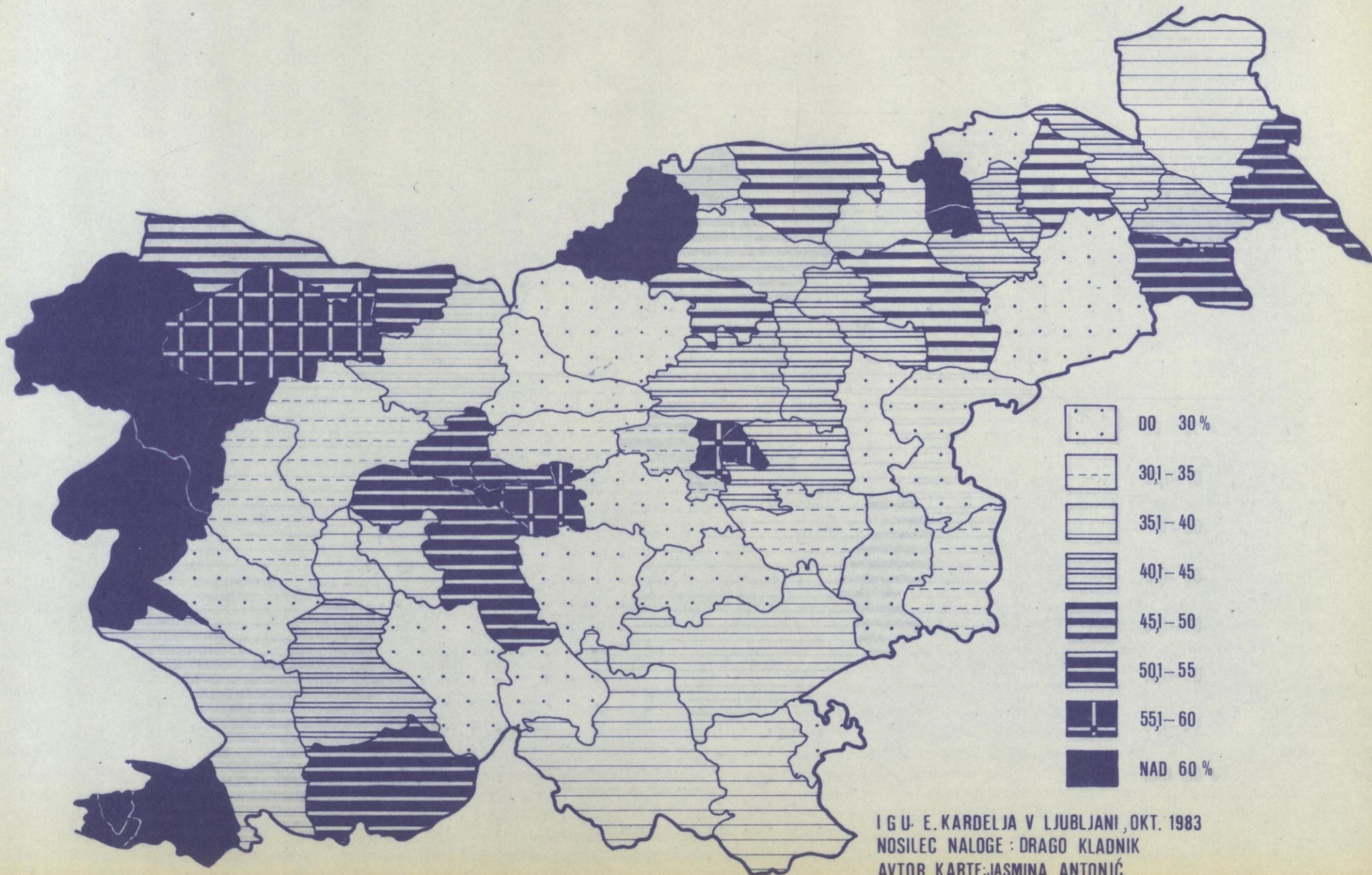
I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
 NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
 AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI OD ŠTIRIH DO PETIH LET LETA 1981

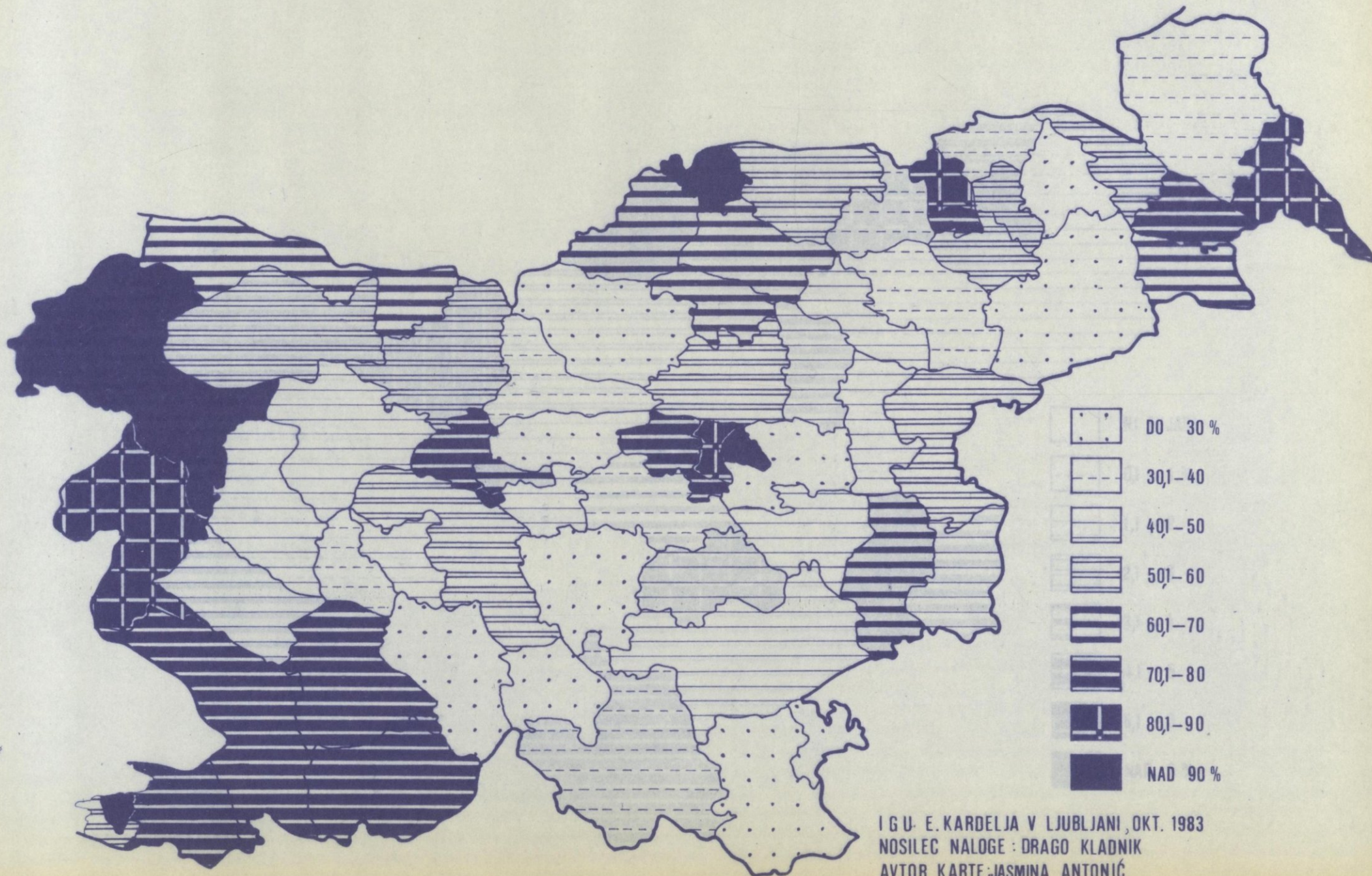


I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI OD PETIH DO ŠESTIH LET LETA 1981

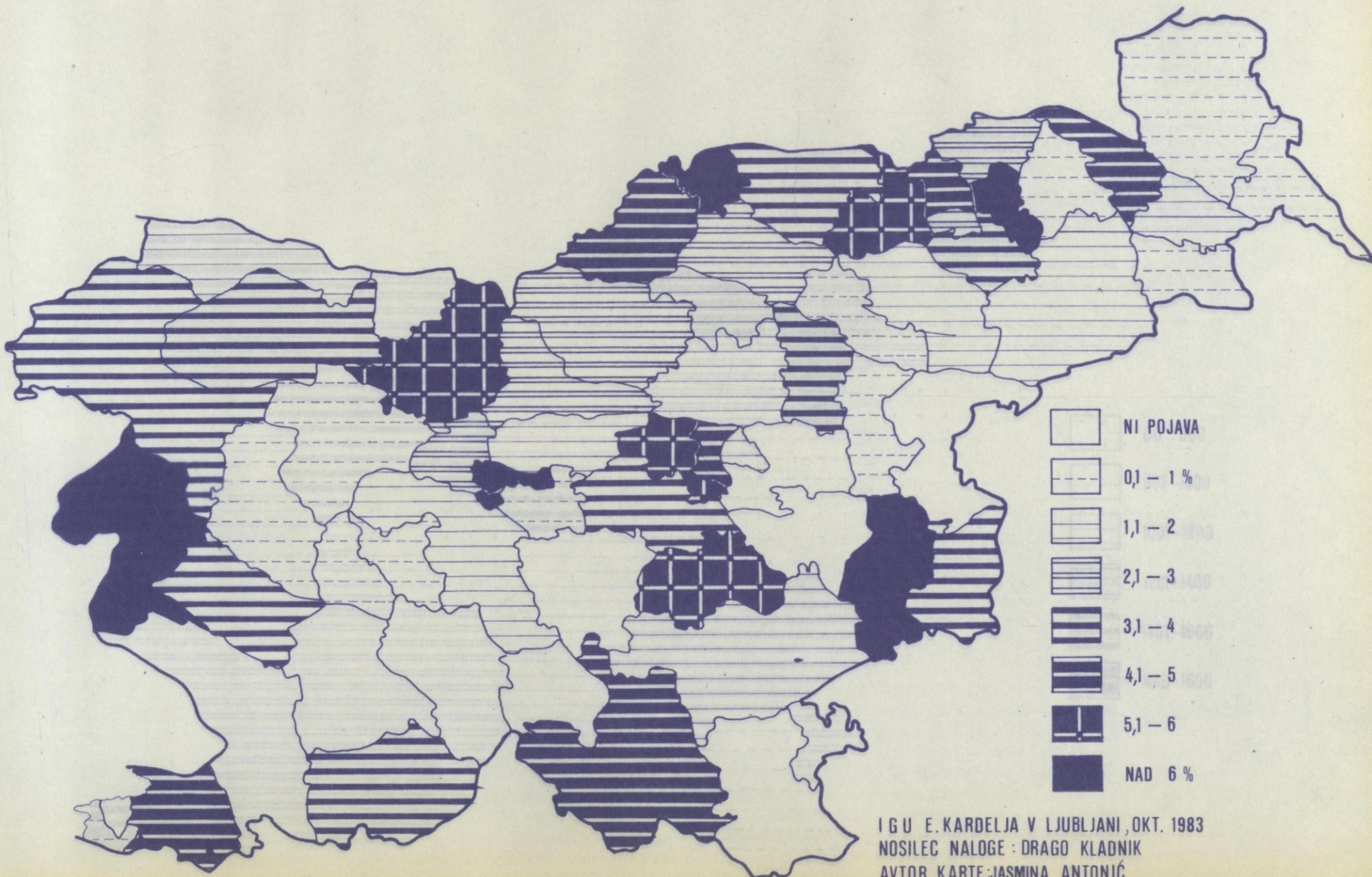


DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V VVO OD VSEH OTROK V STAROSTI 6-7 LET LETA 1981



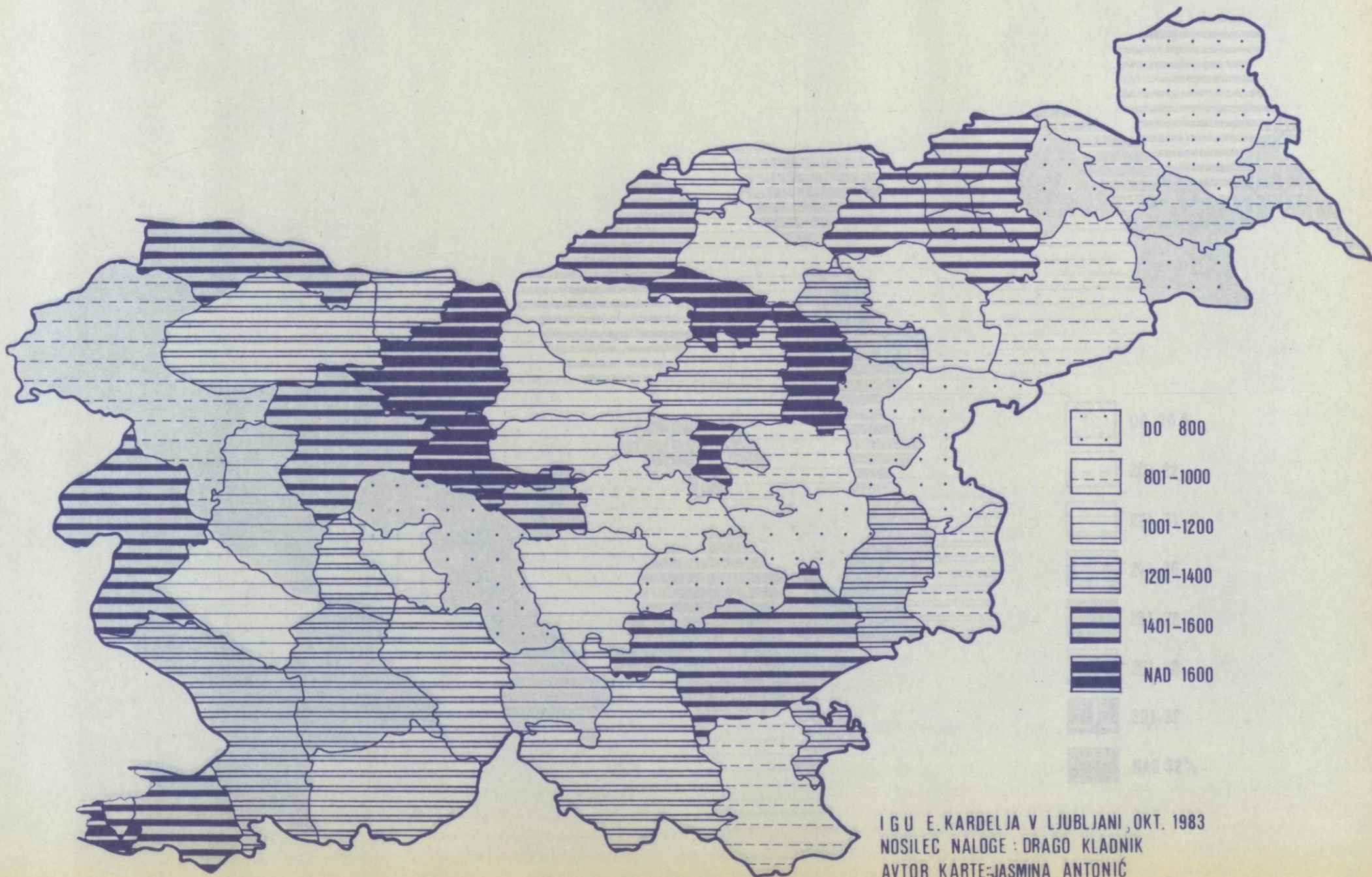
I G U. E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIČ

DELEŽ OTROK, VKLJUČENIH V V V O OD VSEH OTROK STARIH NAD 7 LET LETA 1981



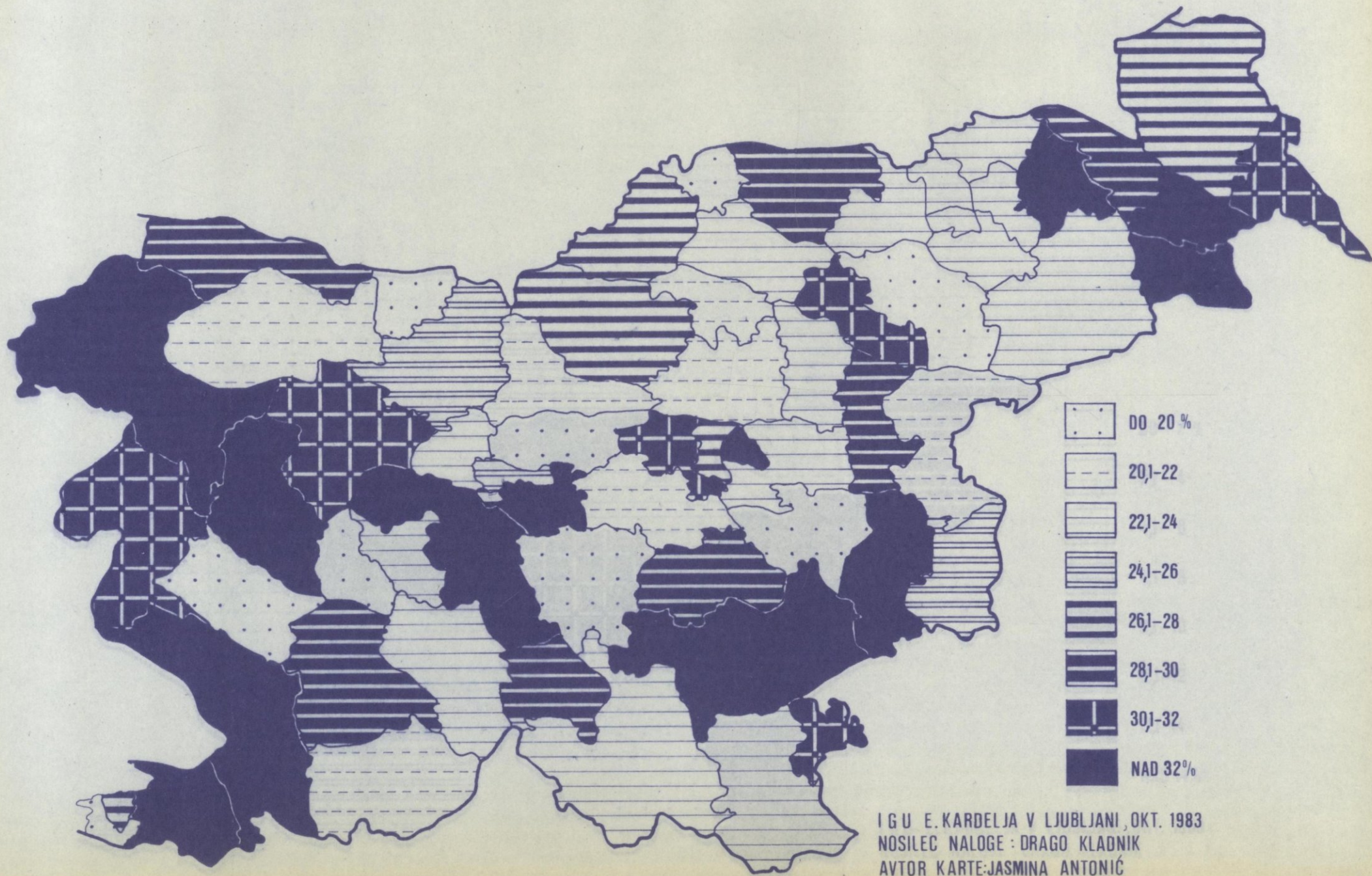
IGU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIČ

DRUŽBENI PROIZVOD NA PREBIVALCA LETA 1980 (v tisoč din)



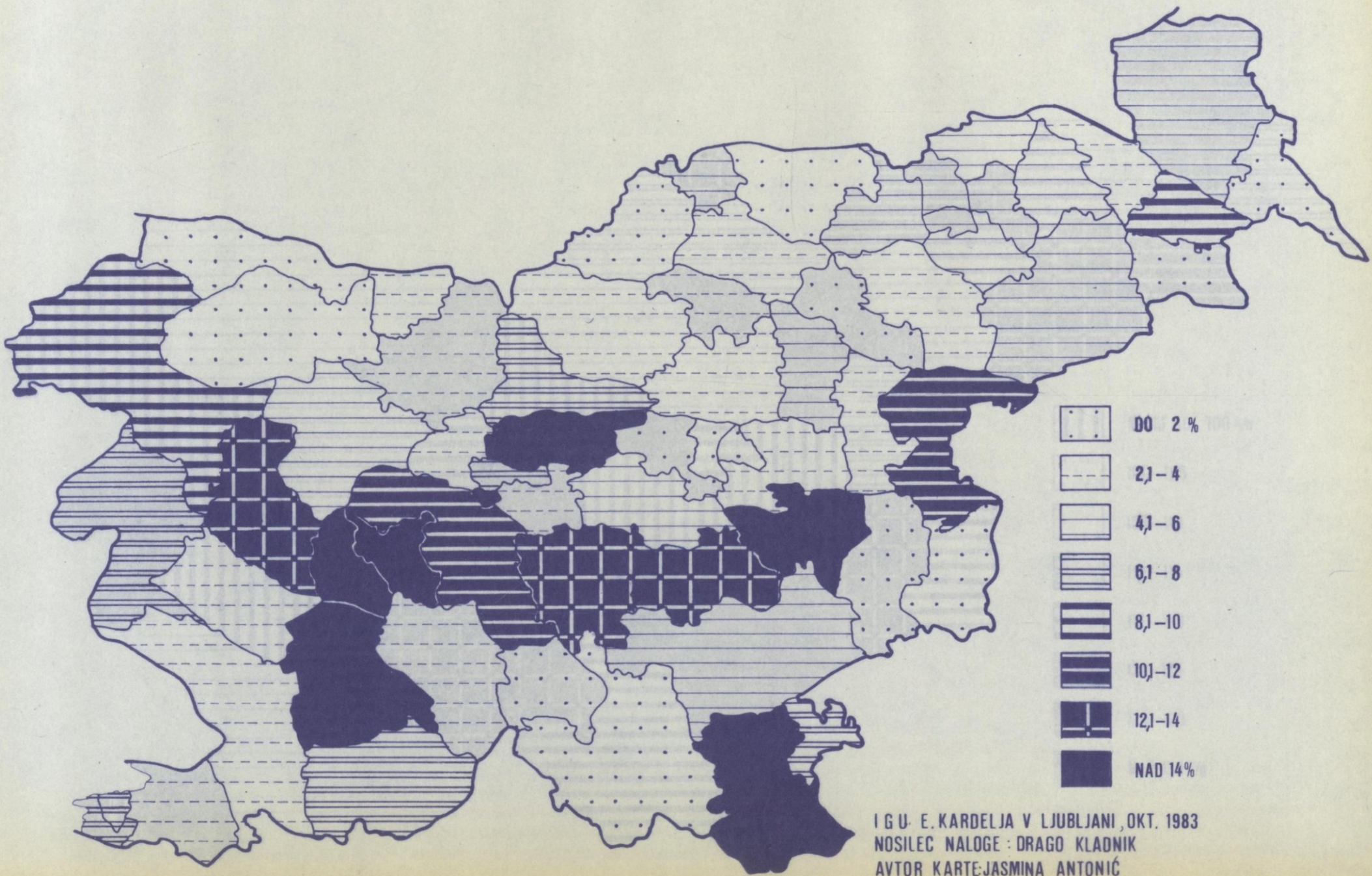
I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ INVESTICIJ V DRUŽBENEM PROIZVODU LETA 1980



I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ INVESTICIJ ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO OD VSEH INVESTICIJ LETA 1980

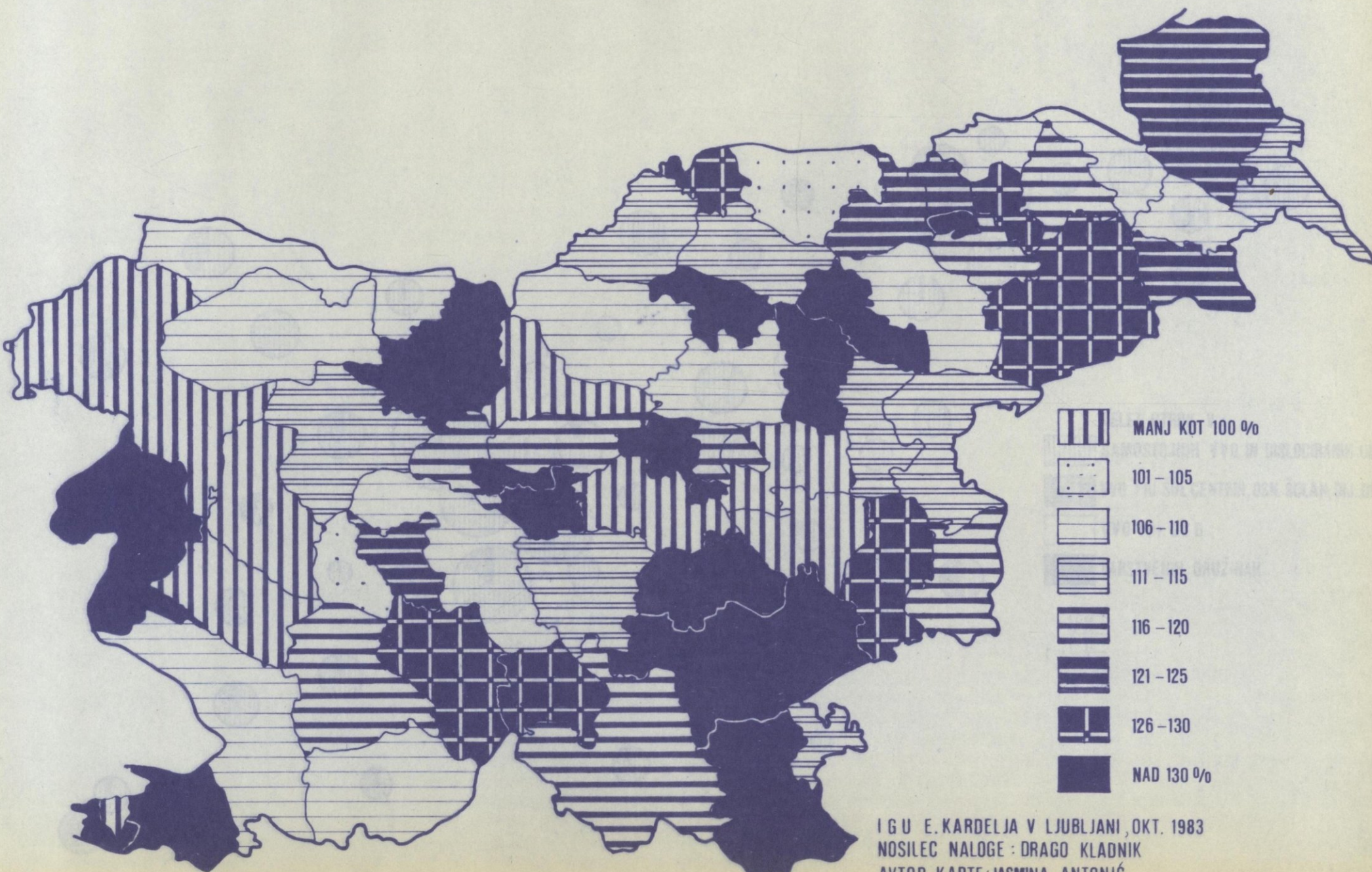


	DO 2 %
	2,1-4
	4,1-6
	6,1-8
	8,1-10
	10,1-12
	12,1-14
	NAD 14 %

I G U. E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
 NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
 AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIČ

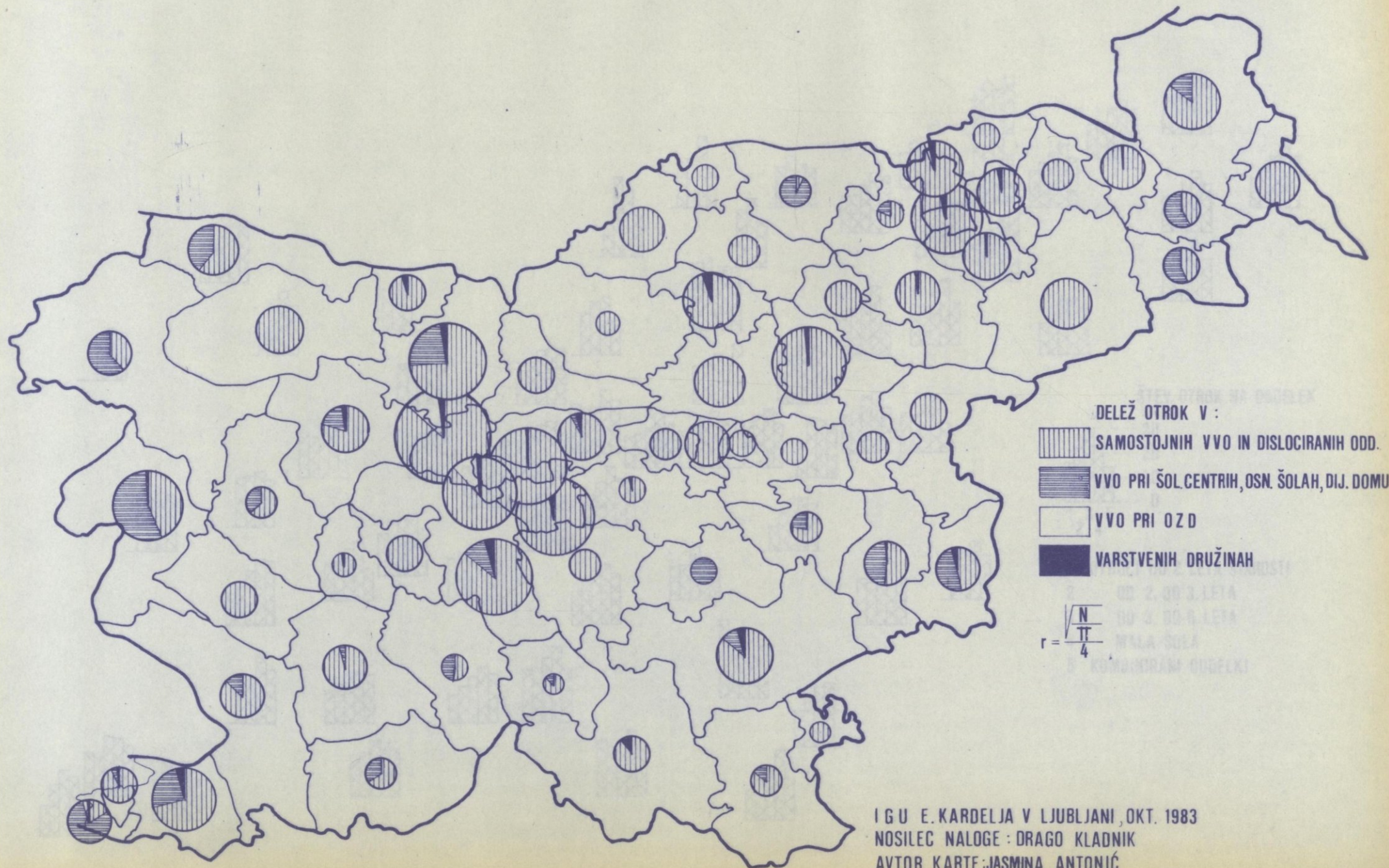
IZKORIŠČENOST KAPACITET V V V O LETA 1981

IZLOČEK NA ORGANIZACIJSKE OBLIKE V V O V LETA 1981

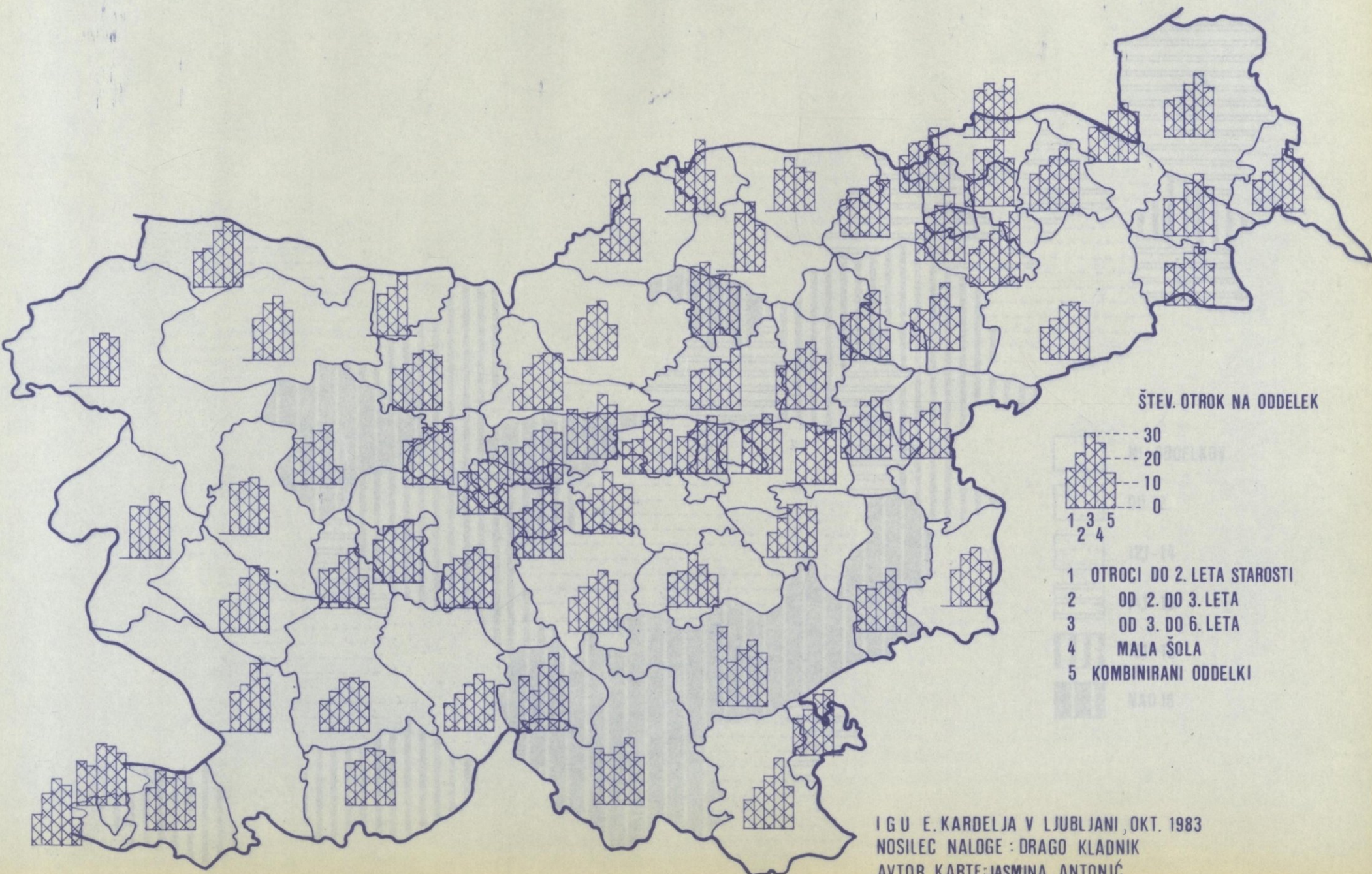


I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

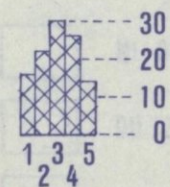
DELEŽI OTROK, VKLJUČENIH V OTROŠKO VARSTVO, GLEDE NA ORGANIZACIJSKE OBLIKE VVO V LETU 1981



ŠTEVILO OTROK V ODDELKIH Z OZIROM NA NJIHOVO STAROSTNO STRUKTURO LETA 1981



ŠTEV. OTROK NA ODDELEK



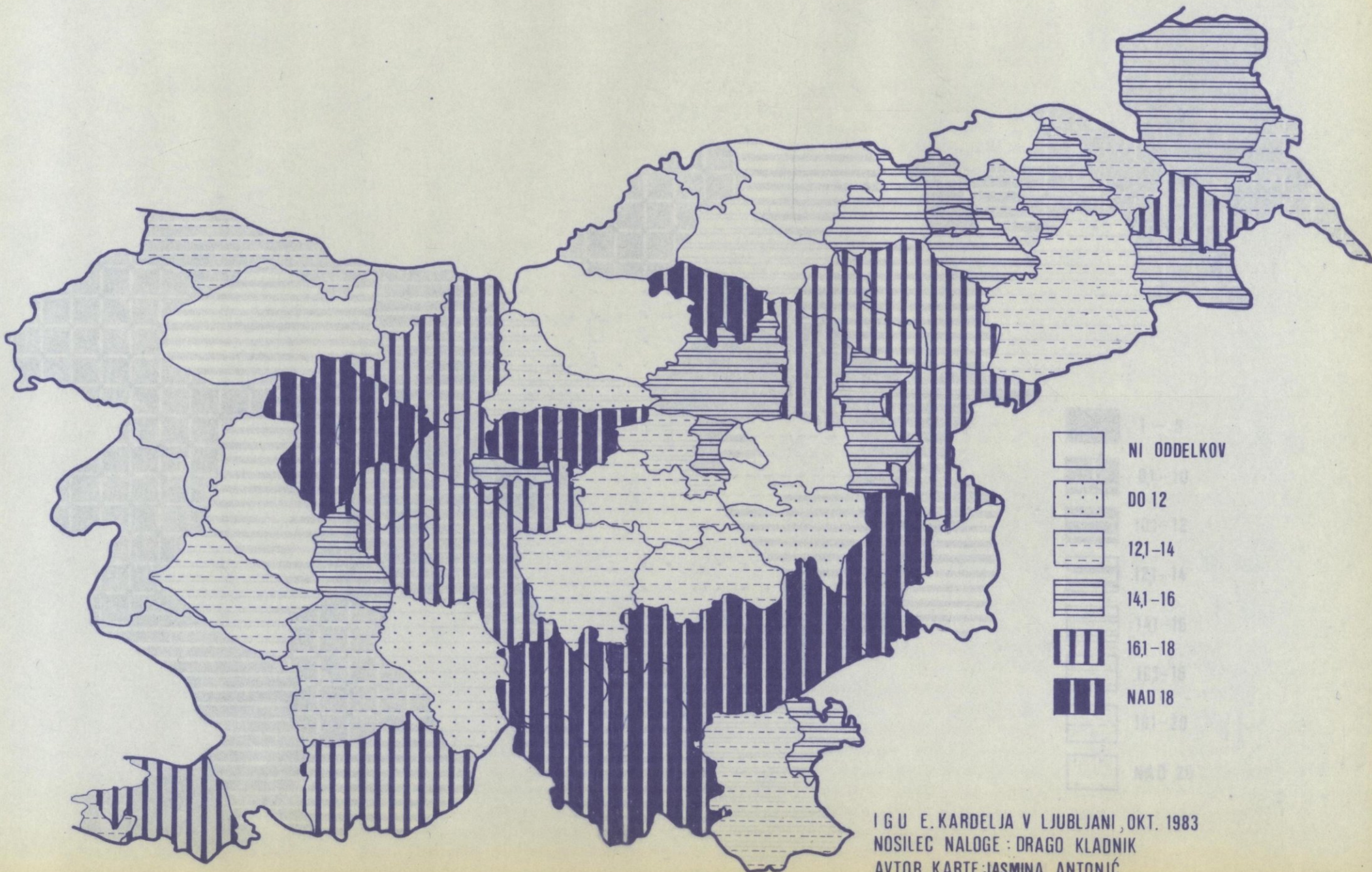
- 1 OTROCI DO 2. LETA STAROSTI
- 2 OD 2. DO 3. LETA
- 3 OD 3. DO 6. LETA
- 4 MALA ŠOLA
- 5 KOMBINIRANI ODDELKI

I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983

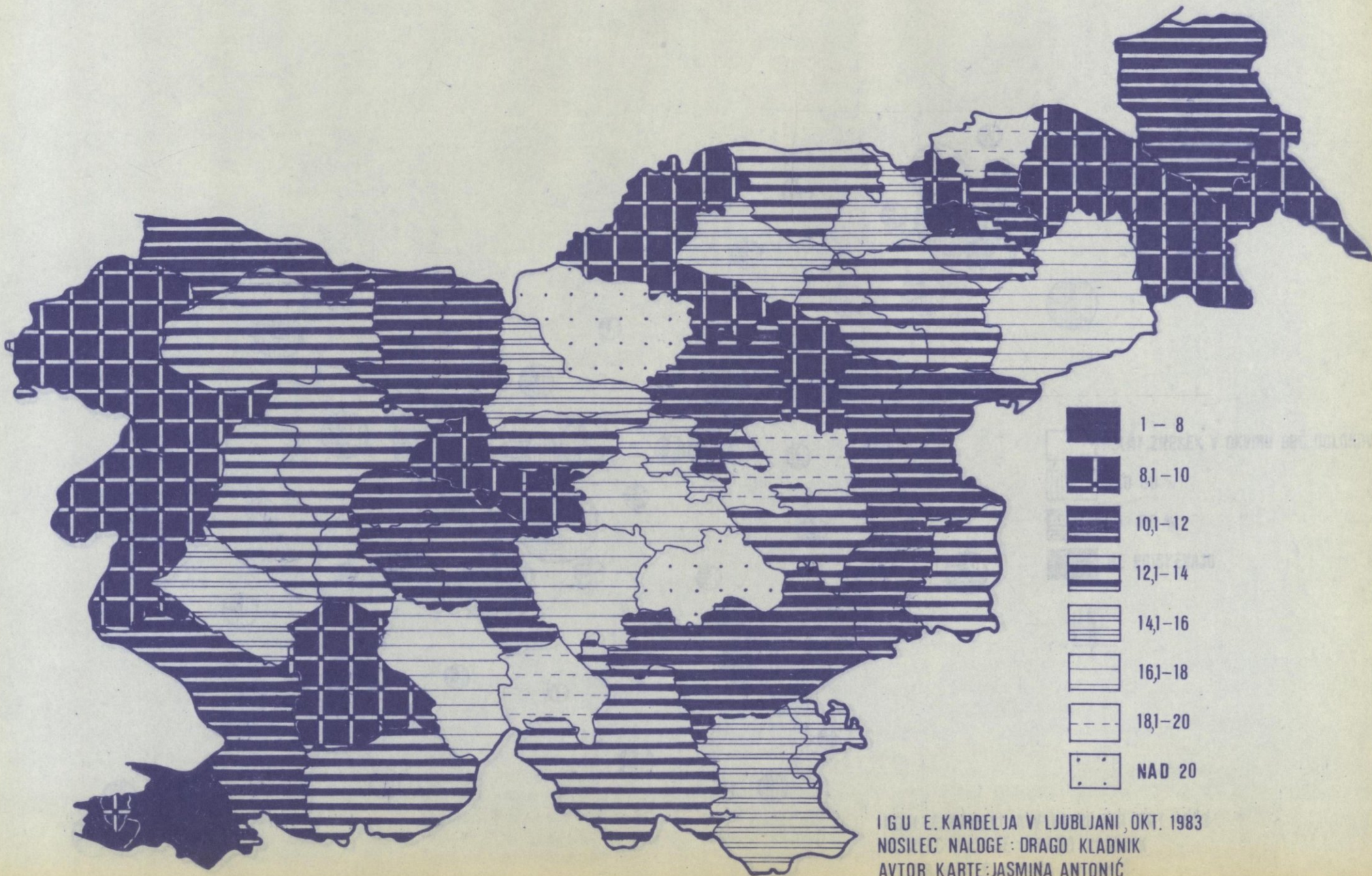
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK

AVTOR KARTE: JASMINA ANTONIĆ

ŠTEVILO OTROK V STAROSTI DO DVEH LET NA ODDELEK LETA 1981

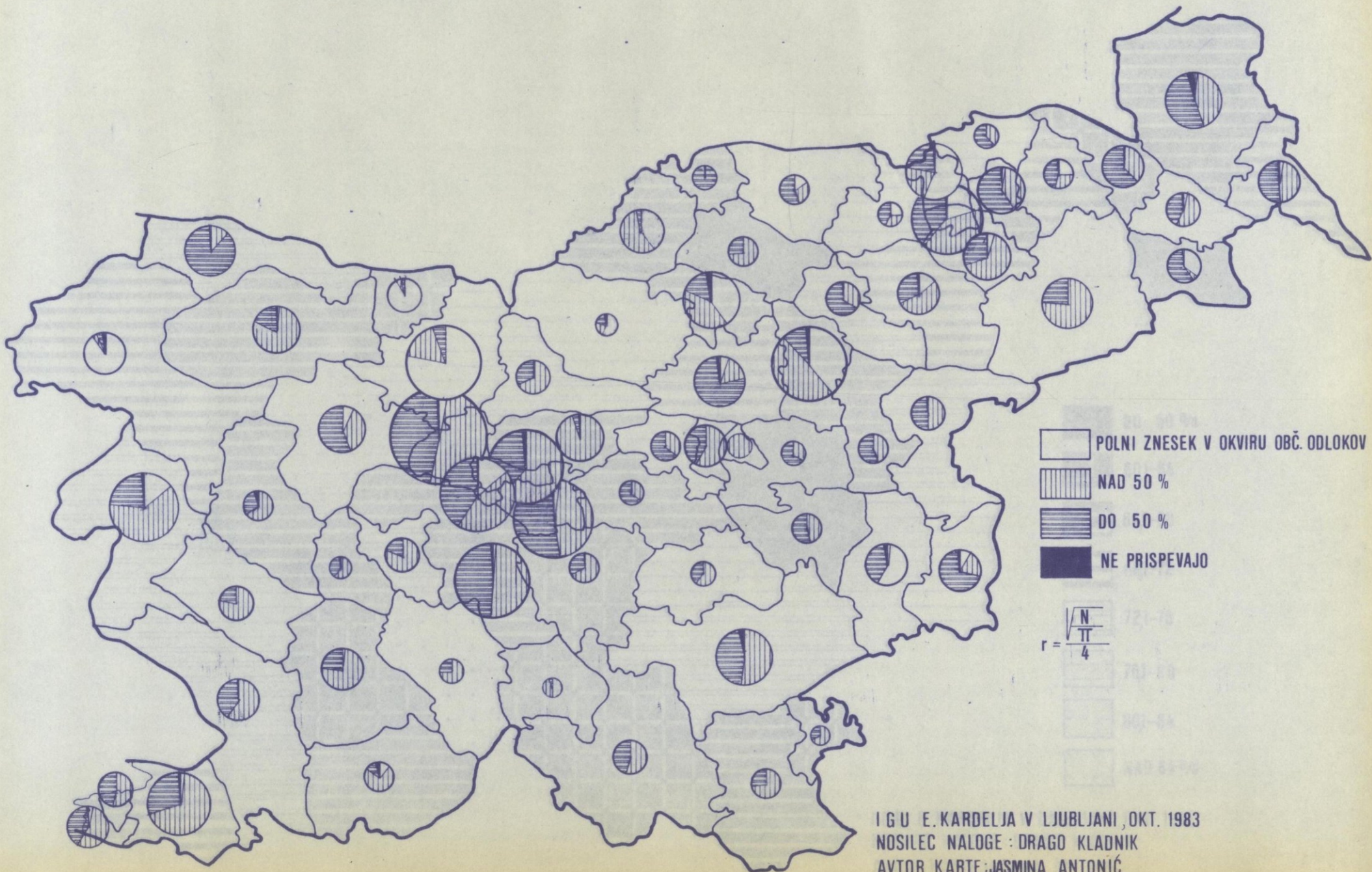


I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ



I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

PLAČILNA UDELEŽBA STARŠEV ZA VARSTVO OTROK V VVO LETA 1981



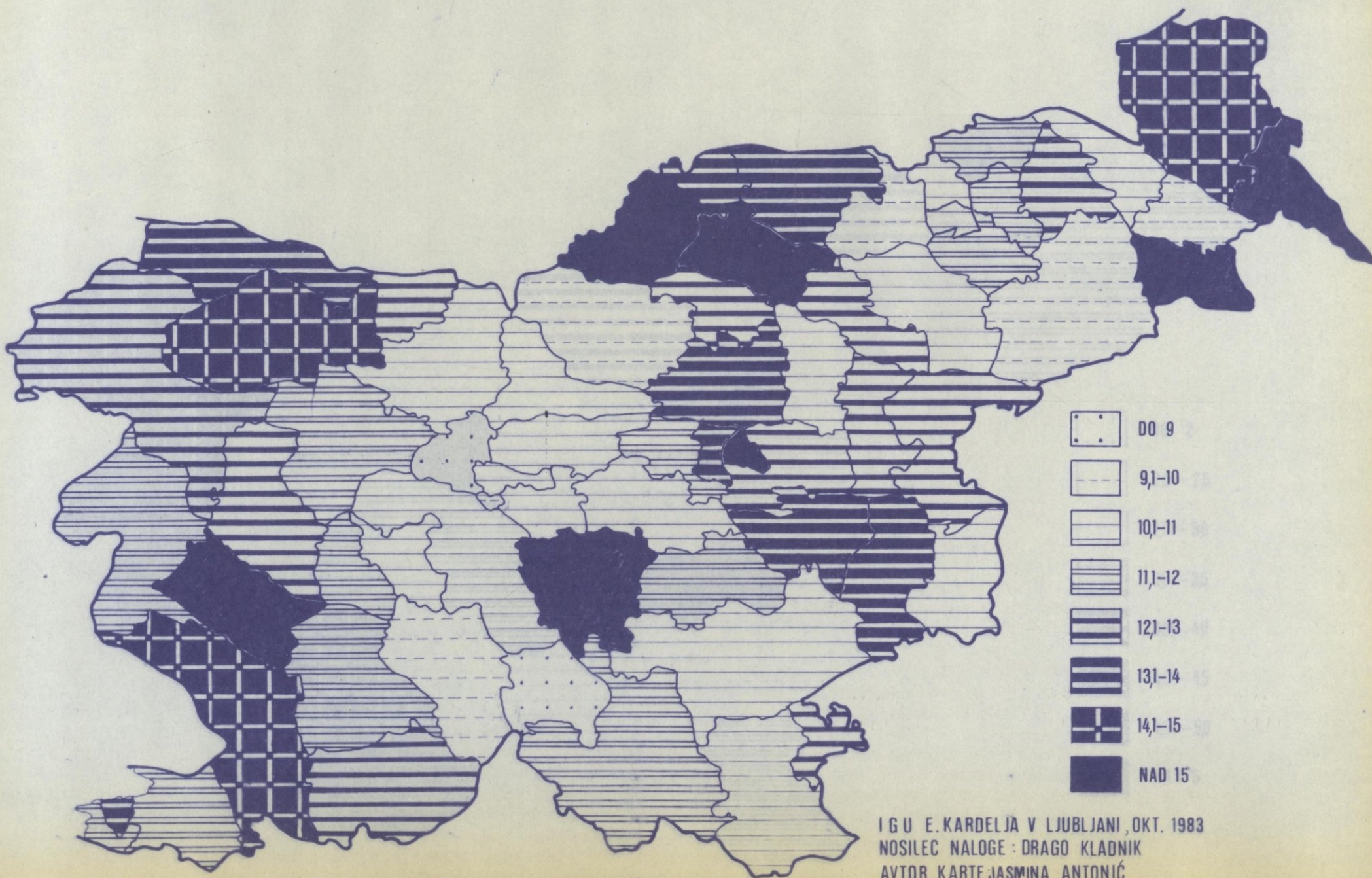
I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
 NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
 AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

DELEŽ OSEBJA ZA NEGO IN VZGOJO OD VSEH ZAPOSLENIH V V V O LETA 1981



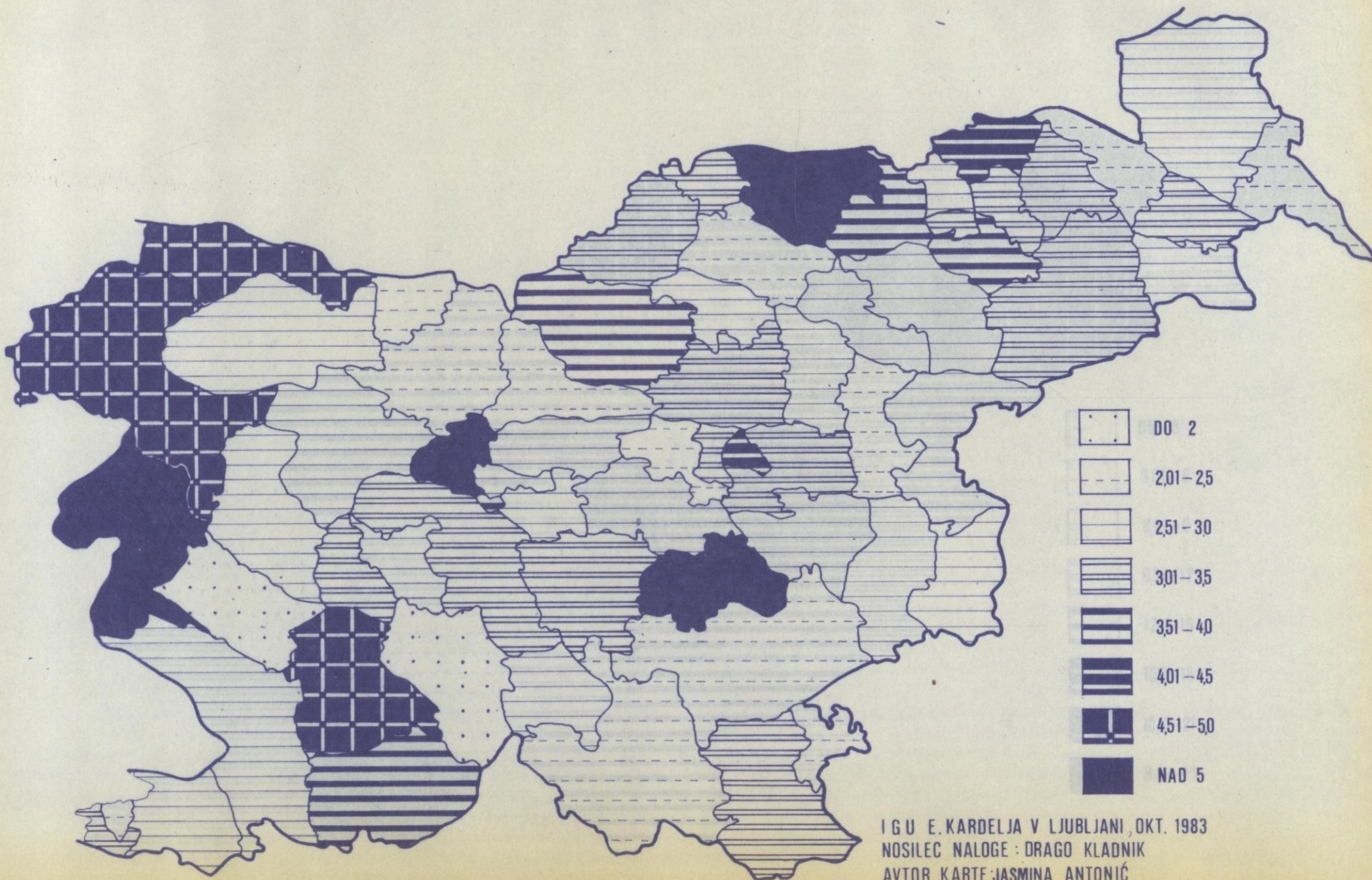
I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ

ŠTEVILO OTROK V V V O NA DELAVCA ZA NEGO IN VZGOJO LETA 1981



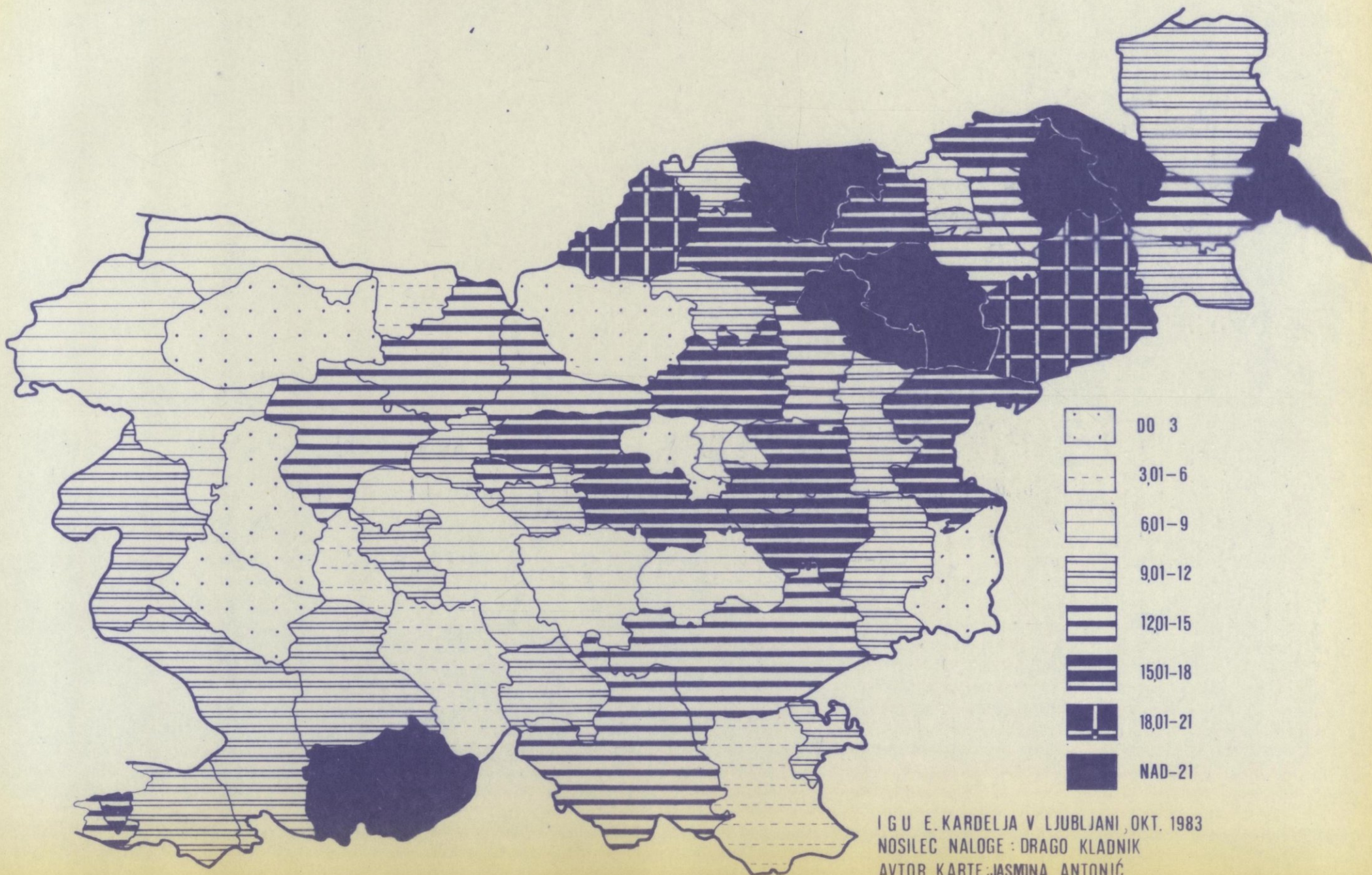
I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE JASMINA ANTONIČ

POVRŠINA PROSTOROV ZA BIVANJE NA OTROKA V V VO LETA 1981 (v m²)



I GU E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE JASMINA ANTONIĆ

ZUNANJA FUNKCIONALNA POVRŠINA NA OTROKA V V V O LETA 1981 (v m²)



I G U E. KARDELJA V LJUBLJANI, OKT. 1983
NOSILEC NALOGE : DRAGO KLADNIK
AVTOR KARTE : JASMINA ANTONIĆ